

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Katasztrófa.

Budapest, augusztus 25.

(v.) A baj alulról jött. Előbb gyújtó szikrák röpöködtek alatt, majd a szikrák tánca egyre szélesebb lángoszlopokat gyújtott, e lángoszlopok mind magasabbra nyújtogatták lobogó sörényű fejeiket, míg végre a tüztenger felcsapdosta hullámaina a legmagasabb pontra is. A menekülni akarók — csodálatosképpen és valóban eszelős módon — mind *felfelé* akartak menekülni. Hogy *lefelé* is van menekülés, észbe se jutott egyiknek sem. Így következtet be fatális kényszerítéssel, elháríthatatlanul a katasztrófa. Akik ugyanis fent keresték a menedéket, azok a szerencsétlenek mind fentrekedtek. Fent aztán el is pusztultak. Mert ami őket megmenthette volna, az mind későn jött . . .

Ez — kérem — nem a politikai válságról szól (noha betűről-betűre ráillene arra is), hanem a Párisi Áruház égéséről. Arról a szörnyű szerencsétlenségéről, melynek emléke a szemtanukat még haláluk órájában sem fogja elhagyni. Én a magam részéről elefejtethetek mindent, amit valaha éreztem s átéltem; de azt a kimondhatatlan borzadalmu fertályórát sohse felejttem el, melynek minden, de minden egyes percében egy-egy igazi salto mortale ment végbe könnyben ázó szemem láttára. Akik nézték azt a tömeges lezuhanást, amint felebarátaink, embertestvéreink a tüztengerből leomlottak egyenesen az enyészet torkába, azt hiszem: voltunk vagy harminczren. De egy még hiányzott közülünk: — Dante. A *pokol* költője. Az ő fantáziáját is tulajdonította itt a földi valóság, az a rettentően nagy poéta, akinek *Élet* a neve. Mert itt két gyehenna is volt egyszerre: az egyik fent a magasban, ahol egy lángóceán zajlott, a másik a mélyben: a zsarátokfedte utcai kövezeten. Vagy fent maradni és hamuvá égni, vagy leugrani és szétloccsanó agyvelővel terülni el a földön: a Dante poklában megkínálta-e az

alvilág fejedelme az elkárhozottakat ilyen választással? És azt végig kellett nézni. Ama sok ezer ember az utcán mintha gyökeret vert volna a földben: meg se tudott moccanni a helyéről. A lábát hiába sarkalta az iszonyat: „menekülj e látványtól, mely feldúlja lelkedet s megfoszt élted fogytáig nyugalmatól s benépesíti álmait a rémület vízióival!” De a lelkünk volt odatpadva a borzalmakhoz; valami láthatatlan s legyőzhetetlen erő tapasztotta oda; vagy volt, mintha a halál szelleme rivallt volna ránk, hogy ott *kell* maradnunk s végig *kell* néznünk, mint vág az enyészet rendet az embervetés kalászaiba. A halál mint mágnes, mely az emberek tizezreit úgy vonzza magához, mint a delej a vaspor szemeit! Az égő palota felett mintha egy óriási gorgonfej lebegett volna, tüzikigyóktól körülövezve, s aki ránézett e fejre, az megbűvölte, dermedten volt *kénytelen* megállni, akárcsak kőbálvánnyá vált volna. Ott álltunk hát, tehetetlenül, sirva, ordítva, remegve, egymásba kapaszkodva. S néztük a lángoló háteret, a máglya-óriássá alakult palotának ablakait, a párkányokon meg-megjelenő emberi alakokat, ezeket tétovázó, esdő pillantásait, aztán végső elszánásukat, midőn összeszedvén életösztönük maradékát, a felső pokolból aláugrottak az alsó gyehennába. Ilyenkor harmincezer tüdő magába fojtotta a lélekzetet, harmincezer szív nem mert még dobogni sem, harmincezer lélek imát küldött az ég felé... A vörös háttérrel élesen rajzolódott le a lezuhanó áldozatok bukdácsoló, bukfencező testének hajmeresztően burleszk skurcokat mutató, kalandos vonalban kigyózó silboutejéi. Vajjon ráhullnak-e a ponyvára? Avagy melléje a lucskos, sötét kövezetre? Avagy a trottoárt elborított zsarátokrakásba? . . . Mikor aztán vége volt a salto mortalának, a harmincezer torokból kiszaladt mindannyiszor egy egetverő üvöltés, amiben fájdalom, a saját magunk tehetetlenségén való düh és az iszonyat tört utat magának. Férfiak zokogása, gyöngye idegü

asszonyok kacagó-görccse, elbőmbölt imák, sóhajtott istenkáromlások: ezeknek szörnyű egyvelege volt amaz üvöltés. A poklok legmélyén maga a sátán se hallott ennél vérfagyasztóbb, velőbontóbb szonátát . . .

... És hol van Szerbovszky Szaniszló ur, a tüzoltó-ármádia főparancsnoka? Már javában pusztulnak az áldozatok, tűz is volna, vagy mi a fene, de a tüzoltók marsallja nincsen sehol. A tolóletrái sincsenek sehol. A mentőponyvá sincsenek sehol. A mentőtömlői sincsenek sehol. Láng mindenütt, borzadály mindenütt, halál mindenütt és Szaniszló sehol. Keritenek valahonnan egy ponyvát, szűk az istenadta, tanulatlan kezek is feszítik, az égő háztól is jó messze az utstól, ahol feszítik, amiből az következik, hogy a leugrók legelőbbje melléje zuhan, vagy ha rá is esik, akkor is nyakát szegi, — no de mindegy: van már ponyva. *Felóra múlva . . . Már . . .* Tolóletra is cammog elő valahonnan. Igaz, hogy akkorára már olyan szélesen csap ki az utcára a láng, hogy semmi hasznát többé nem vehetik. De a földolog, hogy van már tolóletra is. *Negyven perc múlva . . . Már . . .* Amde Szaniszló nincs sehol — még. Végre előbogar egy fogat, abból kiugrik egy dallás levante. Fehértollas sisak a fején. Festői redőzetű fehér köpeny a vállán. Talán Lohengrin, a hattylóvag? Nem! Ez ő. Ez: Szaniszló. A nagy *jelenvolt*. Aki ott van minden ünnepi misén, minden nagy temetésen, minden paradén. És ott van a nevével mindig a *jelenvolt notabilitások* névsorában. Isten után ő az, aki mindenütt jelen van. Tűzvéseknél is néha. De többnyire későn. Tehát itt van valahára. A tűzek generalisszimusa. A lángok marsallja. Át is veszi legott a vezényletet. Leugrott már egy pár ember? Le. Rendben van. Van még, akinek leugorhatnéja lesz? Van. Rendben van. Hány ugróponyva áll rendelkezésre 800.000 ember számára? Kettő, de olyan ócska, hogy nem volt érdemes idejelerőn elhozni. Rendben

TÁRCA

A katasztrófa után.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —
Írta: Yartin.

Jer elő, borszivósságu vén frázis, mely nyugalmas napokban megdermedsz, mint a bacillus a hidegben, de mindvalahányszor életre kelsz nagy események idején. Jer elő, vén élősdije a magyar zsurnalisztikának, melyet még nem öl a neveltségesség, mert fönttart a benned rejlő esőpp igazság ereje.

Már a kora reggeli órákban . . . igen, már a kora reggeli órákban. Mert a főváros lakossága, mely a borzalmas éjszaka benyomásaival tért nyugovóra, igazán már a legkorábbi reggeli órákban özlönlött a Kerepesi-utra, hogy a nappal rideg, pozitív világítása mellett vegye szemügyre azt, ami az éjszaka misztikus homályában oly iszonyu benyomásokkal hatott rá. Voltak a Kerepesi-uton mások is sokadalmak, tüntetések nagy, híres halott temetése alkalmával, egy- vagy kétórát tartamuak, de arra még alig tudunk esetet, hogy ez a hatalmas ut, ez a par excellencia népboulevard kora reggeltől késő estig annyira tömve lett volna emberekkel. A közönség áradata szakadatlanul hullámozott rajta

végig, még pedig nemcsak magán az uton, hanem a katasztrófa színhelye mellett elhúzódó részének összes mellékutcaiban is. Nagy erő a kivánsiság érzete, s a város belső részeinek benépsülőtjei, kik benne vannak egy világáros árájában s kiknek idegzete már úgy megkeményedett, hogy egy-egy nagy ház égéséről unottan vesznek különben tudomást, most tizezrével tódultak a katasztrófa színhelyére. Mert ez kissé más katasztrófa vala; mert ennek borzalmasan nagyszerű szint adtak megrázó epizódjai.

Délfelé volt az idő. En e közönség közt jártam s tűnődve megálltam. Megálltam pedig a Rókusnak Flór-utcai árnyékos oldalán. A csupasz fal mentét százával ülték végig egyszerűbb emberek. Kanonok aligha akadt köztük. És végültek az ormótlan Kasselik-telek falának minden hozzáférhető részét. Nemkülönbön makacsul kintartó csoportba voltak verődve az ösztövérek akácok alatt az uratlan tarгонcák, sőt még a kövezőházikók tetején. Persze a fiatalabbja, a meztlábos süvölvények, kik talán kilométernyi utakat tettek meg a katasztrófának legalább maradékaért.

Mert ez a közönség nem a mi rendes városi közönségünk volt a belső utcákból, az uribb lakásokból s a rendezettebb módoból, hanem az egyszerű külváros, ami párpernyi obszerválás és figyelés után pontosan megállapítható volt.

Édes istenem, oly érthető a dolog. Kint a városzél ismeretlen részein, hol magunkféle em-

ber soha nem jár, hol a legfurább nevű utcák gabalyodnak egymásba a Karpensteintől a Szevtenayig, a rengeteg város apró egzisztenciái élnek. Azok, akiknek egzisztenciája saját maguk előtt is titok; azok, akik közül nagyon kevésnek sikerül az élet; azok, akik egyhangu napjait élék az ósnyomornak s állati fátsultsággal küzdik harcukat a léttel; azok, akiknek penészes és nyirkos oduiba ritkán téved a napfény; azok, akiket jellemelni nem volna elég egy szótár jelzője. Vagyis azok, akiknek kis világát áttanulmányozni még nem tartotta érdemesnek a magyar irodalom, pedig ennek a kis világnak az élete kimeríthetetlen kincsébánya, főképp most, a társadalmi kérdések Sturmjában és Drangjában.

Nagyjában és egészében szürke az életük s minden emóció nélkül való. Pedig éhes nemesak a kenyérre, hanem az emócióra is, mely idegeit megbízsergettesse, s ebben — frázis, nem frázis — a nagy tömeg mindig egyforma volt s a nagy tömeg, bár más társadalmi viszonyok közt, de most is ugyanaz, mint a cézárokorában. Panem et circenses. Egyik is, másik is gyéren akad. S ha akad, hozzá még ingyen, a nagy tömeg, a kisember képtelen arra, hogy elszalaszssa, ha kényelemben többet áldoz is, mint amennyit az egész látványosság megér.

Hát ez a katasztrófa nem volt kolosszeumbeli látványosság, mikor a nép még azután is ott ólálkodott a Via Sacrán, mikor a megégetett

BELFÖLD

van. Hát mentő-tömlő mennyi van? Szintén kettő, de ezek olyan rozszantak, hogy még késon sem volt érdemes idecipelni. Rendben van. A legénység felszaladt-e a szomszédházba, hogy áttörje a tűzfalát s a résen keresztül kihozza az égő házból az embereket? Nem. Rendben van. Istennek hála: minden a legjobb rendben van. A tűzoltó-marsall megette a magját. Az áldozatok nemkülönb. Leugrottak és szörnyet haltak; — egyebet mit tehetek? Látnivaló, hogy az esetnek szabályszerű volt a lefolyása.

Az is csupa szabályszerűség, hogy az a ház építődött. A kapunyílás olyan szűk, hogy három ember egymás mellett meg nem állhatott benne. De legalább ki volt mindkét oldalt bélelve kirakatokkal. A lépcsőház nem kőanyagból, hanem emeletnyi magasságig az áruházzal nagy ablakai nyíltak belé. Ez a ház tehát úgy épült, hogy a földszinten kigyulladván, az emeletbeli lakosok csak felfelé menekülhettek. A tűzoltóság pedig úgy jött, hogy felülről sem volt menekvés, hanem az emberek az egyik halálból a másik halálba kellett rohanniuk. Ó dicsőséges fővárosi adminisztráció! Ki adott építési engedélyt ilyen házza? Hát a lakhatási engedélyt ki adta meg? A főváros építési szabályzatának minden betűjét meghazudtolta e háznak minden porcikája. És mégis felépülhetett? És mégis lakták? Ez a szörnyűség hogyan eshetett meg? Én megmondom, hogyan: vagy protekcióval, vagy korrupcióval. Ó dicsőséges fővárosi adminisztráció!

Most pedig a budapesti királyi ügyészség jeles, valóban nagyszabású vezetőjéhez, Geguss Gusztáv királyi főügyészi helyetteshez fordulok.

A büntetőtörvénykönyv 291. §-ában az van kimondva, hogy „ha a halál az azt okozónak hivatásában vagy foglalkozásában való járattalanságából, hanyagságából vagy azok szabályainak megszegéséből származott, három évig terjedhető fogsággal és kétezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő”.

Igy szól a törvény. Eddig van tizenhárom halott. Ah, ki tudja, nem lesz-e több is? Ezeknek vére égnek kiált. A többi az ügyészség dolga. Még pedig sürgős dolga. Valaki ma azt mondta a borzalmak színhelyén, hogy ha van bűnös mulasztás, a bűnösöknek szigorúan kell lakolniuk.

Aki ezt mondta: a király volt. . . .

keresztényeket már rég kihúzták a győpre s még alaposabban megégették. Nem is volt a Terreur látványossága, mikor a nyaktoló reggeltől estig működött s Páris némberei, a hírhedt tricotouse-ök szintonsképpen reggeltől estig a piacon olálgodtak, a guillotine véres árnyékába telepedve s ártatlan harisnyakötéssel töltve ki az időt, nehogy egyetlenegy fejnek a legurulását is elmulasztssák. De mégis látványosság volt, még pedig elsőrendű, s akik rémes epizódjaival együtt végignézték, azok nem felejtik el többé soha. A legtávolabbi külvárosok népének legnagyobb része azonban nem látta s meg kellett elégednie a pusztulás képének szemléletével, a katasztrófa után.

És megelégedtek, mert a kíváncsiság éppen a legalsóbb néprétegek jellemző vonása s mert a néhai áruházzal üszkös falai is elég circensessé nyujtanak nekik az ő egyhangú világukban, hova nem hatnak el a világot mozgó nagy kérdések, hoi meg sem értik az absztrakt dolgokat, ha még oly világrendítő is a kihatásuk, s hol csak kézzel fogható érzékek alá eső eseményeknek van becsülete. Ezért sokkalta fontosabb náluk, ha a ferenovárosi bucsun a legdelibb legényt fejbeverik, mint ha a konklávén az intranzigens bibornokokat leszavazzák, vagy mint ha mi personál-unióban egyezünk meg.

Ime, a Newyorki égése távolról sem kellett akkor szenzációt városszerte, mint az áruházzé, mert a nép amahoz nincs annyi szálal kötve, mint ehhez. Még lakodalomkor is

A nemzeti követelés mellett. A szegedi szabadalvópárt, mint tudósítónk táviratozza, Fűtő Kálmán elnökle alatt népes gyűlést tartott, amelyen a szász-bizottság javaslataira nagy lelkesedéssel magáévá tette a debreczeni szabadalvópárt ismeretes átiratát. Dr. Szivessy László tartalmas beszédben támogatta a javaslatot, kiegészítve avval a kívánsággal, hogy nem csak katonai kérdésben, hanem külügyi képviseletünkben is kellő érvényesítéshez jusson zászlónk, címerünk és pecsétünk. A nagygyűlés ehhez a kiegészítő javaslatához is örömmel járult hozzá. Föl-szólat ezután a város jelenvolt képviselője, dr. László György, ki nagyszabású beszédben fejtekte ki azt a meggyőződését, hogy csakis olyan kormány állhat az ügyek élére, amely nemzeti engedményeket hoz. A maga részéről ő a legodaadób-ban támogatna egy ilyen kormányt. Este vagy ezer-öttszáz főből álló tömeg vonult dr. Szivessy László lakása elé, hogy ünnepelje őt, mint a mozgalom kezdeményezőjét. Bolgár üdvözlő beszédére dr. Szivessy lendületes beszédben válaszolt. A tömeg lelkes élén-zés közben ezután a Kossuth-szoborhoz vonult. A hangulat a városban nagyon emelkedett.

Hatalról jelentik: A kiskunhalasi választókerület szabadalvú köre vasárnapi közgyűlésén nagy lelkesedéssel egyhangulag elfogadták a debreczeni szabadalvópártnak a nemzeti követelések tárgyában hozott határozatát. Szathmáry Sándor főgimnáziumi igazgató-tanár, a kör elnöke, terjesztette elő a tárgyat, majd Török István kir. közjegyző vázolta a politikai helyzetet. A közgyűlés mint pártgyűlés egyhangulag magáévá tette a debreczeniek határozatát és azt a kormányelnök, az országgyűlési szabadalvópárt és a képviselőház elnökségével, valamint a debreczeni szabadalvópárttal közölni fogja.

Egyházközségi gyűlés. A tiszai ágostai evangélikus egyházközség gyűlése az évi közgyűlést. Mint levelezőnk táviratozza, Igó város zászlódszobában, ünneppesen fogadta Zelenka Pál püspököt és az egyházközség többi vezetőit. A vasuti állomáson Folyás Kornél polgármester, az egyház presbitériuma élén pedig Tócsker György üdvözölték a főpapot. Harang-zugás közt történt a vendégek bevonulása. A püspök a paplakba szállt, Szentiványi Árpád felügy. pedig Münnik Kálmán vendége. Ma az egyházközségi számvevő-szék ülésén Meshó László esperesnél a teljesség elnökle alatt és a különböző bizottságok előkészi-tették a közgyűlés tárgyait.

A válság.

Budapest, augusztus 25.

Amit ma reggel megirtunk: most már erősen előtérbe nyomul a Darányi-kormány valószínűsége. A király, aki ma még egyszer fogadta Khuen-Héderváryt, a holnapi napon sorban leg-

utolsóknak kérte magához Darányi Ignácot s minden jel arra mutat, hogy ő kap megbízást kormányalakításra. Szerencsés-e a megoldás? — azzal a kérdéssel korai volna foglalkozni, de mindenesetre figyelmet érdemel az ellenzéknek az a nyilatkozata, hogy Darányival szemben sem adja fel a harcot, ha nemzeti engedményeket nem hoz. Valami nagyon jó szemmel különben sem nézik az ő esetleges megbízását, mert azt hiszik, hogy Darányi az Apponyi táborát jelenti Apponyi nélkül és engedmények nélkül. Már pedig az ellenzék, mely magáért Apponyiért se lelkesedik már annyira, mint azelőtt, a táborát meg éppen nem szereti. Ma este függetlenség körökben sokat emlegették, hogy a nemzeti küzdelem napjaiban senki sem volt agresszívabb a szélsőséggel szemben, mint a volt nemzetipárt tagjai. Az a Darányi tehát, aki az ő emberük lett egészen, már ennél az oknál fogva sem kedves az ellenzék szemében. De ha legkedvesebb volna is, nemzeti engedmények nélkül hiába jön.

Magá a Darányi-kombináció azonban sokat nyert ma valószínűségben. Majdnem bizonyosság fokozta ezt a valószínűséget a Magyar Nemzet következő kijelentése:

A még várható kihallgatások során érdeklődés várják politikai körökben Darányi Ignác földmívelésügyi miniszterét, aki holnap jelenik meg ő felségénél. Bizonyos kombinációkat is fűznek a kihallgatáshoz, melyekről azonban nyilatkozni időelőtti dolog.

Telhat csak időelőtti dolog nyilatkozni róla. Aki a félhivatalos terminológiában járatos, tudja, hogy ez mit jelent. Azt jelenti, hogy a király holnap Darányi Ignácot fogja megbíeni a kabinet-alakítással.

Erre mutat az Apponyi-tábor lapjának, a Hazánkunk következő pikáns közlése is:

A designálódó miniszterelnök személyére nézve mindjobban előtérbe lép és ki-domborodik Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter általánosán tisztelt egyénisége, akit úgy a szabadalvópártban, mint az ellenzékben is annak a férfúnak tartanak, aki hivatott lenne arra, hogy az országot súlyos helyzetéből kimentse. Különböző tetézettel találkozik Darányi designálása annál is inkább, mert ott állunk a nagy kiegyezési munka előtt és sürgős elintézésre várnak a külállomások köntendő kereskedelmi szerződések ügyei is. Oly nagy horderejű kérdések ezek akut gazdasági helyzetünkben, hogy annak sikeres megoldását oly férfutól várhatják csak, aki abba beleléte magát s abban vezérszeretét játszott már és kellőképp ismeri a magyar föld ezer gyógyításra váró baját. A Darányi-kabinetben az ideális részt gróf Apponyi Albert belügyminiszteriséggel hiszik megoldani, aki a közélet megkezdett tisztító munkáját lenne hivatva betejezni. Meg-

elég neki a „Kukurutz”, vagy az „Iparkavéház” melybe hat lépcsőn kell föl vagy lemenni, míg az áruházzal szinte mindenki megfordult egyszer, ha máskor nem, hát névnapkor s ha másért nem, hát egy gyönyörtől himzett Házidádsért, mely a kisemberek szobájának leghivallgóbb díszje, vagy egy remek csaszárkörtért, ami voltaképpen viasz vagy szappan. . .

A déli órákban 33 fok melegséggel tüzőtt le a nap, a Kerepesi-uton lomha meleg köd terjengett, mely a párázatból s az áruház füstjéből csapódott egytűvé, — de mindez a tömeg jókedvét nem rontotta el, mint Tarkányi mondaná. A közönség hullámozott, jött, ment, csoportokba verődött, leste az újabb szenzációt, a király megjelenését s aztán elszedelt hazá, hogy új közönségnek adjon helyet. A tömeg azonban, a külvárosok tömege ott maradt, meghúzódott a Népszínház árnyékos felén s a környék egyéb alkalmas helyein, elfogyasztotta a magával hozott ebédet s élvezte tovább a circensést. Ami ugy déltájban némi szint kapott, ha ugyan a megdöbbent ellentétet színnek lehet nevezni. A morgueban mozdulatlanság. Már-ványasztalon fekszenek a halottak s több mint egy tucait életnek a lezart könyvére rákönyöklő a vigyorgó halál, kint pedig morajló hullámozás s az életnek keserű öröme, de mégis csak élet, a maga kised megnyilvánulásával, eszmék kicserélésével, a katasztrófa részleteinek gondos összegezésével, kétes faktumok megállapításával, szóval azzal a fáradhatatlan kérdősé-

sel, melyben a tömeg oly nagy mester, és takarékos mester, fölfedvén egy eseménynek minden legkisebb morzsáját.

S ezt a morajt a törpe reklám szava hasítja át. Vagy tán több ennél? Vagy tán nagyszágos nemzetgazdasági törvények keletkezését sejt meg benne a némileg is figyelmesebb szemlélő, oly törvényeket, melyeket Adam Smithnek szednek rendszerbe? Kereslet és kínálat. A tikkadt ajkaknak és kiszáradt torkoknak akad limonádé elég, mit lépten-nyomon mérnek tudja isten honnan összeverődött mozgó kereskedők; a szenzáció éhségét pedig csillapítják a szellem szemetének földolgozó.

„Krajcár az áruházzal égési dala” s a tömeg törzi magá a rettenetes tákolmány után. Miazonban, a társadalomnak ugynevezett intelligens elemei, furcsán érezzük magunkat. Már megint neszelünk valamit, olyasmit, aminek jelensége nagyon hasonlít az anyagi világ jelenségeihez. A mulandóságból élet származik, a halál szomorúságából derű (mert istenünk elnevettem magam, azt az égési dalt olvasván); az elpusztult tőkéből pedig új tőke. Ha mindjárt kevéske is, ha mindjárt a rikkancsok, ennek a két lábón járó megtéstsült önzésnek a markába gyűlik is, aki dehogyan banna, ha az isten minden héten legalább egyszer adna ily katasztrófát. Szóval, ne filozofáljunk, mert nem lesz tőle okos az ember.

Késő délután, mikor már sárgulni kezd az ég alja, újabb közönség jön és megy, de a trico-

nyugvással fogadnák az új kabinetben *Wekerle* Sándort mint pénzügyminisztert, akire jelentős feladat vár pénzügyi viszonyaink rendezése körül.

Sokszorosan pikáns ez a kis közlés. A *Hazánk* táborra, ha már nem kaphatja Apponyit, hajlandó beérni Darányival is. Ezt értjük. De hogy azt inszinuálja Apponyinak, hogy akármilyen „ideális” részt kérne egy olyan kormányban, mely a nemzeti követelések tekintetében messze alul marad az ő kívánásainak: — hát ez csakugyan pikáns. Mi föltétlenül biztos forrásból tudjuk és meg is irtuk, hogy Apponyi semmiféle kombinációban se szerepelhet, éppen mert nemzeti követelése nem találkozik a korona tetszésével, de azt Apponyi az ő legszemélyesebb újságjától még se érdemelte meg, hogy az juttasson neki ideális részt egy Darányi-kabinetben. Ami azt illeti, hogy a *Hazánk* megnyugvással fogadná *Wekerle* t is pénzügyminiszternek, ez is csak pikáns részlete a közlésnek. *Wekerle* áll az, ami Apponyira. Ő nem szerepelhet most semmiféle kombinációban. S ha a *Hazánk* megnyugvással fogadná, ez csak azt jelenti, hogy amikor Darányi alá kell helyezni Apponyit, egy jóhangzásu nevet keresett melléje e szomorú szerepléshez. Legálább jó társaságban legyen, mikor ideális részt kap a Darányi-kormányban.

A *Magyar Szó* tudósítója előtt a szabadalvü-párt egyik kiváló tagja így nyilatkozott a Darányi-kombinációról:

Inkább Apponyi vagy *Zichy* János jöjjön. Ha ezek egyike jön, mindenki világosan látja s ahhoz alkalmazhatná állásfoglalását. *Darányi*, a protestáns főgondnok azonban, aki 1894-ben föl-láztotta a szabadalvüpartot az egyházpolitikai javaslatok mellett, megtévesztés az embereket. Azt hinnék, hogy Darányi még a régi. Pedig nem az. Hogy ki ő most, azt legjobban jellemzi, hogy a reakcionárius *Károlyi* Sándor, *Zselenski* Róbert őt nehéz szívvél várják miniszterelnöknek.

Mint ugyancsak érdekes hírt, foljegyezzük még a triestri *Il Fiacolo* bécsi értesülését, hogy beavatott udvari körök értesülése szerint báró *Burrián* István közös pénzügyminisztert szeptérvári nagykövetté nevezték ki és utóda a közös pénzügyminiszterségben — gróf *Khuen-Héderváry* Károly lesz.

(Félfhivatalos jelentések.)

A *Budapesti Tudósító* jelenti: Gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnököt ő felsége ma délután 1 órakor ötnegyedórát tartó kihallgatáson fogadta.

Holnap délelőtt 11 órakor dr. *Darányi* Ignác földmivélségi miniszter fog megjelenni a felség előtt. Csütörtökre a segéd- és tanonckiallítás megtekintését tervezi a király, aki szombaton, e hó

teusa-ök, a külváros kisemberei még mindig ott maradnak. Az ifju nemzedék ugyan türelmetlenkedik s makrancoskodik, de a családapa hamarosan szelidre pofozza. A légett ház csonka tömege mind sötétebben, mind komorabban mélyed bele a nyugati égbe, a silhouettjei elmosódván, mind misztikusabb lesz a tömeg. Ami nincs ott, azt pótolja a képzelet.

Azután lassanként elkövetkezik amaz óra, a tegnapi rettenetnek órája. Akkor is igen sötét volt. Azután egyszerre csak . . . De ne idézzük föl erőszakosan a rémes éjszaka képét. Trisztissimae noctis imago. Elmúlt.

Lassanként leszáll az éj, sötét fátyollal beborítja a pusztulás tanyáját, melynek vak szobáiban a romlás csönöje és a halál nyugalma honol s melynek omladékai alatt talán ott szene-sedik még néhány szegény remeke a terem-tésnek.

Vége a circensznek. Legalább mára. A közönség elszéled, a külvárosi tömeg is megmozdul, a nagy szenzációval terhesen, a nagy kirándulástól fáradtan s a szokatlan impresszióktól izgatottan. S a penészes lakásokba megtérve, lenyugosznak, hogy holnap ismét beálljanak az élet nagy taposalmába. S lassanként kiszárad agyukból a nagy szenzáció képe, mely azonban, ha mind halaványabban is, de meg-megújul, valahányszor a Házi áldásra esik tekintetük.

29-én és nem pénteken, e hó 28-án, miat ezt bécsi lapok jelentik, fog elutazni Budapestről.

Néhány lap különféle katonai előterjesztéseket közöl, amelyekkel állítólag *Lukács* László pénzügyminiszter tegnapi magánkihallgatása alkalmából ő felségének tett volna. Illetékes helyről felhatalmazást kaptunk annak a kijelentésére, hogy *Lukács* László pénzügyminiszter 6 felségének sommi-féle katonai tartalmu előterjesztést tett.

(A szabadalvüpartból.)

A szabadalvüpartban ma este is, miként az utóbbi napokban általában, sokan voltak jelen. Nagyobb csoportokban tárgyalták a válsággal összefüggő eseményeket és kérdéseket és főképp a szabadalvüpartnak ismételtén felvetett konferenciájáról vitakoztak. Voltak, akik a konferencia megtartását szükségesnek mondták. Ezek utaltak a vidéki szabadalvüpartok hangulatára, amelyek most sorra a nemzeti követelések mellé állnak, az országgyűlési szabadalvüpartnak tehát a már közvélemény megnyugtatása végett is nyíltan színt kell vallania azért is, hogy a maga álláspontjának megjelölésével leszerelje a párt ama híveit, akik az új kormányval szemben a katonai kérdések tekintetében tulmesszenb követelésekért támasztanak. Azonkívül tájékoztatni kell a koronát is a párt álláspontjáról, aki most a pártban szeretgazó nézetek következtében még aziránt sem lehet tisztában, hogy az új kormányelnök az engedmények mely mértéke alapján számíthat a parlamenti többség támogatására. Másrészt többen a konferencia összehívása ellen nyilatkoztak és ezek közt gróf *Andrássy* Gyula is, aki nagy buzgalommal kapacitálta a párt sok tagját a maga felfogására. Főképp arra utalt, hogy ha most a szabadalvüpart egy ily értekezleten megjelölni akarná a maga álláspontját, ez könnyen szakadást idézhetne elő a pártban, mert nagyon sokan vannak, kik a Szent-iványi pontozataiban foglalt követelésekkel a párt régi programját kibővíteni nem akarják, ha pedig sikerülne is e részben egyhangu párt-határozatot hozni, egy ily program felállítására ma vagy beleavatkozás volna a korona jogaiba, vagy felesleges, mert a korona a többségi program mellőzésével bárkit megbízhat a kabinet-alakítással. Majd ha 6 felség meg fog bízni valakit a kormányalakítással és bemutatkozik az új kormány, akkor érkezett el az ideje a pártkonferenciának és a szabadalvüpart, ismervén az új kormány programját, meghatározhatja a maga álláspontját is.

(Mezőssy Béla beszámolója.)

A függetlenségi párt egyik vezető politikusa, a fiatal *Mezőssy* Béla tegnapielőtt számolt be balkányi választóinak. Beszámoló beszédében részletesen foglalkozott a helyzettel s némiképpen kifigurázta a tájékozódás szempontjából folyó tanácskozásokat, mert hiszen Magyarországon minden analfabéta is tudja, hogy mit akar a magyar nemzet. Érdekes és elég jelentős volt azonban beszédének az a része, melyben hangsúlyozta, hogy a nemzetet ő sem akarja va banque játékba vinni. Mint a függetlenségi párt jelentékeny részének álláspontja, figyelmet érdemel *Mezőssy* követező kijelentése:

Mindent vagy semmit! * Egyenesen képtelen beszéd. A poitika az exigenciák tudománya. Aki az adott viszonyokkal megalkudni nem tud, az lehet jó hazafi, lehet meggyőződésének forrása aranytiszta, de hogy annak parancsszavára elinduljak: erre én kapható nem vagyok. *Becsület*ét kért kívánok. És én hiszem, hogy azt meg is lehet kötni, csak akarni kell. A politikus is, a magánember is kockáztathatja vagyonát, egyéni becsületét mindenét; de a haza sorsának minden kockázatán felül kell állania és ha mindazt — ami, tegyük fel, mindnyájunknak szívevégya — most kivívnom nem sikerült, egyáltalán nem esügedek, mert a felébreztetett nemzeti közakarát és a további kitarítás bizonyára ki fogja vinni később azt, amit ma kivívni beláthatatlan bonyodal-mak nélkül teljes lehetetlenség.

Olyan információ alapján, amely amaz állam-férfiak egyikéő ered. akik az utóbbi napok során a felség elé járultak kihallgatás végett, az aábbi tel-tétlen hitre számító sorokat írhatjuk:

A nemzeti követelések ügye ez idő ze-rint rosszul áll, a hangulat ehhez képest fért és alant egyaránt nyomott. Az országé azért, mert nem látja joga és törekvése ér-vényesülését, a királyé pedig, mert a nemzet aspirációt nem valósíthatja, lehet mert meg-győződése ellen van, és lehet, mivel nem akarja, hogy egy szikrától egyszerre két fedél gyuljon ki. Bizonyos az, hogy a válság, már amennyiben a kormány helyzetére vonatkozik és politikai felelősséggel országgló kabinetet tesz az adminisztratív minisztérium helyére,

közlebb meg fog oldódni, még pedig min-den más kombináció kizárásával úgy, hogy vagy *Lukács* László pénzügyminiszter jön, aki vonakodik, vagy *Darányi* Ignác földmi-velési miniszter, akinek a várakozásai a jo-gosság minden látszatát mutatják, vagy — és ez az új momentum a politikai stádiumban, talán meglepő is — *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter. Aki azt hiszi, hogy *Láng* Lajos ma egyesege-dül a tanonckiallításra invitálta a felséget, roppant mód téved! Nem mondjuk, hogy a válság *Láng* Lajos jegyében jutott, azt se, hogy az ő személyére épített kombináció valami nagy erőre kapott, de hogy ő ma a hármas egyike, az bizonyos. Ha e hármas föltevés közül egy se valósulna, valósulhat egy, amelyik a királynak változatlanul kedves maradt: gróf *Khuen-Héderváry* újabb megbíza-tás és vállalkozása. Valamennyi államférfi-űzőt, ő az, aki lassan, lassan színtelhatna, okkal-móddal, helyes alkalommal olyan kedvez-ményekre is, amelyek a Széll-kormány elé szabott elvi határotoakat esetleg valamely pon-ton, de nem a vezényszó és nem a kezelési nyelv dolgában, túlhaladhatnák.

Ime az információk, amelyekhez semmiféle kom-binációt nem fűzünk. De amelyek ismételjük, hitelesek.

(Lengyel vezénnyelv.)

Lemberg, augusztus 25.

A *Slovo Polszki* mai számában *A magyar hadsereg helyzete* címmel cikket közöl, amelyben gróf *Wodzicki* ismeretes véleményével foglalkozik s kifejti, hogy a lengyel kiub helyesen járna el, ha az osztrák és ma-gyar kiegyezési konfliktus gyorsabb megoldása cél-jából határozati javaslatban állást foglalna az önálló magyar hadsereg felállítását mellett, mert ily módon le-hetséges volna az egykori lengyel-magyar szövetség megújítani. Gróf *Wodzicki*nak a hadsereg egységéről s annak fontosságáról szóló nyilatkozataival szemben hangsúlyozza a cikk, hogy a galiciai csapatok erejét és értékét nagyban emelné, ha az illető ezredeken a vezénylet nyelve a lengyel volna. A lengyelek azt tartják, hogy a hadseregnek mesterségesen erőszakolt egy-sege nem válik a véderő harcoképességének előnyére.

HIREK

Halál mellett.

Nagy ég! Hogy én is ott álltam a téren
Szederes ajkkal, dermedten, fehéren;
És láttam én is holtra válni őket,
Zsarátoksrába omló gyenge nőket!

Ó ezreken ütött vadul szívére
A rettenet, hogy hulltak le a térre;
De edzett lelkük csakhamar föléledt
S nagy Isten! én is, — ő hogy én is élek!

Felhő se kélt a füsttől fenn az égen,
Szemünk se olvadt el a könny vizében,
Az ajkunk hamva láztól el se száradt,
Sebből a vérünk nem futott, nem áradt!

Gyáva sikoly, igen! az szállt a légbe;
Hörgő szavam imára tört az égbe;
Szegény lelkek! nem néztek szót, mit ejtők,
A könny s a gyöngyöző halálverejtők.

S az ezrekben, kik rómesen hörögtek
S kiknek szemébe könny cseppjeit szöktek,
Nem értetek vert fészket ő a bánat,
Szegény lelkek ti, kiknek sirja támadt!

Magunkat láttuk tán a tűz ölében
És bus halálba ringani a légben;
Hajunkat láttuk tán, hogy szébbe bomlott;
— Ő mért, ő mért, hogy könnyünk egyre omlott!

Megtorlás.

Mint bosszuért és megtorlásért rimánkodó kiáltás, mered ég felé a kerepesi-uti krematórium üszkös, füstös fala. A kietlen, pusztá ablakokon keresztül halljuk, folytonosan halljuk a szerencsétlenek, az odaégettek és kingrottak rettenetes kiáltásait, halljuk, mint hörgik kétségbeesett küzdelmükben:

— Mért éppen mi, az ártatlanok? ... Mért éppen mi, tehetetlen, gyöngé nök?

És szerte a városban ingerültség és düh üli meg az emberek lelkét. Mondják hangosan, kiáltják fennszóval, hogy mind az áldozat megmekülhetett volna, hogy vétkes könnyelműség, gyalázatos mulasztás, kufár meggonddalatlanság és budapesti nemtörődömség okozta a rettenetes katasztrófát.

Mert ki törődik azzal, hogy másfél millió forint az anyagi kár, ki törődik azzal, hogy vagyontokat érő lakásberendezések égtek el, — az mind semmi! De az elpusztult emberélet, a sok ártatlan halálos szenvedése, az felzaklatja az idegeket, lázba kergeti még a legnyugodtabb lelket is, mert holmit, drágaságot lehet keresni, lehet szerezni, de ha a test, a kéz elpusztul, az többé vissza nem adja semmi. Anya, feleség, gyermek többé nem támad fel.

Menjtek oda a kerepesi-uti palota elé s nézzetek végig a romon. Az első emeleten tegnap még fényes üzlet volt, tele értékes, vagy értéktelen, de szemrevaló árukkal. Az üzlet virágzott s élelmes tulajdonosa elhatározta, hogy hozzátöröli a másik ház első emeleti üzemeltetését. Folyamodott a VII. kerületi építészeti tanácsához, hogy a két ház között lévő tűzfalat törhessék át, — kérését megtagadták. Folyamodott a fővárosi tanácsához, az is elutasította. Felebbezett a közmunkatanácsához, az megengedte. A tűzfalat áttörték, s ez, ez az intézkedés okozta, hogy a harmadik, negyedik emeleten lévő lakók nem menekülhettek el, mert a lebontott tűzfal helyén egy vékony üvegfal maradt, átjáró a másik házba; ott, ahol a lépcsőház vezet el, tele kirakattal, gyulékony anyaggal; ott, amerre menekülni akartak a szerencsétlenek ...

Nem lehetett, minden már egy lángtenger volt.

Vádoljuk a tömeges gyilkosságért azokat az urakat, kik az engedelmet az ilyen munkálata megadták, vádoljuk embereket elpusztításáért azokat, akik megengedték, hogy egy lakóházban ilyen raktárak legyenek, akik túrták, jó szemmel nézték, vagy elnézték, hogy kapu, ták, könyvelmes, rendes kijárás helyett egy szék sikátor volt s hogy még azt is felhasználták kirakatnak, árucarnoknak.

Vádoljuk mindazokat a közegeket, akik helybenhagyják, hogy benn a Belvárosban, a Kossuth Lajos-, Koronaherceg-, Váci-utcában még sok ilyen helyiség, ilyen kapualj van, amelyeknek rendszabályozásáról csak most van szó, mikor ily rettenetes, mindeneiket megrendítő katasztrófa történt.

Ünnepelni, azt tudunk! Nehány nap előtt volt csak nálunk néhány lengyel ember, talán huszan, harmincan ... Fogadta őket a polgármester és egyéb mesterek, de arra gondja senkinek sincs, hogy egy világvárosban — ó nemzeti büszkeségünk! — szerzenek be néhány tisztességes, finomművi tolétrát, nagy ponyvákat, melyekkel, ha kellő időben használják, megmenhették volna a szerencsétleneket ...

A rettenetes csapástól megrendítve, követeljük és kívánjuk, hogy büntessenek meg mindenkit, akit csak a legkisebb kötelességmulasztás is terhel. A szegény túzóltók, pár forint havibéréükért zokszó nélkül mennek a százszoros halálba, míg azok, kik kővér hivatalokat, ezreket kapnak s barátság, érdek, protekció, vagy közönyösség okából elkövetik a mulasztásokat, legföllebb kezüket tördelik, de másnap már mosolyognak.

Ez a rettenetes tűz bevilágított a budapesti rendszerbe. A halálbaugrók rémes kiál-

tása disszonáns fináléja volt annak a sok barátságos parolázásnak, érdekhajhászásnak, pénzbefektetésnek, amelyek soha nem kerülnek nyilvánosság elé s ott születnek meg és mulnak el a hivatalos irodákban.

Vannak bűnök, nagy és szörnyű bűnök, melyekre nincs a törvénykönyvnek ítélete, melyeknek elkövetői emelt fejjel, önelgült molygással járnak a világban s mint tisztelőreméltó patriárikák halnak meg, akiknek a város disz-sírhelyet adományoz ...

Óh, de ne higgyétek, hogy nem éri őket utól a megtorlás. Rettenetes és igazságos megtorlás, mert a természettel, az igazsággal dacolni nem lehet. Az épület, amelyet ők építelenek maguknak és a jövendőnek, éppen úgy gyul ki, mint a kerepesi-uti palota, a lángok éppen úgy harapóznak el benne s úgy pusztítanak el mindent és mindenkit. Össze kell omlani ennek a fénylő tömegnek, ennek az üres, hívságos városnak, hol se komoly munka se a munkának komoly szeretete nincs meg. Minden csak csillogás, külszin, áruház, mely egyszerre csak kigyullad s megborzáva látjuk, hogy hát voltaképpen mi történt.

Ez lesz mindezeknek a megtorlása, míg nem támad egy olyan nemzedék, mely becsületességgel, tisztosággal és tanult készséggel lép az élet és emberiség harcába.

P. Á.

Budapest, augusztus 26.

— BUDAPESTI NAPLO. Augusztus 31-ikén új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Argyay János, a magyar szentkorona országainak vöröskereszt-egyesülete irodavezetője ma visszaérkezett a fővárosba s átvette az egyesület ügyeinek vezetését.

— Zarándoklás a Szent Jobbhoz. A budai királyi vártemplomba, ahol István király napja óta a Szent Jobb ki van téve. Aláandóan nagyszámban zarándokol a fővárosi lakosság és az itt időző vidéki közönség. Nemzeti ereklyénk még két napig lesz látható. Holnap a vártemplomban litániát, csütörtökön pedig reggel nyolc órakor ünnepi Tedeumot tartanak, amely után a Szent Jobbot visszateszik az oltár mögött levő fiúkébe.

— A cár és a római nép. Egy római távirat azt jelenti, hogy a cár római látogatása alkalmával nagy tüntetésekre van kilátás. A néppártok bizottságai a cárizmus ellen agitóló röpiratokat terjesztenek, amelyekben felszólítanak a néphez intézve, hogy amerre a cár kocsija elhalad, mindenütt fűtyszóval fogadják. Igen nagy színű, hogy az orosz konzulátusok előtt is nagy tüntetések lesznek.

— Deschanel és Humberték. Párisból táviratozza tudósítónk, hogy Deschanel Pál, az egykori kamarai elnök, akiről Daurignac Romain védője a Humbert-pőr során azt állította, hogy szoros baráti viszonyban állott a Humbert-családdal, ma nyilatkozott tett között, amelyben bevesen kikel a védőügyvéd ellen s kijelenti, hogy egyáltalán nem volt összeköttetésben a Humbert-familiall s az is rágalom, hogy ő megkérte Humbert Éva kezét.

— Garibaldi Menotti temetése. Rómából táviratozzák: Garibaldi Menotti temetése ma este rendkívül impozáns módon folyt le. A koporsó egy hat ló által vont ágyútaípra volt elhelyezve, rajta Menotti kardja és a király koszorúja fektűt, melynek szalagjain ez a felírás volt: Menotti Garibaldi tábornoknak — Viktor Emanuel. Azonkívül a koporsóra tették a francia kormány és a család koszorúit. A koporsó mögött, melynek két oldalán garibaldisták haladtak, az elhunyt családja jött, továbbá Morin, Ottolenghi, Cocco-Ortu miniszterek, több államtitkár, a tábornoki kar, számos tiszt, szenátor és képviselő és egyesületek és társaságok zászlóikkal. Három kocsit megtöltöttek a koszorúk, köztük Zarnadelli miniszterelnök, a többi miniszterek és a tartományi tanácsok koszorúit. Az utcákon, melyeken a menet áthaladt, óriási néptömeg állt sorral. Az ablakok és erkélyek mindenütt zsutolva voltak. Az összes üzleteket bezárták. A holttestet Caranoba vitték, ahol holnap reggel eltemetik.

— A vakág gyógyítása. Nagyonfontoságu hír érkezik New-Yorkból. Dr. Jenkins és dr. Hammer, két kiváló orvos, egy kis 11 éves leánynak, aki harmadik életéve óta vak, Röntgen-sugarakkal és rádiummal

visztaadta a szemvilágát. A kombinált operáció részleteiről még nem érkeztek megbízható tudósítások. Csak annyit jelentenek egész határozottsággal, hogy a hatás azonnal beállott és a leánya az operáció lefolyása óta tisztán lát. Ha ez a hír valóban bizonyul, a szemgyógyítás terén valóságos forradalmat fog előidézni.

— A olasz királyék az északi sarkon. A Le Rappel című párisi újság azt a hírt közli egy római telegram alapján, hogy az olasz királyi pár a jövő esztendőben nagy utazásra készül. Az északi sark felé tesz egy kis kirándulást. Ez a hír azok közé tartozik, amelyekre azt jegyzik meg az újságíró-sablon, hogy megerősítésre szorulnak.

— A gyulai iparkiallítás. Gróf Wickenburg Márk kereskedelemügyi államtitkár dr. Hegyesalmay Lajos miniszteri osztálytanácsos, az iparfejlesztési osztály főnöke kíséretében vasárnap behatóan megsejmelte az itteni iparkiallítást s arról a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott. Majd megsejmelte a gyulai nagyobb ipartelepeket, főként gyönyörűen fejlődő kőbűt és szövőt iparú-gyárat. Az államtitkár Lukács György főispán vendége volt; érdeklődése az iparosság körében nagy meglepődést keltett. Ugyancsak 23-án este 6 órakor Lukács György főispán, az iparkiallítás vendőke, a szép eredményt méltóan lelkes beszéddel bezárta az iparkiallítást. Amint beszédtetett az iparosság nagy tömegben vonult a főispáni lak elé s a dalárda által előadott szép szerenaddal róma le haláját a védnök főispán iránt. A kiállítás nyolc napig volt nyitva, amely idő alatt tizenkétezer látogatója volt. A kiállításnak az iparosokra nézve kiváló gyakorlati haszna van, mert igen nagyszámu vásárlások történnék. A szép eredmény határozatosan ösztönzi az iparosokat a különben is színvonalon álló gyulai ipar továbbfejlesztésére.

— Egy magyar ifju világraszóló sikere.

Dicsőséget hozott ránk egy fiatal hazánkfia. A neve: Csányi Henrik s műegyetemi hallgató Berlinben, Peters professzor laboratóriumában. A fiatal magyar kómikus olyan galvánelemet talált föl, amelyivel nevé Röntgen, Edison és Marconi mellé sorozza. Az új galvánelemek alkoholtól és cyanoxidból készülnek és jelentőségük abban áll, hogy megterhelhetőségük után a villamos feszültség és áramerősség nemcsak hogy nem csökken, de sőt emelkedik. Csányi Henrik elemi tehát száz százalékkal több áramot szolgáltatnak, mint a Bunzen-elemek, s így különösen a villamos világítás terén fővehetik a versenyt a dinamogépekkel is, amelyeket olcsóságuk és esékély költségük révén könnyen pótolhatnak. Dr. Peters, a berlini műegyetem tanára, a berlini vegyészek és elektrotechnikusok egyesületében azzal mutatta be Csányi találmányát, hogy jóformán csak napok kérdése, hogy az új villamos elem a gázvilágítást teljesen kiszorítsa, mert e találmány lehetővé teszi, hogy bárki házilag állítsa elő azt a villamos áram-mennyiséget, amelyre akár a világításnál, akár a tüzelésnél, akár a fűtésnél szükség van. A magyar védőegyesület táviratilag kérte től Csányi Henriket, hogy találmányát a magyar tudományos világnak bemutassa s a magyarság dicsőségére magyar névvel értesítse.

— Lederer Sándor hajó. A mult évben történt, hogy az Adria tengerhajózási társaság Luda nevű gőzöse a spanyol partok közelében üssefűtőközés folytán elsüllyedt. Az Adria Grangemouthban, Angliában új hajót épített a Buda helyébe és azt kegyeletből, a junius hóban elhunyt nagyérdemű elnökének emléke iránt Lederer Sándor névre keresztelte. Az új magyar gőzös a modern hajóépítési technika legmagasabb színvonalán áll, személyszállításra is be van rendezve és az Adria földközítengeri vonalán fog szolgálatot teljesíteni. Tegnap tartották meg Glasgowban az új gőzös próbajáratát, melyen az Adria szakközgein kívül a kereskedelmi miniszter elnökségében Ormay László jelent meg annak ellenőrzésére, hogy a hajó megfelelő-e a szerződéses követelményeknek. A próbajárat eredménye és a hajó berendezése az összes jelenvoltakat a legteljesebb mértékben kielégítette. Öv. lovag Lederer Sándorné urnó az új hajó szalónja számára elhunyt férjének művészileg festett arkéjét ajándékozta.

— Buscsujárás. A ferenczrendiek belvárosi templomából vasárnap, 30-án reggel félhat órakor buscsujárás indul az Ó-Buda melletti Mária-ló kegyhelyre. A buscsujárókat akiket áldozópap vezet, még este visszaternek a városba.

— Egyetemi beiratkozás. A kolozsvári Ferencz József tudományegyetemen az 1903-4-dik tanév első felére a beiratkozások szeptember 1-én kezdődnek, és ugyanezen hó 12-ig bezárólag tartanak. Akik e határidőben valamely elhárthatatlan akadály miatt személyesen nem jelenkezhetnek, a fennebb megszabott határidőn belül tartoznak akadályoztatásukat igazoló hiteles okmányokkal felszerelt és az illető kar dékánjához intézett törvényben előjegyzetüket kéri s meghatározni azt az időpontot is, amikor személyesen megjelenhetnek s beiratásukat úgy a kvesturában, mint az egyes tanároknál teljesítetik. E határidő azonban október hó 6-ikán tul nem terjedhet.

— **A királyság mézesónapjai.** A szerbek új királyának cseidje még nem sok öröme telhetett a királyságban. Nem olyan környezetbe ment a maga genfi társaságából, amelyben otthon érezhetné magát. Azonkívül azok, akik a mai helyzetet teremtették a királyi községgel, most már nem is igen emlegetik a hazaszeretést, amely tettük rugója volt állítólag, hanem a leg-folelkodóbb módon rátámasztják az akaratukat a királyra. A királynak pedig kényes a helyzete veitk szemben. Végre is az ő révünkn lett királylány. A tisztikliknek — amint egy belgrádi újsághír mondja — már tarthatatlan a vakmerőség. *Misics* ezredes például egy alkalommal nyilatkozott a szemébe mondta a királynak: — Uram, önnek évi egymillió kétszáz ezer frankja van. Ezzel bizony meg lehet elégedve.

A királynak ajkán elhalt a szó a meglepetéssel és csak később fordult kérdéssel Avakumovic miniszterelnökhöz:

— Arra céloznak ezek talán, hogy a civilisták én kötele vagyok a számat befogni? Talán a hallgatás díjának tekintik ezt a pénzt?

A miniszterelnök pedig egyszerűen vállalt vont és kurtán felelt:

— Ugy látszik, felség!

A király most mélyen sajnálja, hogy az összeszökőkvet a hatalom birtokosainak ismerte el és hogy velük tárgyalásokba bocsátkozott, mert ezáltal hamis helyzetbe került, amely teljesen lehetetlenné teszi számára azt, hogy a független radikálisokra apelláljon, akik pedig tudvaleg egyedül és kizárólagosan képviselik Szerbiában a nép akaratát.

— **Melyik az alkalmasabb szolgálati nyelv.**

A múlt szombaton a szegedi szabadalvópárt nagyszűlést tartott, melynek tárgya annak megvitátása volt: csatlakozzék-e a szegedi szabadalvópárt a debreczeniek ismeretes hazafias határozatához, melynek értelmében nyílt és határozott állást foglalnék el a hadsereg vonatkozó nemzeti követelések mellett?

Ezen a gyűlésen igen érdekes nyilatkozatot tett egy nyugalmazott ezredes, Kerner Pál, aki a következőket mondta:

— Katona vagyok és nem sokat politizálok, de azt tudom, hogy a magyar nyelv fejlettebb a hadvezetésre, mint a német, amely latin és francia szavakat használ. Veöreös Jenő győri ügyvéd könyvét ajánlom mindenki figyelmébe. Szilgyi Deszse sem mutathatta volna ki meggyőzőbben a magyar hadsereg követelésének jogosságát. Az a kérdés: akar-e a párt vezérsejereiben maradni? Ha igen vegye kezébe a szabadság lobogóját, ha nem, osszójék szét!

Hát hiszen ugy látszik, hogy valami ilyes lesz a vége a kavarodásnak.

— **Az orosházi tanoncothton.** Az orosházi I. Ferenc József tanoncothton az egész országban egyedül álló intézmény. Az iparitanoncothgyet szolgálja s a tanonco-nevelést a mu thoz képest uti alapokra kívánja fektetni. A tanoncothton általános célja: a szülői gondos othont pótolni ma tanoncoaknál, akik az általuk választott ipari mesterséget jeles iparmesterek műhelyében, az illető mesterek szakzszerű és gondos vezetése mellett gyakorlatilag teljes alaposzággal meg akarják tanulni. Eppen azért, az Othton minden tanonca saját műhelyében, mestere vezetése és útmutatása mellett, a nap kifizött círáiban mesterségének fogásaiban gyakorolja magát és a tanoncoznak mesterségükre vonatkozó minden munkájában tevékeny részt vesz, mert legfőbb cél az, hogy a tanonca a tulajdon iparágát a legalaposabban megtanulja és mestersége minden kiegészítémet öntudatosan, szakszerűen, igazságon és ökölétenen el tudja készíteni; mert kifünő munkás kezekre van nálunk legfőbb szükség. De másielőt az Othtonban az is célja, hogy a tanoncokra minden irányban nevelégek hasson, azoknak szellemi oktatására és lelük kiimvelésére fokozott mértékben gondot fordítson. Különleges célja a tanoncothtonnak egyfelől azon ifjaknak felvétele, akik vagyonosabb, jobbmódú szülőknek gyermekei, s akiket a szülői bölcs előrelátás, az élet helyes ismerete és a magyar ipar szebb jövőjében vetett hit az iparos pályára szánt. Az Othtonba felvét minden tanonca a teljes ellátáson kívül feügyletben és leggondosabb nevelésben is részesül. A tanoncothtonban vannak a) ingyenes — teljes ösztöndíjas, — b) féligingyenes — fél-ösztöndíjas és c) fizetéses helyek. Akik ingyenesek, azok a tanoncovek alatt semmit sem fizetnek; a féligingyenesek, az egész díjnak felét, vagyis évenként 200 koronát és a fizetésesek évenként 400 koronát tartoznak évenkénti előre az othton pénzárába befizetni. Rubázatról minden tanonca maga köteles gondoskodni. A tanoncothton feügylet-bizottsága érintkezésbe lépett az iparos mesterekkel, akiknél — gyakorlati kiképzés végett — a tanonco elhelyeztetnek. Az Othtonba felvett tanonco a következő iparágak közül választhatnak: lakatos, géplakatos, asztalos, kovács, szobafestő, ác, kőműves, szabó, cipész, lodrász, bádogos, kárpos, nyerges, műorás és kocsiyártó. A tanonca, mielőtt az othtonba felvéteték, kiválasztja az azon iparágát — és ezt kényvényben előre is jelzi — amelyet meg akar tanulni. A kiválasztott iparágak mesterei szakmájukban kiváló szakemberek, akiknek ipari készítvényei minden irányban versenyképesek. Az Othtonba való felvételt a feügylet-bizottsághoz kell folyamodni szeptember 15-ig. A kényvényhez a szülei, orvosi és iskolai bizonyítvány csatolandó, kívánatos, hogy a folyamodó tanonconak a gimnázium, a

reál-, vagy a polgári iskola 4-ik osztályáról bizonyítványa legyen. A felvételt a kereskedelemügyi m. kir. minisztérium hagyja jóvá, melynek tennhatósága alatt az egész intézmény áll és a feügyletet az ipariskolák főigazgatója gyakorolja. Minden tanonca az Othtonban a teljes ellátáson kívül felütet, mosást, világítást, tisztogatást és étkezést is kap. A Tanoncothtonban van: háló-, ágynemű- és foglalkozó-beliesség, van könyvtár és múzeum is. Bővebb felvilágosítással az Othton igazgatósága szolgál.

— **Házasság.** Szakall Miklós, a rimamurányi vasmű részvénytársaság tisztviselője eljegyezte Szabó Béla egyri káptalani kasznár leányát, Ilonkát.

Dr. Keiler Samu szilgyosomlyói ügyvéd eljegyezte Weinberger Gizella kisasszonyt, Weinberger Kálmán szilgyosomlyói szeszgyáros és földbirtokos leányát.

— **Csendőlet Horvátországban.** Egy zágrábi telegramm jelenti, hogy holnap lesz Zlatárban a képviselőválasztás. Mindakét jelölt ellenzéki. A választók már tíz nap óta folytonosan verekednek, de mult éjjel oly hevesen támadtak egymás ellen, hogy a csendőrségnek közbe kellett lépnie. Erre azután a parasztek a csendőroket támadták meg, akik kénytelenek voltak puskájukat használni. Egy paraszt meghalt és többen megsebesültek. A hatóságok nem engedik meg a táviratok továbbítását. Holnapra nagy rendezárástól félnek.

— **A királygyakorlat előtt.** A délvideki királygyakorlatok előkészületeiről riasztó hír érkezik. Akik a király teljes meglegedésére törek-szenek a hadgyakorlaton, a vezető-tisztek, nem kímélik a legénységet. Hogy mit jelent az, ha a tisztrak a legénység testi épségével nem törődnek, arról szomorú tanulságot szolgáltatott épp a közelmúlt katonai szenzációja. Bizonyos, hogy a királygyakorlatok előkészületei során ennek a tanulságnak kell irányítania a reglamát. A tanulság teljes megveszélésére nagy szükség van. Ezt bizonyítja *temesvári* tudósítónk következő hiteles értesülése:

A Buziástól délre, kopár, viznélküli tájon gyakorlatozó 17. gyalogsági hadosztály szorgalmatosan készül a király fogadására. Nap-nap után edzik kemény gyakorlatokkal a legénységet; éhség, fáradtság, égető szomj nem gátolja a nagy munkát. A napokban a *Nickijalva* mellett levő *mozsárba* jut egy baka a 37-esek közül, azelőtt ugyaninnen kettő fojtotta a Marosba megunt életét. Egy harcászati lövészeten éles golyótól találva, holtan rogyott össze *Emeric Bugyi* a 46-os ezredből. A folyó hó 21-én tartott hadosztály-gyakorlaton a 39-ik debreceni gyalogezred *reggel hét órától délután 3 óráig nem kapott vizet*. Midőn délután 1 óra körül az ütöközött végén egy árnyékaltan hegytetőn, öt órai menet után pihenő volt, a *vizkeresésre indult legénység* — bár a közeli völgyben kut volt — *vissza-parancsolták* s pihenő után kirepedeztet ajkalkal indult utnak az ezred szállása felé. Az uton, mikor a legénység már alig tudott a szomjúság és hőség miatt menni, egy közeli kut előtt a száradokból több legény társai kulacsát összeszedve vizért futott. Így tett egy *Bartal* nevű közlegény is, de alig jutott néhány lépésre, a száradót vezető hadnagy ráparancsolt, hogy lépjen vissza beosztásába, aztán a visszatért Bartal legényre rontva, durva szitkok között *kirántott kardjával bal kezeféjén hosszú és mély sebet ejtett*, melyből azonnal hatalmas vérsugár tört elő. Minthogy a legény a továbbmenésre képtelen volt, dr. *Speck* ezredorvos a sebet bekötötte s szekerre ültették, *Hepke* hadnagy ur pedig, mint ki jól végezte dolgát, végig vezette tovább a száradót. A szerencsétlen közlegényt a *temesvári* helyőrségi kórházban ápolják. A kardforgatót hadnagy urnak persze semmi baja sem lesz, de mivel valakit mindenesetre be kell zárni, bezárják majd pár hónapra a szerencsétlen Bartalt, ki *balkezére örökre nyomorék marad* s kiszabadulttá, minek a nagygyakorlat után keltett volna megtörténni, felesége várja, — de hiába várja.

— **Ralázás.** *Hely* Ignácnak, a függetlenségi párt egykori vezérének üvegvege h hó 19-ikén Trieszben elhunyt. A boldogút férje halála után csak rövid ideig maradt Budapesten. Trieszbe költözött a családjaéhoz, ahonnan most halála hírért jelentik. A művelt lelkű matróna elhunyt a kalmából *Kossuth* a következő levelet intézte *Hely* Roger urnához:

Hely Roger urnának Trieszt. Via Franca. Budapest, augusztus 25. Nagyon tisztelt asszonyom! A fővárostól távollétem miatt késtem néhány nappal azzal, hogy felejtethetlen barátom, *Hely* Ignác üvegvegeké hajála telett öszinte részvétemet kifejezem. Fajdalm, szegény barátomnak nem maradtak gyermekei, úgy hogy részvételet csak az ön után vagyok képes a rokonsághoz juttatni s ezt meg is teszem. Kérve hogy jelezze ki azt alkalomatlanul nevében. *En és az egész függetlenségi párt* nem szünetünk meg a legőszintebb kegyelettel gondolni vissza *Hely* Ignácra és *fajlalmi* azt, hogy e nehéz és *borzalmas* időkben nincs *közöttünk* az ő bölcs és *hazafias szellemével*. S amennyi boldog napot szerzett a most elhunyt a mi kedves és telejhetetlen barátunknak, annyit áldás kísérje a túlvilágon az érdekekben gazdag, mindenki által tisztelt férjének szülő-héhez. Igaz híve *Kossuth* Ferenc.

Párisból táviratozzák: *Larroumet* író és a szépművészeti akademiájának állandó titkára, ma 51 éves korában meghalt.

— **Szerb katonaszökevények Zimonyban.** Szerbiában új a király, de az állapotok — legaiább egyelőre — a régiéek. A pénz dolgában is, amiből ennek az államnak nem sok jutott. Az például egészen a régi állapotokra vall, hogy néhány hét alatt több mint harminc katona szökött át magyar területre. Tegnap egyszerre tíz köztött ki Zimony határában. Csónakon jöttek át. A rendőrségen elvették tőlük fegyverüket s a szerb államkincstár rendelkezésére adták. A katonaúknak — ha igaz a vallomásuk — alapos okuk volt a szökésre. Rosszul bántak velük s *hónapok óta* nem kaptak léunogot.

— **A tanonco-kiallítás.** A tanonco- és segédmunka-kiallítás ezernél több fizető, több száz kiallító és csoportlatozó tekintete meg. Az élelmezési csoport bíráló-bizottsága holnap folytatja munkáit és 6 szakácstanonc, 2 szakácssegéd és 8 pincértanonc ügyessége felett mond bírálatot. A szállodások, vendéglősök és kocsmárosok ipartársulata e végből holnap délután 3 órakor egy zsűri-disztribút rendez, amelyet a bíráló-bizottság a nagy fényvel berendezett ebédlőben fog végigkötölni. A terítés tervét *Müller Antal*, az Országos Kaszinó vendéglőse készítette. A versenyfűlés előmunkálatai is folynak már, e versenyre a fodrászpartitűstülétl ősszenen 30-an jelentkeztek, ezek közül tizenöten szeptember 6-ikán, tizenötön pedig szeptember 8-án fogják bemutatni ügyességüket a fűlésben. A versenyt a látogatóközönség is végignézheti, mert a fodrászsegédek egy külön erre a célra készült pódiumon egyszerre nyolc női frizurát fognak elkészíteni.

— **Dadogók vizsgálja.** A piaristák főgimnáziumában levő és a Skultéry Lajos tanár vezetése alatt már évek óta kiváló eredményeket felmutató beszédhibások kurzusának ma volt a vizsgálja. A vizsgán dr. *Vince* József elnököt, s mintegy 28 tanuló adott elő szabadon, vagy a felvetett, többnyire próba tévő iskolai kérdésekre adta meg a kimerítő választ. Mindenkint megiepett az a haladás, melyet e beszédhibától előbb lenyűgözött ifjak és leányok felmutattak. Tiszta, érthető, szabatos előadások s teljesen ép beszédő benyomását kelté. Skultéry áldásos munkájáért egy a tanuló, mint a jelen voltak lelkesen üdvözölték.

— **A transvaali magyar konzulról.** Magyarország külügyi képviselőteről ha hír érkezik messze földről, ritkán örülhetünk a híradásnak. Mivelhogy az osztrák-magyar konzulság a közönséges állapot legszerencsétlenebb intézménye. És hogy e véleményünk ne változzék meg külügyi képviselő-tüktől, arról alaposan gondoskodnak a konzul urak. A mai postával egy Transvaaliban tartózkodó magyar embertől kaptunk panaszos levelet, amelyben a a johannisburgi konzul magyarfaló durvaságairól számol be. Ez a konzul nem érez maga fölött semmiféle féromot, hát nyugodtan sértheti a magyart, akiknek a pénzén uralkodik a külödlő. Hogy ez nem csak nem diplomatikus, de nem is gavalléros viselkedés, erről, ugy látszik, mit sem tud a johannisburgi konzul. A panaszos levél egyébként így hangzik:

Johannisburg, 1903. augusztus 1.

Igen tisztelt szerkesztő ur! Vagyok bátor az itteni osztrák-magyar konzulátus gyalázatos magyarellenes viselkedését az igen tisztelt szerkesztő ur figyelmébe ajánlani. Ha egy magyar fölmegy a magyar nemzetet is képviselő osztrák-magyar konzulátusba és előadja ügyét, a *legutólagosabb gorombaságokkal illetik. Verjuchte Ungarn!* — ez a mi nevünk a saját konzulátusunkban. Különösen a konzul titkárja, valami cseh, gorombakodik szörény módon. Abban a reményben, hogy az igen tisztelt szerkesztő ur beoscs figyelmére méltatja ezt a sajnálatos állapotot, vagyok alázatos szolgálja, — egy Transvaaliban élő magyar.

— **Szerencsétlenül járt katonák.** Egy gráci telegramm jelenti, hogy az ottani *Montagszeitung* értesülése szerint mult szombaton a 7. gyalogezred gyakorlaltán több katona napszúrászt kapott, egy tartalékos megőrült és egy másik meghalt. A téparancsnokság ezzel szemben kijelenti, hogy mindössze csak egy tartalékos kapott napszúrászt, de már az is jobban van. Ezenkívül még néhány tartalékos rosszul lett, de már ezeknek sincs semmi bajuk.

— **Letartóztatott pénzhamisító.** A tegnapi eszegrádi országos vásáron *Id. Köny* István száunk lakost *Scheurer* Ignác vendéglős feljelentésére *Gyanti* István eszegrádi rendőrbiztos letaróztatta. Könyánál tíz darab hamis egyorintos pénz találtak, sőt a rendőrbiztosnak bevalotta azt is, hogy más kocsmákban is felváltott had darab hamis egyorintos. A pénzhamisító bekísérték a szegedi ügyészséghez.

— **Eltűnt hajó** *Marseille*ből táviratozzák: Több mint egy hónap óta nem érkezett hír az *Admiral Guozdon* hajóról, mely az itteni hajórakodó egyesület tulajdona. A hajó *Dunkerque*ből *Colomb*ba indult 5000 tonna rakományal, hét utassal és 50 főnyi legénységgel és július 15-én *érintette *Marseille*t. A hajót elveszítettnek tartják.

— **A hegyek áldosatai.** *Bécs*ből táviratozzák: Vasárnap a *Paalstein* vidéken, *Leisenbach* mellett a *Triesztingl* nék bécsi turisták lezuhant és súlyos sérüléseket szenvedett. Egy harmadik turista eltűnt, megkeresték és lehozták.

— **Drága királyné nővérei.** Münchenből tévratózzák, hogy Drága királyné nővérei ma odaérkeztek s állandóan ott fognak lakni.

— **Meggyilkolt alezredesné.** Borzalmas gyilkosság történt tegnapelőtt Pétervárotról. Taskant Ivanow alezredes elváltan élő gyönyörű feleségét reggel meggyilkolva találta a szobájában. Életlenül fektet az ágyán, torka át volt metszve és teste irtózatosan megosonkítva. Hatesztendő fiának nyaka szintén át volt vágva s tizenháromszentendős leányát szintén megosonkította a gyilkos. A kis leány merően összeszorított kezében egy osomó kitépéni idegen női haját tartott. Azt hiszik, hogy a gyilkosság bosszu műve, mert a gyilkos értéktárgyakat nem vitt el.

— **Beiratás az állatorvosi főiskolán.** A budapesti m. kir. állatorvosi főiskolán a beiratkozások az 1908/09. tanévre szeptember hó 1—8-ig bezárólag lesznek. Szeptember hó 9—15-ig a beiratkozást irásbeli kérvényre a tanártestület, ezen időn túl pedig október hó 1-ig a földmívelésügyi miniszter engedélyezi. A beiratkozás kizárólag gimnáziumi, vagy reáliskolai érettségi bizonyítvány alapján történik. Az állatorvosi tanfolyam négy évig tart, okleveles gazdászok azonban, ha érettségi bizonyítványuk is van, három év alatt is elvégezhetik. A beirattási díj 4 korona, a tandíj 30 korona évenként. Tandíjmentesség vagy állami ösztöndíj elnyerésért külön-külön folyamódó kérvényeket érettségi bizonyítvány hiteles másolata és szegénységi bizonyítvány csatolása mellett a földmívelésügyi miniszterhez címelve a beiratkozás alkalmával a főiskola rektori hivatalában kell beadni.

— **A katonai fegyverek tökéletesítése.** Lovag Chylinski Sándor m. kir. honvédszázados a katonai fegyverekre alkalmazandó új célgömböt talált fel, amely találmány a katonai köröket élénken foglalkoztatja. Kiváló előnye ennek a célgömbnek az, hogy rendkívül megkönnyíti a célzást s a biztos lövést, amékkül, hogy a biztos lövést befolyásoló különböző körülményekre tekintettel kellene lenni.

Alakja egy két oldalról 3—4 milliméternyi fallal védett háromszög. Ezeknek az oldalok falának tökéletessége az, hogy a fegyver helyes tartását biztosítja, illetve, a fegyvernek nem kell fekvését nyomban szemből fordítva teszi. Így módon ugyanakkor, amikor a célzó az irány- vagy elővalódat kereső egyszerűsége mellett, úgy, hogy a célt a legesélyesebb figyelem mellett is alig lehet elveszíteni. Az oldalrészek különben mindennemű kopás, elerődülés, vagy csorbulás ellen védik a célgömb lényeges akaratrészeit, s így ennek megbízhatóságát állandósítják. A találmánynak ez előnye mellett, igen praktikus előnye még az, hogy a fegyverkovács maga is rá tudja a célgömböt a fegyverre illeszteni, úgy hogy fegyvereket a fegyvergyárba való szállítási költsége megtakarítható. Ezzel a célgömbbel egyébként már több helyütt kiünönd sikerült kísérleteket végeztek és valamennyi bíráló elismeréssel emlékszik meg a találmánynak kitűnő voltáról. A már minden ámban szabadalmazott találmánnyal külföldön is eredményes kísérleteket folytattak, és ott is általában elismerik, hogy e találmány mellett az e téren eddig produkált valamennyi kísérlet háttérbe szorulnak.

— **Újabb tűzvész a fővárosban.** Mig a tegnapi katasztrófa színhelyén jávában jolytak az oltási és mentési munkálatok, a tűzoltóság újabb nagy tüzet jeleztek. A Garay-utca 28. számú ház tetőzete gyulladt ki két óra után, s már fél három óra volt, amikor a veszedelemről a tűzoltóságot értesítették, amelynek részéről Sacerbóvszky Szaniszló főparancsnok, Breuer Szilárd és Blaschnek Hugó segédtisztiek vezetésével kivonultak a központi, VI. kerületi és a VIII. ker. őrségek tolólétrával és gőzfeszítőkkel. A ház tetőzete ekkor már lángtengerben állt, s a tűzoltók óriási erőfeszítéssel voltak csak képesek elejét venni annak, hogy a szomszédházakra is át ne harapódzék a tűzvész. Négy óra felé lokalizálták a tüzet. A veszedelem színhelyén óriási néptömeg verődött össze, amelyet a rendőrség s a 86-ik ezred legénye is tartott távol. A kár eddig ismeretlen, de megtérül, mert a ház biztosítva volt. A háztulajdonost, Báthory Gábert, aki vidéken tartózkodik, táviratilag értesítették a tüzesetről.

— **Tízéves halál.** Megirtuk tegnap, hogy a Lajos-utca 129. számú házban halva találták Jagelick Simonné született Tencer Mária napjamosasszonyt. Ajánló levő sebekből azt következtette a rendőrség, hogy az asszony erőszakos halálal mult ki. A rendőrség ma letartóztatta Tencer Pál 24 éves szűcszabót, aki a napjamosasszonnyal közös háztartásban élt. Tencer Pál vallomásaiban elcátdta, hogy Jagelickné állandóan részeg volt. Minden keresményét elitta. Tegnapi is részegen botorkált haza. Tencert ez annyira dühbe hozta, hogy kétszer arcul ütötte az asszonyt. Jagelickné ezután lefeküdt és elaludt. Tagadja, hogy a po-on ölte volna meg a szerencsétlent.

— **A vizek állása.** A földmívelésügyi minisztérium vizirajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Duna közepes vízálása mellett Budapesttől Tiszatorokig emelkedik, egyebütt apad. Budapesten a vízálása ma 413 centiméter és tegnap óta 8 centimétert apadt. A Tisza alacsony állása és Tokajtól Szolnokig emelkedésben van. Egyebütt apad. A többi folyók alacsony állanak és apadó jellegűek.

— **A Sidótt-örkuss.** Sidótt Cézár igazgató holnap, szerdán tartja nagy díszelőadását, mely alkalmával husz számban legjobban idomított 70 lovat vezet

elő. Ez előadás, érdekességénél fogva, előreláthatólag felt hízát fog vonzani, mert ez alkalommal szíveségből gróf Spanochi Leo mint iskolalovár is fel fog lépni.

(x) Használt-e már Stomatint?

A katasztrófa után.

Budapest, augusztus 25.

A romokból és csonkvá égett holttetemekből kinek volna kedve tanulságokat kiolvasni az élok számára, akik ma, egy napra, a meghatottság, iszonyat és kíváncsiság vegyes érzésével tolongnak a széles utcán, melynek közvetén tegnap annyi élet zuzódott halálra? A tanulságok nem ennek a népnek valók, amely az elomi csapások óráiban csak a szívvel fogja föl az eseményeket, aztán szubjektív érzéseinek színes palettájáról vett színekkel főstügeti magának a tegnapi nap borzalmaival. Pedig színek nélkül is rettenetes volt az. Mert nem egy ház égett le csupán s nem csak tizenhárom ember szenvedett tűzhalt az ítélet és éjszakáján, hanem a főesapó lángoszlopok bevilágítottak egy pesti ház rejtekeibe, az ember-kalitikába, melynek falai, gerendái, minden téglája az úzerkedés céljait szolgálják. E gipsz-ciráfákra, gipsz-falakra és könnyű, éghető anyagokra épült város ma beleláthatott egy rombadott ház gyomrába. Minden talpalatnyi föld köröskörül van építve benne, minden zuga a belője épített töke minél alaposabb kihasználásra van berendezve s az egyetlen nyílás, melyet a nagyzolás kapunk nevez, az sem arra való, hogy a szabadba jusson rajta a kalitka lakója, hanem arra, hogy az üzlet céljait szolgálja.

Mi haszna e kései szemrehányásoknak? A nép ma, egy percre, megdöbbenve áll a réműlet színhelye előtt. Nem gondol az okokra, csak meghatottsággal és félelemmel nézi a sors csunya munkáját. Szubjektív érzései erejével elképzeli a borzalmas helyzetet, melyben a már halálra vált emberek még tegnap voltak, aztán fájdalom, számalom és megdöbbenés száll lelkébe. És ezek az érzések foglalkoztatják öt egész nap, amint hullámzó sokaságban lepi el a katasztrófa színhelye előtt elterülő térséget és utcát. Letelepszik az utca kövére, a tér közepén levő park vasrácsozatára s onnan néz föl az ablakokra, melyek csöndesen merednek le az utcára.

— Mi volt ott belül még tegnap? — kérdezik s a kérdés nyomán ezernyi gyöngéd gondolat fakad. Az ablakból még látni egy-egy félrobbillent gázluster karjait, egy korommal égett szőnyeget, mely tegnap még a falak disze volt. S ezek a tárgyak már megindítják a képzeteket, melyeknek végén ott van a család, annak minden boldogsága, öröme, nyugalma. Aztán következik a halál gondolata, mely szétbont mindent s temetővé változtatja a nagy házat.

A tömeg nem gondolkodik, csak érez és remeg. Önmagára gondol s nagy emberi ösztöneivel mérlegeli az esetet. Nem keresi a borzalom okait s elfeled mindent, ami tegnap még olyan nagyon érdekelte. A halál nagy ur, főleg ha lángoló, szikrázó tűz képében ront az emberekre! Elkergtet minden más gondolatot, minden más érdeket s aki közelről nézi azt a helyet, melyen tegnap oly bő aratása volt az enyészetnek, az kifejejt gondolatainak köréből az országos nagy eseményeket s a ha'álra gondol csupán.

Ezek a katasztrófák után élve maradtak természettanához tartoznak. A szánalom uralkodik a szivekben és talán a szánalom az is, mely ezerszámra kergeti őket a halottaskamra ajtai elé, hogy megtekintsék az áldozatokat. A kórházok s tjtajk katonák őrzik a szánakozó vagy talán kíváncsi tömeg elől. De a tömeg rendületlenül áll meg a nagy kapu előtt, melyre nagy botúkkal van fölírva:

— Ma a betegek látogatása elmarad!

Mintha a színházak kapura irnák, hogy ma minden jegy elfogyott. De a tömeg mégis látni akarja a borzalmas darabot, melynek hősei rettenetesen játszották végig az élet komédiáját.

Mialatt a zárt kapuk előtt álló csöndes közönség így hiába várja az ajtó kinyílását, a leégett ház romjai közt búrhuás tűzoltók keresgélnek tovább embertestek után. Alant várják a híreket s újabb izgalom vesz erőt az embereken.

Semmi hír. Ódafont minden csöndes és minden szánné van égvé. Az utca törmelékei közt akadnak még egy elszenesedett, formátlan valamire. Ez ember volt még néhány órával előbb. Férfi volt, vagy asszony? Senkisé tudja. A tűz letrülte róla minden nyomát embervoltának.

A tizezernyi tömeg csöndesen vár. Gazdag szenzációkra és mélyeséges elszomorodásra való alkalmak kínálkoztak még. Ilyenkor ki hagyná el helyét? E helyett azonban valami meglepő, valami örvedetes következik. Hírül adják, hogy a király most érkezett meg a miniszterelnökkel a Rókus-kórházba. A király ember-szíve megmozdult, résztvevő bánattal, lehajtott fővel, szomorú arecal jön ő is a borzalmas színhelyére. Látogatása a kórház sebesültjeinek szól elsősorban, kiket vigasztaló szóval és kegyes beszéddel vigasztalt. Aztán föltekint a kiégett ablakokba, kérdézősködi a borzalmas katasztrófa részleteiről s szomorú szívvel távozik. Harsány, lelkes éljenzés zugása veszi körül elrobogó kocsiját...

Az est is leszáll a városra. De a tömeg még egyre áll s egyre bámulja a kiégett emberkalitkát, melyből pedig ma éjszakára már nem szállhat ki sem a védőstarajos vészmadár, sem a szenzáció madara. Ott csönd van és enyészet. De ki tudja, hol, a gipsz-város melyik zugában bontogatja ezalatt szárnyát az újabb pusztulás?...

A hajnali órákban.

Reggeli négy óra tájban, amikor már világsodni kezdett, valamennyire megrikkult a palatonaos előtti térség. Az emberek tulnyomó többsége, beleáradva az izgalomba, egy kis lenyugvára szánta magát. A köruton, a Kerepesi-uton elszórtan kocsik robogtak el, a kávéházak lugasai alatt a villamos gömbök fényében kisebb társaságok tanýáztak, mindenkinek a krajozok újságok éjjeli kiadásainak egy-egy száma. A rendes éjszakai életnek a kötekedő szóváltása is fel-felbukkant némely helyen.

Maga a katasztrófa térsége a pusztulásnak és fáradt züllöttségnek különös képét mutatta. A népszínház-utcai villamos állomás simei között a felváltott katonaság lábhoz rakott fegyverrel bágyadtan igazodott glédába, az altisztek végimentek a sorokon, rendekbe fejleszítették a legényeket, a csapat előtt nyerges sippede várta a szervezkedést, a hadnagyok cirkálva lézengtek a katonák előtt.

A Népszínház kis kertje ugyancsak el volt nyíve. Végvárágai széttiporva, lelaposott pázsitján rikkancsihederek megmaradt újságjaikat vánkosnak használva kitűnően aludtak. Kinyújtózt testüket állepegete kopotás alakok az odahordott ablakszárnyak és egyéb tárgyak között valami erejke után kotorásztak. Jó volt erre a célra a megperzselt papirosvirág is, amelyből egy-egy figura egész bokréttára valót gyűjtött. A gyalogjáró szélén és az Orientnél és a Rókus sarkánál a Kerepesi-utat átfogva szilárdan állt a kordon, amelyet a iriss erjű katonalegényesség feltűzött szurnynyal tartott fenn a rendőrök asszisztálásával. A kordont még elég saillárd embergyűrű fogta körül, bent Diener kapitány, néhány rendőrtiszt, egy sereg állhatatos újságíró és néhány olyan ember mozgólódott, aki a mentés munkájában szerepet játsza a kordon jól megérdemelt előnyeit élvezte. Egy-egy komoly katonatiszt s a gyérszámú tűzoltóság tarkította a jelenetet.

Kívül-belül még egyre néztek a meredező romfalakat. Csupa komor, repedezett fal, ásító ablaküvegek, amelyeknél át jól lehet látni a fedett udvar fedélzetének össze-visszagörbült, rongálódott vastemezvárat. Olyan az egész, mint valami hatalmas ketrec-roncs. Az elsőemeleti raktár piszkos fekete előterében, amely kormosan a szomszédos 40-ik számú ház épen maradt második emelet és földszíntje között is elhúzódik, egy pár félig élegett pokróckerekos látható, arébb néhány bemaszátolt gyermekágya csorakozik, s a szomszédos ház raktárában egy csomó olesőbbájta bórönd, ezek alatt egy idegen cipősbolt tárva nyitva lévő kirakatában épségben megmaradt topánkák sorakoznak. Az árúház raktárainak készletéből az imént említett kevés tönkrement holmin kívül semmi árucikk nem látható.

A házon magán, a kerepesi-utó ironton négy sértellen ablakodó van. Három a második emeleten, egy a harmadikon, mindanegy a ház szélén. Az egyik harmademeleti ablaküvegen át pisálkólva lobban valami láng. Egy gyermek a kordon mögött erősködi: — Tegnap hét óra óta itt vagyok s ez a szoba mindig ég. Ott csak ember lángolhat.

A szűkebb környezetet hajlandó hitelt adni ennek a rémesnek. Hanem csakhamar másfél tereledik a figyelem, A ház harmadik emeletének támasztott ha-

talmas lajtorján egy-két tűzoltó kapaszkodik fel a ház szélén levő egyetlen zárt redőhöz. Megnyitják a redőt, és a fecskendősövel fölfegyverkezett benemnek a szobába. Egy uriember kialsz vel a tűzoltóhoz:

— Megmarad-e valami? Megvan az iróasztal? Eleinte nem hallatszik fel a szava, de a tűzoltó végre is elérte a kiáltást.

— Megvan. És a bőrkarosszék is. Érdekes, két ép butorदारak a nagy hekatombából. Az egyik tűzoltó közben lejön, s akkor az az uriember, dr. Boros Jakab kulesot ad át neki.

— Az iróasztalomban van az erszényem és a tárcám, legyen szives hozza le.

És megkerül az erszény is és a tárcsa is. Mind a kettőnek a bőre ugyanacsak meleg, sorra tapogatják. Hanem a pénz, az megvan. Az erszényben ezüst forintok, a tárcában néhány száz koronányi papírpénz. Ez is valami, tekintve, hogy az ügyvéd ur előtte való estén gállér és nyakkendő nélkül, csak éppen a mellényét és a kabátját kapva magára, rontott ki a kapuján füstjén, lángján keresztül. Hálás is akar lenni, pénzt nyújt a tűzoltónak. A gummiköpenyes, fáradt szurtos alak elhárítja magától:

— Nem szabad. S kü önben is önkéntes tűzoltó vagyok. Szíveségből teszem, amit teszek.

Hát így is jól van, itt nem ellenkeznek az emberek.

— Hát a diplomám ott lóg-e még a falon? — kérdi még dr. Boros.

— A falon ugyan semmi sincs. Az ügyvéd egykedvűen viseli el sok minden kárát. Már beleszokott. Magánlevelei, iratai mind megvannak, de két hatalmas szekrény akta odaégett. És ez súlyos veszteség.

Egészen világos van már. hat óra van, ébred újra a város s miközben egyre dagad az embergyűri a kordon mögött, Diener kapitány ki tudja hányadszor tereli már el a háztól az újságírók ide-oda mozgolódo csoportját.

— Uraim, ránk esik a párkány, menjünk távolabb.

Egy fiatal, jönevű építész azt magyarázza, hogy a házat le kell rombolni, ő legalább nem engedné kijavítani s úgy felépíteni. Egy k esit odébb a fásut Spira jár még mindig fel s alá. Egy szót sem s ól már órák óta s még mindig nem mutat hajlandóságot arra, hogy elszakadjon a kormos házromtól.

Egy legény a véres manzsettáját mutatja. Másodmagával egy fiatal leányt cipelt elő, aki a zsarátokra hullott. Attól lett véres. Mentett, mondja s úgy látszik, s nem tudja otthagyni hősiessége harcaitól.

A villamosok járnak már, kétfelől a kordonok, a zaj és ösöngetés elevenedik s a tűzoltók az első emeletről kezdik lehajgani a félig elégett pokróctekercseket...

Az áldozatok.

A katasztrófának eddig — tekintve a könnyebb obesültektől — a következők az áldozatai:

(Halottak.)

1. Goldberger I. Henrikné,
2. Özv. Márkus Lajosné,
3. Márkus Margit,
4. Spira Samuné,
5. Weinberger Margit,
6. Weinberger Janka,
7. Reichmann Anna,
8. Hartmann Vilmosné,
9. Blankenberg Géza,
10. Beer Iona,
11. Egy ismeretlen asszony,
12. Egy ismeretlen asszony,
13. A ma reggel talált öszeggett leány.

Ezek mind a legrás következtében haltak meg. Goldberger J. Henrikné, az egyik főnök felesége, aki a tűznél halálát lelte. Löwenstein VII. kerületi adó-főpénztáros leánya s körülbelül negyvenkét éves. Hat gyermeke van, akik közül a legidősebb, Goldberger Irén. férjénél van s a Kerepesi-ut 32. száma alatt lakik. Huszszendős Jenő nevű fia a veszedelem pillanatában fölrohant a negyedik emeletre, hogy anyját keresse. Ott látta meg, hogy az asszony már kiugrott az ablakon, már utána akarta magát vetni, de egy tűzoltó visszatartotta. Goldberger Jenő aztán a lépcsőn át menekült meg. A szerencsétlenül járt asszony férje, Goldberger J. Henrik, ma délelőtt érkezett meg Siófokról, ahová két alkalommal vitte neki hírül, hogy katasztrófa történt. Goldberger Samu, akinek hat gyermeke, szintén Siófokon nyaral, ma akart leutazni családjáért, hogy esőtűrtőkre visszahozza.

A két Weinberger leány, akik mindketten áldozatai lettek a rettenetes katasztrófának, Weinberger Lajos államasuti tisztviselő leányai. Weinbergerék a Garay-utca 5. szám alatt laknak. Most egész nap sírás tölti be a kis lakást. Weinberger Lajosné, szül.

Krémer leány, Reichmanns nővére, akinél a két Weinberger leány látogatóban volt.

A szerencsétlen Weinbergerné egész nap a kezeit tördeli:

— Nem élem túl ezt a szerencsétlenséget! Adjátok vissza a leányaimat!

A Weinberger leányok, a tizenhat éves Margit és a tizenkét éves Janka tegnap eredetileg nem is Reichmannhoz, hanem másik nagybátyjukhoz, Székely Alberthez készültek. De később még arra határozta magukat, hogy inkább unokanővérükhöz, a tizenhat éves Reichmann Annushoz mennek. Itt is távoztak hazulról és nem tértek többé vissza. Weinbergerék bánatát csak telézi az, hogy három gyermek közül épp az egészségesek, büszkségeik veszttek oda, mert a harmadik, a tizenkétéves Andor nevű fiuk testileg-lelkileg nyomorék.

A szép Márkus Margitról, aki még ma is úgy fekdűt a bonctani intézet márványasztalán, mintha valami édes álmat álmódna, mondják az életben-maradtak, hogy odafönt a negyedik emeleti ablakban valóságos hősi bátorságot tanusított. Ő vizsgáلتa a többieket, ő bátorította a kétségbeesett embereket.

— Ne féljünk, inkább imádkozzunk. A jó isten s az emberek nem hagynak el.

Mikor aztán látták, hogy nincs segítség, ő beszélt rá a többieket, hogy ugorjanak le. Ő látta meg a mentőponyvá is, de a többiek még mindig haboztak.

— Anyám kövess, megmenekülünk!

Ez volt az utolsó szava. Pár perc múlva ő is s az édesanyja is holtan fekdűtek a Rókus egyik szobájában.

Őt még élve vitték be a Rókusba. Utközben halk hangon megszólalt:

— Doktor ur, ugy-e megmenekült az édesanyám is?

— Ezután már csak pár pillanatig élt.

Az áldozatok ma egy közös koszorút kaptak a Rókus-kórházban. A koszoru szalgáján ez a főrás olvasható:

A hitvány építkezés és a gyalázatos ellenőrzés vértanúinak — Thury Zoltán.

(Sebesültek.)

1. Spira Adél, anyjával együtt menekült az első emeletről, ahol laktak, a második emeletre, onnan leugrott: alsó állkapocs-csonnya eltört. Alapota súlyos, de az orvosok remélik, hogy beíso sérülése nincsen és így életben fog maradni.

2. Korbmy Emma, Spiráék cselédje, a mentők vitték be, azzal, hogy a negyedik emeletről leugrott és beszélő képességét veszítette el. Tíz óra-elő az orvosok odaadó ápolására akadozva, a rémület kifejezésével azt beszélte, hogy a pincében mosott mikor a tűzarma kiűtött: akkor még csak a kirakat égett. Fölrohant az asszonyához, hogy azt értesítse, de az akkor már fölfelé menekült a kisasszonyával együtt. Ő aztán elvesztette a gazdát szemé elől és a negyedik emeletre roant. Ott — így beszél ő, bár ez a része az előadásának nem egyezik meg a szemtanúk állításával, akik szerint ő is leugrott a negyedik emeletről, — egy tűzoltó kővel adott a kezébe, ő azt a karjára csavarta s azon eresztették le. Sérülés nincsen rajta.

3. Mátyás Gizella a hátán szenvedett erősebb zuzódásokat, de alapota nem veszedelmes.

4. Poitzer Bernát a után vitték a kórházba, ahol csakhamar magához tért és elbeszélte, hogy az ízet első emeletén volt több alkalmazottal, amikor a tűzilárma kezdődött. Látta hogy az ízet főajtaja mellett, ahol a villamos vezeték akkumulátorai vannak zart szekrényben, a lángok rohamosan terjednek az ízet beiseibe. Ő is mások is lerohantak a pincébe, ahol több tömlővel főszerelt tücsap van; nagy erőszakkal fölvonsozták a tömlőket a földszintre, de mire ez sikerült, ott már oly fojtó volt a füst és oly nagy a hőség, hogy a tömlőket elhagyva, mindenki menekülni igyekezett. Ő még felszáadt az emeletre, ahol egy egészen zárt helyen az ugynevezett baba-osztály van oda beküldött, hogy meneküljenek s aztán lerohant a földszintre: a fojtó füstben elfulda a földre esett, de végső erejét összeszedve, a kijárathoz támolygott, ahol ajután összeesett. Többre nem emlékszik; a tűzoltók hozták ki s adták át a mentőknek. Sérülés nincsen. Goldberger Henrikét kévessél hét óra előt látta, amint negyedik emeleti lakásáról kalappal a fején lejt és az ízet hátsó helyiségeiben intézkedett valami részágak elraktározása körül, afoza nem látta.

5. Pajor Vilma is ajután vitték a kórházba, ahol csakhamar magához tért; a nagy ijedségen kívül egyéb baja nem esett.

6. Glück Sándor is az emeleten volt elfoglalva, mikor a tűz kiűtött. Eleinte ő is fölfelé menekült de látva, hogy felülül csak legrással menekülhet, visszaszaladt az első emeletre a félreeső helyiségebe s az ott levő vízvezeték csapot kinyitva, fejére eresztette a vizet, locsolta a ruhát. A tűzoltók tíz óraor ott találták a vízvezeték mellett vízpoosolyban a füstöt állélan. Csakhamar magához tért és a maga lábán ment a Rókusba, hol kimerülten csakhamar mély álomba merült. Arcán égési hólyagok vannak, amelyek azonban nem életveszélyesek.

7. Weiss Józsefnek a kezén vannak kisebb

égési sebek. Ő az első emelet félreeső helyiségében volt, mikor a tűzvész kiűtött. Mintegy nyolcadmagával — úgy emlékszik — átrohant a Párisi Áruházal szomszédos épületben levő raktárba, ahol már akkor iszonyu füst és sötétség volt. Ki akartak menekülni, de az ablakokon vastag vasrács zárta el a menekülés útját. Kétségbeesetten kiabáltak; többen ajután, talán halva összeesettek már. amikor néhány tűzoltó a szomszédos Orient-szálló udvara felől létrán segítségül jött, a falat csakánynyal kivágta és így a vasrács egy részét kifeszítette: mikor akkora volt a nyílás, hogy ő kifért rajta, ábjut a tűzoltó segítségével és azután ahelyett hogy a létrán ment volna le, leugrott az első emeletről; a lenn álló töltők fölögtek a cingár fiatalembert, aki ez alkalommal orrán zuzódást szenvedett. Hogy mi történt társaival, ki utána jöttek, nem tudja, mert ő hazarohant és otthon feljútalan ágyba dőtt. Este tíz óra tában atya vitte a Rókusba, hogy sebeit bekössék.

8. Takács János tűzoltó a fojtó füsttől és hőségtől kimerülten esett össze a zsaratnok közé, de szerencséséje, társai észrevették és kivitték, anélkül, hogy nagyobb baja esett volna.

9. Scheinberger József tűzoltó, csővezető is ajután esett össze az égő házban, társai kimentették s a Rókusba vitték. Ott másfél óra múlva magához tért és az orvosok minden rábeszélése se tudta tovább ott tartani a kórházban: visszament a tűzhöz, ezzel bucsuzva az orvosoktól:

— Megyek vissza, ott vannak nálam fáradtabb társaim! Ott az én helyem is!

Ezeket kívül a mentők a következőknek nyujtottak első segítséget:

10. Szabó Sándor oltásközben az orrán zuzódást szenvedett; a mentők látták el.

11. Szűgyi István tűzoltó arcan sebesült meg; a mentők követték be.

12. Krausz Vilmos elájult.

13. Kis Emlé né elájult.

14. Klein Róza ideggörosöket kapott.

15. Smetana Tivadart egy rendőr kardjával a jobbkarján megvágta.

16. Bodó József önkéntes tűzoltó jobbkarján égett sebet kapott.

17. Rohrer Mór szabó oltásközben megsérült.

18. Vadas Jenő kezén szenvedett égést.

19. Budai István csővezető-tűzoltó szemhéján szenvedett égési sebet.

20. Temei Armin inas ujján sérült meg.

A súlyosan sebesült áldozatok legnagyobb részének állapota ma éjjelre jobbra fordult. A Rókus-kórházban többször napjában listát állítanak össze a betegek helyéről, hogy az aggdó érdeklődőknek megmutathassák mert a betegekhez senkit sem bocsátanak be egyelőre. A betegek állapota éjjeli 11 óraok a következők:

Mátyás Gizella: javult.

Spira Adél: közérzet jobb.

Korbely Emma: eszmélelet visszanyerte s rendszeren beszél.

Glück Sándor: fájdalmi ösköntek.

Sós István tűzoltó: eszméletlen.

Poitzer Bernát és Takács tűzoltó (elhagyták a kórházat.

(Éltünk.)

Még mindig nem lehet tudni, hogy milyen áldozata van a katasztrófának. mert a tűzoltók eddig még nem kutathatták át az epusult ház romjait. Ma reggel is jöttek sránkök s a rajveszkő asszonyok, hogy elintézzeszeiket félkeressék.

Reichner Simonné, egy üzleti alkalmazott felesége, aki Gödöllőről jött be ma reggel, rémületen futott a pusztlás helyére. Jajgatta keresse az urát, aki az aruház gyermekjáték-osztályának volt vezetője. Nem tudtak róla sehol semmit. A kórházba nem szállították, a mentők nem kövítették be. Menekülni sem látták s így nem lehetett, hogy benégett a többi szerencsétlenel. Lehetetlenség volt eddig megállapítani, hányan pusztláltak el az üzlethelyiségben magában és az emeleti lakásokban, mert a házban lakók nagy részének hozzátartozói nem is voltak a fővárosban. Sokan tudakozódnak a Rókus-kórházban s eddig megállapították, hogy Reichner Simonon kívül nyoma veszett Grünér Gyulának s Kata Jenő üzletvezetőnek is. Dobos János házmester, aki a ház valamennyi lakóját ismerte, bizony osra állítja, hogy a negyedik emeleti lakásban benégett Goldbergerék két takarítónője és egy öreg vidéki ember is, aki Goldbergerékhöz tegnapelőtt jött látogatába. Két kis leány isajveszékével tolongott át a sokaságon s Margit nevű testvérüket keressék, aki az üzletben volt alkalmazva.

Eddig még nem lehetett megállapítani az áldozatok számát, annál kevésbé, mert a tűzoltók a sarokszobákat még nem kutatták át.

A leggett palota kerepesi-utján részén, a lezubbant és ledobált törmelék alatti is hever két asszony holtteste. Kolossa Géza rendőrelőgyelő és néhány tűzoltó állítása szerint a két nő mindárt a tűz keletkezésékor zuhant le az égő aruház emeletről s ott temette el őket a záporoként megered omladék. A két nő holttestét csak a hivatalos vizsgálatkor fogják előkeresni a bulidokkól. Kiletükre nézve eddig nincs biztos adat, de valószínű, hogy a házmester által említett két takarítónő holtteste hever a gyalogjárón.

Holttestek a pincében.

Ma későn este megdöbentő hír terjedt el a kordonnal körülvevett területen, ahol a munkások most kezdték meg az épület átkutatásához felállítandó állványok építését.

Árról van ugyanis szó, hogy *tényleg több az áldozatok száma, mint amennyi eddig tudomására jutott a közönségnek, mert — ugylátszik, hogy nemcsak az emeleten, hanem a pincében is vannak még holttestek.*

Ma estefelé két tűzoltó foglalkodott a földszinten, az elégett áruk eltakarítása körül. A két tűzoltó e közben egy lépcsőre akadt, amely a pincehelyiségbe vezet le. A két bátor ember megpróbálta a pincébe való lebozsátkozást. Le is mentek vagy tíz lépcsőfokon, s onnan bevillágitották a pince mélyébe. *Három holttestet láttak ott a csekély világosságánál, egymás közelében fekvőn. A két tűzoltó megkísérelte a lebozsátkozást, de olyan fojtó füst és bűz terjedt felfelé a pincéből, hogy rosszul lettek. Felfelétek tehát s a mentőknek is elmondták az esetet.*

A hirre a mentőgyűléslet két bátor tagja is lement, de csak a hatodik lépcsőig s *állítólag ők is látták a holttesteket lelt a pincehelyiségben.*

Ezek után a tűzoltóság és a hatóságok most már kettőzött erővel látnak hozzá, hogy az épületet alaposan átkutathassák s remélik, hogy legkésőbb holnap délutánra ez lehetséges is lesz.

A közönség sorában ez a szomorú felfedezés nagy izgatottságot keltett, mert mindenki azt hitte már, hogy az áldozatok szomorú sorozata nem lesz nagyobb az eddigi számnál.

E hírek hatása alatt a közönség ma egész éjjelig ezerszámra tödült a katonai kordonig, hogy valami újabb hírt kapjon; ez azonban holnap délutánig nem várható.

A katonai s rendőri kordont holnap is fenn tartják, mert a munkások holnap is dolgoznak az állványok felállításán.

A boncoló-intézetben.

A tegnapi katasztrófaának eddig tizenhárom halottja van. Valamennyit kora reggel szállították ki a törvényszéki orvostani intézetbe. Szivertető, szomorú menet volt a tizenhárom holttestet szállító kocsik, amelyek közül többsét kétségbeesett zokogó rokonok kísértek. A holttesteket a törvényszéki orvostani intézet földszinti kamráiban helyezték el. Valamennyi fölé jár lepellel van leborítva. Még a hozzátartozókat sem bocsátják a szerencsétlenül áldozatokhoz. A boncolati intézet előtt időnkint megjelenik néhány gyászruhás nő, akik a fájdalomtól csaknem ördögve kiáltozzák szeretteik nevét. Mindegyik látni kívánja a halottját.

A halottakhoz csak azt bocsátják be, aki igazolványt visz a rendőrségtől, hogy agnoszkálai akar. A halottak közül még kétfő ismeretlen. Az egyik alacsony termetű nő, a haja sötétbarna, a szeme barna, fekete alj, szürke flanelderék van rajta. Az ingében N. T. írott betűk. A tizenegy felismerett halott neve és halálának oka a következő: *Goldberger J. H.-né, 40 éves, a Párisi Áruház tulajdonosának a felesége, ugrás közben a ponyva mellé zuhant, agyapi törés. Márkus Lajosné 42 éves, agrárkódás. Márkus Margit 17 éves, Márkus Lajosné leánya, agrárkódás, agyali törés, egész testre kiterjedő égés. Márkusné Mari nevű cselédeje 18 éves, agrárkódás. Reichmann Anna szülész-nő, agrárkódás. Beer Iona agyapi törés. Hartmann Vilmosné, agrárkódás. Weinberger Margit, agrárkódás. Weinberger Janka, agrárkódás, alapi törés, IV. fokú, egész testet elborító égés. Spira Jankáné agrárkódás, alapi törés, Blankenberg Géza agrárkódás.*

A halottak boncolása iránt a rendőrség intézkedik.

A király a sebesültek közt.

Melengetően enyhítő sugarú rezgett ma át a fővárost lenyújtó sulyos gszázon. Oreg, jó királyunk váratlanul megjelent a kórházban a katasztrófa sérültjei között és a puszulási helyén és tizezrek szívéből fakasztotta ki gyöngéd cselekedetével a halás felbuzdulás érzelmét.

Verőfényes déli órában esett meg ez az örvendetes meglepetés, amikor a város minden részéből amugyis tengernyi nép verődött már össze a tegnap óta oly tragikusan nevezetessé lett helyen. A leégett palota körül áthatolhatatlan falanksz és nagy sokaság a kórház kapujánál és a Stáhl-utcai halottas kamra környékén, s annyi ember mind a halott áldozatokot akarja látni s a sérült betegekről kíván újabb és újabb jó híreket hallani. A Stáhl-utcaiban aztán egy papírlap hárítja el az ostromot, ez a kékczerűzés hevenyészett plakát:

A halottakat mind a Törvényszéki Orvostani Intézetbe szállították.

Ez a figyelemtetés aztán a kórház felé tereli azoknak az érdeklődésűk, akiknek gondolata a betegekkel foglalkozik. Ott nyüzsgő a tömeg, amikor ugy tizenegy óra után a kórház kapuja

előtt kordonnal elkerített térségre fogatok robognak, amelyekben megjelenik gróf *Kluen-Hédelevény* miniszterelnök, *Márkus József* főpolgármester és *Rudnay Béla* főkapitány. Már sejtik, hogy valami készül. Arra féltékenykedő morajló hullámszám támad, a kórház felől elterjedt a hír. És szájról-szájra adják:

— *Jön a király!*

Háromnegyed tizenkettőre jelezték a váról a felséges beteglátogató érkezését, de dél lett, mire az udvari fogatok begördültek a térre. A főlemelő hír elterjedése után egy jelszó surrant végig a közönségen. Csak csendben, kalaplevegő kell üdvözölni a királyt. De az atyai jóindulatnak és gyöngyösdégeknek, a közösen gyászoló tiszta ember érzelnek a trón magasságából történt ily váratlan megnyilvánulása túlraesztotta a sziveket. A jelszó elkelejtődött s a király ősz alakjának a látására egyet-egyet éljenzés riadt fel. Gróf *Paar* főhadsegéd kíséri a királyt s egy következő kocsiban vele jött báró *Apor* vezérőrnagy-hadsegéd.

A kórház kapujában a már előbb érkezett méltóságok és a hozzájuk csatlakozott dr. *Müller* Kálmán kórházi igazgató fogadta a királyt, akiknek megvárhetetlenül délcegen alakján huszartábornoki egyenruha, kék atilla és fekete nadrág díszlik, csak arca látszik kissé szenvedőnek. Először a miniszterelnököz fordult.

— Nagyon sajnálom, hogy ilyen katasztrófa érte a fővárost. Szomorú eset.

— Irtózatos — feleli rá a miniszterelnök.

Azán *Márkus* főpolgármestert szólítja meg uralkodónk.

— Nem történt-e valami hiba az építkezésnél?

— Ezt a vizsgálat deríti majd ki.

— Nem volt-e hiba az oldalsnál?

— Most folyik erre néve a vizsgálat.

— Nagyon kívánatos lesz. Mért nem sikerült a mentés?

— Elégtelenek voltak az oltószerszámok.

Még több részletet mondott el a főpolgármester, aztán *Müller* igazgatótól kérdezte meg a királyt:

— Sok szerencsétlenség történt az éjjel?

— Igen, felség. És valamennyi súlyosabb betegét ide szállították.

— Így hát önök sokat fáradoztak. *Igen köszönöm a buzgalmukat.* Hogy vannak a betegek? Hallom, kitűnő állapotban részesülnek.

— Mind fel fog gyógyulni, felséges uram.

— És hány halott van?

— Tizenketten haltak meg.

— Nagy szerencsétlenség! — mondta ismétlen a király, mire *Rudnay*val tétettet magának jelentést a király működéséről.

— Minden mulasztást szigorúan meg kell törölni, — mondta *Rudnay*nak s már indult is a kórház kapuja felé ezekkel a szavakkal: *Nézzeük meg hát a szegény betegeket.*

Intett az uraknak, hogy tegyék fel a kalapjukat, s belépve a kapun, az orvosok, az apácák és ápolók sorfalja között az első emelatre ment fel a király a kíséretével. Az I. sebészeti osztály előtt dr. *Fischer* Aladár főorvost mutatta be az igazgató, elmondva, hogy a főorvos vezette a kórházban a mentési munkálatokat. A király meleg elismerését fejezte ki s a betegek termébe lépett. A betegek csillogó szemmel felültek az ágyukban s úgy néztek a ragyogó társaságot. Gyöngye hangon általánosan felhangzott:

— Kezét csókolom.

A nyitott ablakon át behallatszott a zsvajzgás, a király odament *Mátyás* Gizella cselédleányhoz és nyájasan kérdi, miközben a haját simogatja:

— Hogy vagy, leányom?

— Kezét csókolom, a hátam fáj.

Egy másik nagyobb terem következik. Husz beteg között ott van több sérült. *Müller* Kálmán *Spira* Adélhoz vezet a királyt. A leánynek felköve az álla, tuvávalövleg az állkaposa repedt meg.

— Onszántából ugrott le?

— Igen.

— Reményem jobban érzi magát. Fáj-e?

— Nem nagyon.

A leány barna, fénytelen szemmel néz a trónnak hatalmas urára, aki oly szeliden jóságos indulattal mondja most neki.

— Isten segítse.

S már fordulna másfelé, akkor a leány nyul a keze után, hogy megcsókolja, de éppen csak a király jobbkezeének kisujját érinthei.

A király észrevette még a mozdulatot, visszamegy az ágyhoz s tulboldoggá teszi a beteg teremest, hogy odanyújtja csókra a kezét.

A szerencsétlenek mindegyikehez van szava. *Korbínyi* Anna cselédleánytól megkérdezi, hogy mi baja, de a leány megnemült, nem tud felelni. Csak kezét csókol, mire a király megsimogatja a homlokát.

A főorvos magyarázza, hogy az ijedségtől nyelvbenulást kapott, de nemsokára megint tud majd beszélni.

— Hallja, pár nap mulva már tud beszélni,

— vigasztalta a király. — Jobbulást kívánok.

A nagyon sáppadt leány felült, csak inteni tudott megint. Külső zuzódásokat szenvedett s erősen megkábult.

A király távozik a nöbetegektől, akik kórházból üdvözlik megint:

— Kezét csókolom.

A férfiteremben *Glück* Sándort szólítja meg először királyunk. Ezt a *Glück*et a félreeső helyen találták meg sok égett sebbel, miután több óráig a vízvezetékekkel locsolta magát s végül is elalult. Borzalmasan megdagadt feje egészen be van pólyázva, csak a kőze, orra, szája látszik ki. Orra egyetlen nagy seb, a szemöldöke leégett, a szemhéja egy-egy feklő. Szörnyűsége látrány.

— Látom, hogy jobban van — buzdítja a királyt.

— Köszönöm felséges uram! — Borzalmas éjszaka volt.

— Az isten majd megsegíti.

Szemben, az ágyon haloványan és eszméletlenül fekszik *Sós* István tűzoltó, aki ma délelőtt lett rosszul. Hőgutaütés érte s szinte halottnak látszik.

— Kötelességének áldozata. *Igazi hő!* — mondja a király környezetének.

A tűzoltó állapota veszedelmes, mert szén-gázmérgezés érte.

Most már kimegy a király ebből a teremből is, s akkor a főpolónót, *Innocentia* testvérét mutatják be neki.

— Borzasztó éjszakájuk lehetett.

— Igen, felség, sok munkánk volt.

— Köszönöm, hogy oly sokat fáradtak.

Ezzel vége lett a beteglátogatásnak, a társaság lement a kapu felé. Es ott mindeneknek a meglepetésére így szól a királyt:

— El akarok menni! — leégett házhoz és gyalog. Ugy-e közöl van.

A romok előtt.

Villámgyorsan terjedt el a közönség körében ez az újabb meglepetés. A rendőrség sem volt rá elkészülve, s bizony került egy kis időbe, míg a Rókus mentén némi szabad utat lehetett szorítani a fényes csoportnak.

A király gróf *Paar* és *Márkus* főpolgármester között ment a közönség viharos éljenzése között. Az emberek lelkesedése magasra csapott arra a nem mindennapi látványra, hogy ősz királyunk, szívében a megosztott gyász őszinte érzésével és népe iránt atyai szeretettel ott gyalogol szintén a tolongásban, huszezer ember kíséretével, a puszulás felé.

A 44-ik gyalogezred századában *Richter* százados vezénylőre generalmárba fognak a dobosok, a százados jelentést tesz a királynak, aki arra végiglép a század előtt.

A kormos falakkal szemben *Márkus* József főpolgármester bemutatja *Szerbovszky* Szaniszló tűzoltóőparancsnokot.

— Nehéz munkájuk volt? — kérdezte tőle a király.

— A legnehezebb eddigi pályámon — volt a válasz.

— Nem lehetett megmenteni a szerencsétleneket?

— Lehetetlenség volt. Még ha az egész tűzoltóság is itt lett volna a tűz kitérésekor.

— Le kell-e bontani a házat?

— Erre néve most folyik a vizsgálat.

Dr. *Kovács* Aladárt, a mentők kipróbált parancsnokát szólította meg végül a király.

— Az újságokból olvasom, hogy önök milyen sokat fáradoznak. Köszönöm buzgó működésüket.

Azután még *Szerbovszky*től kérdezte meg, hogy lehet-e még a romokban halott.

— Azt hisszük, hogy már csak egy van, valami *Reichner* nevű.

— A tűzoltó-legénység bámulatosan dolgozott. Láttam egyik hősköt a kórházban.

A király ezzel búcsút vett s kocsijára szállt. Újabb elleniadal harsant fel, s a Kerepesi-uton, Dohány-útnál át a Vár felé hajtattot a király. Utjában mindenütt lelkes tüntetés kísérte.

József Ágost főherceg a Rókusban.

A király látogatása után pár órával még egy fejedelmi látogatója volt a tegnapi katasztrófa életben maradt áldozatainak. Nem sokkal 6 felsége látogatása után ugyanis értesítést kapott a Rókus-kórház igazgatósága, hogy a király megbízásából *József Ágost* főherceg meg fogja látogatni a betegeket. A főherceg három óra előtt jelent meg a kórházban, gróf *Szapáry* kamarai előjáró társaságában.

A kapu előtt dr. *Müller* Kálmán, a kórház tudós igazgatója fogadta a magas vendéget s felvezette a beteg szobájába. A főherceg mindjárt kijelentette, hogy a király megbízásából jött, érdeklődni a sebesültek vagyoni viszonyai iránt, ő felsége magánpénztárából segítséget öhváj adni az áldozatoknak.

A főherceg először *Spira* Adél ágyához ment,

aki már túl van a veszélyen. Hogyféle földi kérdés-közdött s pár vizsgálató szót intézett hozzá.

Korbényi Emma, aki úgy látszott, hogy végleg elvesztette a beszélőképességét, a főherceg résztvevő megszólítására kissé akadozva ugyan, de érthetően felelte, hogy köszöni a kérdést, már tud beszélni. Aztán a vállait tapogatta s azt mondta:

— Itt fáj! Itt fáj!

Sós István tüzlőt ma délelőtt vitték ajútan a Rókus-kórházba, ahol még mindig eszméletlenül fekszik. A főherceg megállt az egy hátnál s hosszasan nézte a beteg sápadt, beesett arcát.

Glück Sándor, aki súlyos égési sebeket szenvedett az arán, már túl van minden veszélyen s ágyában ülve köszöntö meg a főherceg részvétét.

A főherceg megköszönte dr. Müller kalauzolását s távozás előtt felkérte őt, hogy tudakozdják a betegek és családjaik vagyoni viszonyait iránt, hogy ő felsége segélyt adhasson nekik.

A főherceg ezután elment a katasztrófa színhelyére, ahol hosszasan nézte a komor, elpusztult épületet. Itt dr. Kovács Aladárt, a mentőegyesület derék és buzgó igazgatóját mutatták be neki, aki az ő ön-feláldozó mentőcsapatával már tegnap óta teljesít nehézséget a katasztrófa színhelyén. A főherceg a legnagyobb elismeréssel hangján nyilatkozott a mentőegyesület működéséről s azután a közönség jelenlétéből kísérve elhajtott.

Müller igazgató elbeszélése.

Tudósítónknak alkalmá volt beszélni Müller Kálmán főrendiházi taggal, a kórházak igazgatójával.

— A tűzvész kitérőkre — mondta tudósítónk — az emberek első gondolata a Rókus-kórház volt. És ugyebár borzasztó volt a betegek lelkiállapota, mikor a fenyegető bajt megsejtették?

Csodálatos, hogy éppen ellenkezőleg történt — felelte a kórház igazgatója — mikor a tűz piros fénycsík bevilágított az ablakokon, csak kíváncsisággal érdeklődtek az oka iránt. Magam is teremről teremre jártam és nyugalomra tettem és biztattam őket, hogy a jó isten nem fogja megengedni, hogy bármi bajuk is essék. Nagyobb megnyugtatósságra még azt is tudtukra adtam, hogy ha netán mégis valami veszedelem mutatkoznék, magam fogok gondoskodni arról, hogy mindannyiukat egytől-egyig biztos helyre szállítsák. Csak egy teremben volt válságos a helyzet, abban, amelyik éppen a szörnyű pusztulás felé szögellik. Abban a teremben a hisztériás asszonyokat ápolják. Hiába volt minden figyelemfelhívás, hogy ne menjenek az ablakokhoz, oda sem hederítettek, s rémülten sikoltozva meredtek a lobogó lángokba. Egy-egy zuhanásra kórusban tört ki az üvöltésük. Sokan el is ájultak s úgy kellett sorjában felcsofolni őket. Ugyiszólván az összes ápolóknak velük kellett foglalkozniok. A nagy szerencsétlenségben — mondotta végül Müller igazgató — az fáj nekem, hogy az áldozatok olyan keserves állapotban kerültek kórházba. Ákik meghaltak, azoknak a szíve alig dobogott már néhány percig, csak azért érkezhettek a Rókusba, hogy élettelenül roskadjanak az ágyakra. De reményem, hogy legalább azokat megmentjük mind az életnek, akik sérülten fekszenek nálunk.

Epizódok.

(A rácsos ablak hőse.)

Egy fiatal ember gyors észjárása, felebaráti szeretetének ereje és kétségbeesett küzdelem révén egy egész sereg embernek nyitotta meg a menekülési utját.

A Kerepesi-ut 40-ik számú házában lakik, amelynek első emeletét foglalta el a nagy áruház folyótálagos raktára olyan módon, hogy a két ház közfalát áttörték annak idején. Ez a fiatal ember vagy egy negyedórával a tűz kitörése után meghallotta lenni az utcán, hogy az áruházban a közös fal táján levő első emeleti irodahelyiségében egy csomó alkalmazott rekedhetett be és a bolton át nem menekülhetett már az utcára. Akkor észbe jutott, hogy a kiegészítő raktáron át lehetne valamiképpen utat találniok a szomszédos ház folyosójára. Homályosan emlékezett rá, hogy valami ajtó- vagy ablaklélet látott egyszer a folyosón. Felietelt hát, de akkor a legnagyobb ijedelmére azt tapasztalta, hogy az ablak, amely csakugyan megvolt, nemcsak hogy rácsos, hanem a rácsok között még drótháló is tölti ki, nehogy az ablakon át esetleg ki lehessen lopni egy és más apróságot.

Valamit kellett tennie, azt érezte. Hát először is bezúzta az ablaküveget. És akkor nekiesett lábál a sodronyhálónak és rugta, rugdosta, hogy engedjen. És dolgozott valóságos dühvel. A lábával, az öklével, végül a fogával és a körmeivel. És a fáradozását ko-

ronázta annyi siker, hogy egy rostélyköznyi sodronyháló szétroncsolhatott és akkor egy olyan nyílás támadt, amelyen egy ember kibújhat. De akkor már jött ki a raktárból füst is, amelytől alétan vészorjogott el és valahol összeesett.

Ráakadtak s amikor föleszmélt, meglehetően hősiés fáradozásának a jutalma. Megtudta, hogy azon a nyúláson vagy husz alkalmazott bujt át.

(A Spira-család.)

Most már csak három tagból áll. A gázszabornyult családfő és két leánya menekült csak meg a haláltól, a harmadik leány az anyjával leugrott. Az anya összezsuzta magát, a leányt a Rókusban ápolják. A véletlen okozta, hogy az apa és a két másik leánya nem volt otthon a katasztrófa idején.

A Spira-lányok az anyjukkal délutánonkint a Balaton-kávéházban szoktak volt uszonnázni. Uszonnázó után nyolcig is eldőltek a kávéházban, időnként pedig azért, mert az egyik leány csak háromnegyed nyolc órákor jött el a kávéházi asztalhoz abból az üzlethől, ahol alkalmá volt. Mikor aztán együtt volt a család, akkor hazatértek. Tegnapelőtt még pontosan betartották ezt a programot, de a tegnap az végzetes véletlenség folytán eltért a rendes szokástól. És így szakadt ketté a család halottakra és életben maradtakra.

Az elmult éjszakát a szörnyű veszedelemtől megkímélt leány a Balatonban virrasztotta át az ott egybesereglett vendégek vizsgálatásait erősítve. Odaérkezett reggeli hat óra tájban a boldogtalan apa is, aki csak nagynehezen tudott elválni a ház romjaitól, amelynek falai között csak az imént együtt élt a teljes család. Az emberek neki is szerencsét kívántak a szabadulásához és mindenképpen azon igyekeztek, hogy leiket öntsenek belé.

(A rejtélyes fiú.)

Valóságos legenda jár szájról-szájra arról az ügyes és bátor gyerekről, aki az első hírek szerint a negyedik emelet szédületes magasságából remek ugrással levette magát s amikor a mentő-ponyvából a kövezetre tettek ki, se szó, se beszéd, eltűnt a tömegben.

Ujabb értesüléseink már valamivel többet beszélnek róla. Talán második, vagy harmadik lehetett az ugrásban s bizony ő is rászorult egy kis orvosi kezelésre, mikor a földre ért. A rettenetes légnyomás bizony elszédítette, s mikor az orvos utasítására ájultan elvitték a Rókusba, sokáig locsolták vízzel, dörzsölték a halántékát. Sőt már éterlelégezést is alkalmaztak nála, de már erre magához tért s kinyitva a szemét, nagyot bántult maga elé.

— Hogy hívnak? — kérdezte tőle az orvos.

Egy pillanattig még nézett fágra nyílt szemmel, aztán mintha valami nagyon égetően fontos dolog jutott volna az eszébe, lepatant az ágyról és elrohant. És attól a pillanattól kezdve csakugyan eltűnt, eddig legalább nem bukkantak a nyomára s jómaga nem jelentkezik. Azt hiszik, hogy nyilván a Párisi Nagy Áruház egyik inasgyereke, aki, mikor a Rókusban feléledt, első gondolata az volt, hogy bazarohanjon s aggódó családját az aggodalom alól felszabadítsa.

(A bátor életmentő.)

Az elismerés legmelegebb hangján kell megemlékeznünk *Bockelberg* Béla rendőrelőjáról, aki emberföltött önfeláldozást és hősiességet tanúsított a rémségek idején. Alig van valaki Budapesten, aki ne ismerné a fővárosi rendőrségnek ezt az atléta-termetű, daliás tisztjét, kiben a férfias erő és legszelidebb emberi érzelmek a legszebb harmóniába olvadnak. Ott van minden razzán, s a nyomorúság tanyáiban a társadalom bujkáló páriáinak a láttára részvételt dobban meg a szíve. A szegény nép csaknem imádatlalt is van iránta.

A vakmerőség csudáit művelte tegnap este. Nem törődve azzal, hogy maga is családos ember, háromszor rohant a lángokba borult házába. Szemtanuk tanuskodnak arról, hogy mikor megkezdődött a kétségbeesett sikoltás, határozás nélkül rohant az égő házába, s mikor visszatért, kínos várakozással teljes percek után, vállán egy asszonyt hozott ki. Éljeniradall közepette még alig vették el karjai közül az élettelen teremtést, már rohant ujból vissza. És akkor kihozott egy alét leányt. Aztán harmadszor is neki-ment a halál lézékének, de ezt a vállalkozását nem fejezhette be. Hiába, többet nem tudott már átúrní a füstön, lángon s csüggedten mondott le a további életmentésről. Könnyek jelentek meg ezenközben a szemében, pedig bizonyára jóideje nem ismeri már az elgyöngülésnek ezeket a ragyogó jeleit.

A budapesti társadalom körében, ahol szintén nagy rokonörzés veszi körül, ez alkalomból mozgalom indult meg az iránta való becsülés ünnepies kifejezésére. S tisztelői bizvást hiszik azt is, hogy

hivatali főnöke is megtalálja a módját annak, hogy elismerését irányában kimutassa.

(A tulboldog leány.)

Az a viruló szép, tizenhétéves, serdülő hajadon, szegény *Márkus Margit*, százsorosan megsiratni való. Aradon töltötte a nyarat s az üdülésével rendkívül meg volt elégedve. Még csak egy hétet ezalót is egyik kedves barátójának, hűséges osztálytársának, levelet küldött, amelyben a legnagyobb boldogság hangján írt. Arról értesítette a barátóját, hogy soha, soha még olyan boldognak nem érezte magát.

Aztán végt ért az üdülés és feljött Budapestre meghalni. Éppen hogy meghalni érkezett a bájos, ifjú hajadon . . .

A lakók.

A rettenetes katasztrófa óráiban nem is lehetett megállapítani pontosan, hogy kik laktak az elpusztult házában. *Dobos János*, a házmeister, aki életben maradt, a következőleg adja elő a lakók névsorát:

Az I. emelet 6. számú lakásában (mezzanin nincs emeletnek számítva) lakott *Spira Sarolta* születésű három leányával és egy cselédeánnyal. Az asszony az ugrás következtében meghalt. Cselédje *Korbényi Emma* is kiugrott, szerencsére azonban nem történt baja, csak az ijedségtől beszélőképességét veszítette el néhány órára.

Az I. emelet 5. számú lakásában dr. *Kopits Jenő* testgyógyászati intézete volt. *Kopits* a hozzátartozóival a Svábhegyen volt a tűz kitörése alkalmával.

Az I. emelet 4. számú lakásában *Szénássy Lajos* földbíró okos lakott. Családjával Jászadányon nyaralt.

A II. emelet 7. számú lakásában lakott dr. *Boros Jakab* ügyvéd. Egyedül volt otthon. Idejekorán menekült. Családjá Kaposvárt nyaralt.

A II. emelet 8. számú lakásában lakott ifj. *Goldberger Sz. G.*, a Párisi Nagy Áruház egyik főnöke. Az egész család Siófokon nyaralt.

A II. emelet 9. számú lakás dr. *Keszler Zsigmond* ügyvédé. Nejevel Siófokon nyaralt és éppen a tűz kitörése után érkeztek haza. Csak az égő házig juthattak el. Az ügyvéd kétségbeesve hallotta a tűzvész örlött pusztítását, mert ügyvédi irodájában fontos és értékes okmányok voltak. Szerencsére azonban, amint ma reggel meglátapították, az ő lakását, melynek ablakai a Klauzál-utca felé nyíltak, meglehetősen megmentették a lángok pusztítása elől. Sarolta nevű cselédjük a tűz kitérőre az utóan várta gazdáját és így szerencsésen megmenekült.

A II. emelet 10. számú lakásában lakott *Mann Adolf* férfiniszabó a cselédjével. A tűz kiörékek feleségével a hátulsó lépcsőn lemenekült és az égő kapun keresztül kirohant. Semmi baja sem történt. Cselédje leugrott és meghalt.

A III. emelet 14. számú lakásában *Reichmann Sándor* ügynök lakott feleségével és négy gyermekével, akik közül három volt otthon. Azonkívül látogatásban volt náluk a 16 éves *Weinberger Margit* és a 12 éves *Weinberger Annus*. Mindkettő rokonuk. A tűz kitérőre könnyen mindnyájan együtt voltak. Az apa, két gyermeke és a két Weinberger-leány a mentőponyvába ugrottak. Az egyik gyermek és a két Weinberger-leány azonnal meghalt. Reichmanné a harmadik gyermekkel a Klauzál-utcai oldalon egyik ablakon összekötött lepedők segítségével igyekezett menekülni. A tüzlőtök segítségére siettek és mindkettőt megmentették.

A III. emelet 15. számú lakásában lakott *Eisler Gábor* kereskedő. Szerencsére neje és gyermeke Siófokon nyaralt. Ő pedig az üzletében volt. Az ő lakását is sikerült megmenteni.

A III. emelet 16. számú lakásában lakott *Goldberger J. H.*, a Párisi Áruház másik főnöke a családjával. Mindnyájan Siófokon nyaralnak, csak Goldbergerné jött haza néhány nap előt, hogy a lakást kitaraktassa. A takarításban segítőkészeit neki a szobaleánya és két takarító-asszony. A tűz kitörése előtt főúrlóval Goldbergerné lenn járt az áruházban s csak azért ment fel a lakásba, mert valami ágyakat hoztak haza. Goldbergerné a leugrás alkalmával meghalt, szobaleánya keresztfontörést szenvedett, a két takarító nő állítólag bennégett. Ebből a lakásból ugrottak ki a szomszéd *Márkusék* is.

A III. emelet 11. számú lakás *Üvegy Márkus* Lajosné tulajdonát képezte. Augusztus elsőjén költözött a házába, két főnőtt hivatalnokfiával és gyönyörű 17 esztendő leányával és két cselédjével. A tűz kiörékek csak anya és leánya és két cselédje voltak otthon. Halálugrásuk szerencsétlenül végződött. Mind a ketten meghaltak. Az egyik cseléd is leugrott. A másik eltűnt. Valószínűleg bennégett.

Maga a házmeister a kis udvaron keresztül létra segítségével menekült a szomszédos házába.

Az alkalmazottak gyűlése.

A leégett áruház alkalmazottai ma délután összesgyűltek a *Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesületében*. Az egyesület elnöke, *Zerkovits* Emil országos segítő-akóiót kezdeményez a kenyértől megfosztott szegény emberek érdekében s e végből hívta össze a mai értekezletet. Az előnk megnyitói szavak konstataciója, hogy az alkalmazottak valamennyien megmenekültek, csupán *Glück* Sándor sérült meg súlyosan. A rémes éjszaka borzalmai szörnyen megviseltek ezeket a szegény munkásembereket s valósággal gyógyító irkint hatott rájuk kártársaiknak és a közönségnek szolidáris együttérzése.

Az értekezletet *Zerkovits* Emil elnök nyitotta meg. Fájdalmasan emlékezett meg a rettenetes katasztrófáról, aztán örömeinek adott kifejezést a fölött, hogy az alkalmazottak mindannyian megmenekültek. A társadalomnak még egy nagy kötelessége van, a munkanélküli alkalmazottaknak kenyeret juttatni. Ebben az országos egyesület teljes erejével akarja támogatni az alkalmazottakat, szaklapja rendkívül kiadásában felhívta a közönséget a kenyér nélkül maradt 148 alkalmazott támogatására. Jelenti, hogy a kereskedelmiügyi és belügyminiszterek igaz részvételt fejezték ki s kijelentették, hogy szívesen támogatják az alkalmazottakat. A kereskedelmiügyi miniszter máris engedélyezte a vidékre utazni akaró alkalmazottak részére vasúti ingyenjegyet. Javasolja, hogy az országos egyesület és az alkalmazottak részéről egy bizottság választassék, mely az ügyeket vezeti. Végül felhívja a megjelenteket, hogy *Goldberger* J. H.-né holnap történő temetésén testületileg vegyenek részt. A lapokat pedig ez uton is felkéri, hogy az alkalmazottak javára gyűjtsenek. A könnyes szemekkel hallgatott előterjesztést az értekezlet elfogadta.

Schwars József ügyvezető-alkalmazott hálás köszönetet mond az alkalmazottak nevében az országos egyesületnek és *Zerkovits* Emil elnöknek, hogy ügyüket a kezbe vette és magáéval tette. Javasolja, hogy az áruház közelében fennállt segélyegylet intőzzen memorandumot az áruház főnökeibe a folyó havi s már majdnem teljesen leszolgált fizes kizsálgatása végett; a biztosító társaságokhoz pedig kérvényt az alkalmazottaknak 6 heti felmondási idő engedélyezése végett.

Steiner József alkalmazott javasolja, hogy járjanak el a Pesti hazai takarékpénztárnál, hogy az ott letébe helyezett áruházi segélyjegyeit vagyon mielőbb kiadassék. *Dr. Fuchs* Sándor ügyész felvilágosításai után *Schlanger* Mór tükár felolvasta a már eddig is beérkezett következő segélyeket:

Harsányi Testvérek, a Newyork kávéház tulajdonosa egy alkalmazottat és családját három hónapig ellátják. *Grünhut* József kereskedő, amellett, hogy egy írt és egy nót alkalmaz, beküldött 42 koronát, *Klein Antal* személyzet 45 koronát. *Abbáza* kávéház asztaltársasága Takács Ferenc után 82 koronát.

Az elnök köszöni és zárószavai után az értekezlet véget ért. A királyi érdeklődik a kenyér nélkül maradt alkalmazottak sorsa iránt. Ma délelőtti megbizta *Kluen-Héderváry* Károly megbízott belügyminisztert, hogy ez irányban tegyen neki előterjesztést.

A *Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesületének* hivatalos lapjának, a *Kereskedelmi Alkalmazottak* rendkívül kiadásában az egyesület elnöke, *Zerkovits* Emil főhívást intéz a közönséghez. A felhívás így hangzik:

A tegnapi esti tűzkatasztrófa rémes iszonyata től el mindnyájunkat. Megdöbbenve, szívünk mélyéig megrendülve olvassuk ezeket a tudósításokat, melyek minden színezés dacára is csak halvány képét adják annak a pokoli látványnak, mit ez a katasztrófa nyújtott a tetelentől álló nézők sok ezernyi tömegének. Ezer és ezer ember tetelentől nézte a tűzoltók maroknyi derék csapatának élet-halálharcát, mit a tűzhálalal viaskodók életének megmentéséért folyta ott. És megilletéssel, igaz részvétellel állunk a rettenetes kánakjót megváltottak koporsói körül. Az elemekkel való küzdelemben gyenge emberek vagyunk mi mindnyájan, tegnap még oly büszkék tudományunkra, vívmányainkra, ma oly rettenetes lesújtva, ahogy a tetelentel küzdelem áldozatait gyalogoljuk.

De — a rómaiival szólva — *temessük el halottainkat és gondoskodjunk az élőkön*. Arról a szángegyenynyolc kereskedelmi alkalmazottokról, akiket a mindentag akarata megmentett az életnek — a nyomorságnak. Elszánt küzdelemben, mit az elemekkel folytatott gadják jaiavért, győztek. De legyőzve állnak most abban a küzdelemben, mit az elemeknél kisebb és velük szemben mégis erősebb ellenféllel folytatnak — a mindennapi kenyérért. A Párisi Nagy Áruház egész személyzete holnapról kezdve kenyér nélkül él. Nem azért, mert az elemek rettenetes ereje megszüntette a munka alkalmát, hanem azért, mert mindögyik alkalmazottat állása elfoglalásakor arra kötelezték a cég főnökei, hogy egy olyan megengedést irjanak alá, melynek értelmében lemondanak felmondási időre vonatkozó igényeikről és tudomásul veszik, hogy főnökeik bármely pillanatban elvonszathatják őket, az aláírókat. A cég minden egyes alkalmazottja aláírta ezt a kölcsönös megengedést, éppen csak néhány főbb tisztviselőnek adtak némileg kedvezőbb szerző-

dést. A katasztrófánál, annak iszonyatánál elmúl minden szokás, minden panasz, mi azokat illetetné, kik munkatársaiknak még annyi fölmondási időt sem adtak, mint amennyi minden oselédet megillet — legalább tízenegyet napot. De a rettenetes alkalom kell hogy ráterelje az ilyen mindinkább gyarapodó esetre azoknak a figyelmét, kik szociálpolitikával foglalkoznak hivatalból, nem éppen csak az ember, az emberek, polgárok javára. hanem magasabb gazdasági érdekek javára is. Fogadják mementoként most ezt az esetet, hogy valamire való törekvő ember nem léphet kedvvel, lelkesedéssel arra a pályára, mely bizonytalanabb bármely más kenyérkereső pályánál. És nem is lehet bízni kereskedelmünk föllendülésében addig, míg törvényes reform nem gondoskodik arról, hogy ilyen kizsákmányoló „kölcsönös megengedés” lehetelenné váljék és a kereskedelem munkásainak is megadassék az a fölmondási idő, mely öket mindenképpen megilleti.

Ma pedig gondoskodjunk mindenekelőtt arról a százezerannyolc kereskedelmi alkalmazottáról, ki ma már munka és kenyér nélkül áll. Legtöbben közülük családfenntartók, családos emberek. Mintegy hatszáz ember nyomorát jelenti tehát ez. Hatszáz egészséges, becsületes, tisztességes ember nyomorát!

Emberek! Polgártársak! Hozzátok fordulunk ezeknek a szegény embertársainknak kétségbeesését látván! *Munkáért* eszedünk mindenekelőtt azok számára, kik munkátlan akarják megkeresni mindennapi betevő lakatukat. És segélyt, támogatást azok számára, kik a mai kedvezőtlen üzleti viszonyok között talán hosszu ideig hiába várják majd a munka alkalmát. A Párisi Nagy Áruház személyzete ma délután batározott az iránt, hogy közös érdekeiket miként védjék meg — mert hiszen nemcsak állásukat, hanem összekapartott fölléteiket is elvesztették az elharmadt áruk, az izzó zsaratnokok között. Takarékegyletük birtokait képező értékpapiraik mind ott éretek. A mai értekezlet kebeléből egy bizottságot küldött ki, mely gondoskodik arról, hogy a beérkező segélyösszegek csak azok között osszák föl, kik tényleg a leégett áruház személyzetéhez tartoznak és helyzetüben utalva vannak a segélyezésre. Hiszünk, reméljük, hogy az embertársak szeretete és különösen a kereskedői osztály hagyományos jótékonyága imponzál módon fog most ismét megnyilatkozni azokal a szanalomraméltó embertársakkal szemben, kiknek nyomorát a legveszedelmesebb elem, a tűz és a neukesélyes veszedelmes emberi szikkelbűség okozta! A segélyeket a nyilvános nyugtázás céljából a napilapok szerkesztősege utján, vagy közvetlenül postai útvánvon, a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete ömén. (VI. Andrássy-ut 13.), a cél megjelölésével, kérjük.

A tűzvizsgálat.

Ma reggel nyolc órakor tartották meg a tűzvizsgálatot a kerületi eljáróság, a rendőrség és a tűzoltóság kiküldötteinél a részvételével. A VII. kerületi előjáróság részéről: *Dr. Alkér* Ernő helyettes-előjáró, *Dr. Magyar* Kornél fogalmazó, *Thüring* Károly és *Pianer* mérnökök voltak jelen. A tűzoltóság *Szerbouszky* tűzoltó-parancsnok, a rendőrséget *Szimray* és *Diener* kerületi kapitányok képviselték. *Márkus* József főpolgármester is résztvett a tűzvizsgálaton. A szomszédos keresepi-uti 40. számú ház vizsgálták meg először. E ház elsőemeleti folyosója teljesen járhatatlanná vált a nagy tüzetlen köveketben. A második és a harmadik emeleten négy lakás mennyezete teljesen átázott, úgy hogy minden pillanatban leszakadásal fenyegeti a lakokat; emiatt ezekből a lakásokból mindenkit kiköltöztettek.

Innen a bizottság a Klauzál-utca 3-ik számú háza ment a helyszíni vizsgálat megtartása végett. Ennek a háznak az első emeletén volt tudvalóóleg az áruház baba- és gyermekjáték-osztálya. Az elsőemeleti áruosztály két lakással együtt teljesen porrá égett. Itt pusztult el iszonyu kínok között két kis iskolásleány is.

A szemközti lévő ház pinocéjében és padlásán is nagy tűz pusztított az este. A bizottság konstataciója, hogy a pinocéjben, ahol *Sternberg* Armin hangszergyáros áru, áruigézekei voltak felhalmozva, teljesen elégett. A padlásan kották, kottatartók, hangszerekek pusztultak el. Szerencsére azonban emberéletben nem esett kár.

A leégett házat most még nem lehet belülről megtekinteni. A második, harmadik és negyedik emeleti ablakokból még füst gomolyog ki. A hőség is óriási, úgy hogy a lakások megközelíthetetlenek.

Az emeletre vívő lépcső vatraverzei elolvadtak a nagy hőségben; létrákon pedig nem mertek felkúszni az emeletre, mert a ház orozzata minden pillanatban ledőléssel fenyeget.

Azonkívül a negyedik és harmadik emeletlek padozatai még az éjjel leszakadtak és így ott a járáskeles rendkívül élesveszélyes, de lehetetlen is. Addig nem is tudják megállapítani, hogy hányan égett oda. Különbben is erre nézve nagyon eltérők a vélemények. Sokan azt állítják, hogy a tűzhalálal kimúlt lakók száma meghaladja a húszötöt; némelyek szerint csak kevesen veszték oda.

Azért nem lehet pontosan meghatározni a halottak számát, mert az emeleti lakóknál a nagy tüzvész előtt sok vidéki időzőtt, részint ismerősök, barátok, rokonok, akiknek ugyan teljesen nyomuk veszett, de

minthogy hozzátartozóik közül még senkisésem jelentkezett, e miatt nem is tudták az összeégették számát megállapítani.

A tűzvizsgáló-bizottság úgy véli a kérdést legkönnyebben megoldhatóknak, ha a repedező, dűledező összeégett házhoz egész föl a negyedik emeletig állványt építet és azon fogják az egész házat alaposan megvizsgálni.

Valószínű azonban, hogy állvány nélkül fogják az átvizsgálást elvégezni.

(A tűzoltóság.)

Nincs ember Budapesten, ha ott volt a tegnapi rettenetes katasztrófánál és látta a tűzoltóság késedelmes eljárását, aki ne ennek a különben derék testületnek a vezetőséget okolná az áldozatokért. Ez a rettenetes csapás megmutatta, hogy tűzoltóságunk semmit sem ér a mai szervezetében, mert eltökélte attól, hogy a legénység kitűnően ki van képezve és rendszeren valóságos halálmegevetéssel hozzájárul a fővezetős rossz kezében van. Ehhez hozzájárul azután az is, hogy a tűzoltóság olyan hiányos van felszerelve, ami mellett valóságos isten osodja az, hogy a tegnapihoz hasonló tűzkatasztrófia még nem történt a fővárosban.

A katasztrófának az volt az egyindűli oka, hogy a tűzoltóság vezetősége elvesztette a fejét. Kellőleg biggadát áttekintés mellett nagyon könnyű lett volna megmenteni az áldozatokat s nem kellett volna annyi ártatlan emberéletnek elpusztulni. Mint most utólag kiderült, a Kazinczy-utóban az egyik negyedik emeleti lakás teljesen épen maradt. Ez a lakás *Estler* kereskedő. Idejöttek a tűzoltók a nagy tolólétrával. Ha már most ebbe a lakásba behatolnak — amihez csak egy kis körültekintés kellett volna — vagy a tolólétrán át kiborhadták volna az áldozatokat, vagy pedig a lichterőn át leereszthették volna őket a szomszédos egyemeletes ház udvarára.

De hát ehhez egy kis körültekintés kell!

Letl volna még egy mód a mentésre. A Keresepi-ut 40-ik számú háznak csak az első emeleto égett, ahol a Párisi Nagy Áruház egyik raktára volt. Ha most már ennek a háznak a negyedik emeletén átvágják a tűzfalat, egy emberéletnek sem kellett volna elpusztulni.

De hát ehhez is egy kis körültekintés és gyors intézkedés kell.

Utaltunk most már tűzoltóságunk biányos felszerelésére. Ebben a tekintetben egyik munkatársunk ma beszélgést folytatott *Markusovszky* segéd-tisztal.

A budapesti tűzoltóságnak nincs egyéb mentőkészülék, mint két mentőponyvája és két mentőszájka. Ezenkívül az önkéntes tűzoltóknak van még egy mentőponyvájuk.

Mind ezek a mentőkészülékek azonban még 1872-ből valók, teljesen régi modellek, úgy, hogy a használatuk is bajosan megy.

Markusovszky segéd-tiszt kijelentette, hogy a tűzoltóságunk vezetősége nemrégiben járt kint Párisban és Londonban, hogy tanulmányozza az újabb mentőkészülékeket, ilyeneket azonban nem talál. A mentőkészülékek helyett azonban a külföldön a tűzbiztonsági szempontokra jektetik a jőelyt és olyan könnyűmüemen építkezhetnek az emberek, mint itt Budapestben. Szerinte, itt ez okozta a katasztrófát, amelyben a tűzoltóság nem hibás.

E zel szemben a mi értesüléseink úgy szólnak, hogy úgy a bécsi, mint a londoni tűzoltóság el van látva modern mentőszközökkel, amelyek fényesen be is vátak. A mentőponyvákat, zsákok mindkét városban asbest-szövetből vannak, de ezenkívül vannak ott még mentőkőtelek is csigákkal ellátva, amelyeket úgy erre való készülékek egyszerűen felleőnek a veszélyben lévő lakóknak az ablakokba, azok azokat ott megerősítik fent és kényelmesen leboasztóznak. Ugyannyú járnak el az asbestból való mentőzsákok kötelével is, amelynél fogva magát a zsákok felhuzák a veszélyben lévő emberek s azt megerősítve a zsákokban boasztóznak alá.

Van mindezekben kívül még egy másfajta mentőkészülék. Olyanformáig ez, mint az a szénnyitható gyermekjáték, amely összeragaszt X betűkből áll s helyfelyitják, hossza nyolc hüvelyk. Az ilyen készülék végén egy asbest-kosár van, amelyet felnyitotanak a negyedik emeletig s a veszélyben lévő emberek belépnének, vagy beleugranak. A készüléket azután összeosukják s a megmentetők könnyű szerrel lejutnak a földre.

Am mind ezekről nálunk mitsem tudnak, mert a mi tűzörségünk mintaszere.

(No hát mi van?)

A tegnapi borzalmas katasztrófia színhelyén — természetesen jó későn — megjelent *Szerbouszky* tűzoltó-őparancsnok is. Kocsin érkezett s a tömegben keresztül gyalogosan tarakodott be az akkor már elzárt belső területre. Utána vitte egy tűzoltó a csákó-

ját és fehér asbest-közpöngyét. Amikor megérkezett, odaugrott hozzá még két tűzoltó, a csákót, köpöngyét feladták rá. Ez elartott jó pár percig. A tűzoltó-őparancsnok ur aztán megpödrötte a bajuszát, felnézett az égő házra, megdörzsölte a kezét s úgy kérdezte:

— No hát mi van?

Es felevezényelte az egyik sugárosövet a második emeletre.

Ezalatt pedig egymásután ugráltak a halálba a veszedelembé jutott emberek.

A rendőrségi vizsgálat.

A borzalmas tűzkatasztrófa ügyében a rendőrség már megindította a vizsgálatot, hogy megállapítsák, vajjon a katasztrófa nem gondatlanság okozta-e? Kórody M. Béla rendőrfogalmazó vezeti a vizsgálatot. A vizsgálat főleg arra terjed ki, hogy a villamos világítást szolgáló dinamó-gépek kezelésénél történt-e szabálytalanság. Kórody fogalmazó ma kihallgatta Martinek János villamosszerelő-segédét, aki a gázmotor kezelője volt. A világítást a Siemens és Halske cég rendezte be és Martinek is a cég alkalmazottja volt. Rajta kívül a fogalmazó kihallgatja a Párisi Áruház egész személyzetét. A rendőrség felszólítja mindazokat, akiknek a tűzveszedelem óta valamely hozzátartozója eltűnt, jelentse a rendőrségen, Ferenc József-arkpart 8. II. emelet 34. sz. alatt. Az áruházban ugyanis a veszedelem kitörésekor mintegy százötven vevő volt. Nem lehet konstátálni, hogy megmenekült-e valamennyi. A rendőrségen bejelentették, hogy az áruház alkalmazottai közül tegnap óta eltűnt Reichner Simon.

(Tolvajok.)

Ma délelőtt az oltási munkálatok közben az első emelet egyik szögletű részében a tűzoltók két fekete ruhás, guggoló alakot pillantottak meg, amint ott kerességek valamit a paraszak között. Az emberek jól ismert, notórius zsebtolvajok voltak, akik még éjjel után észrevétlenül osontak be az égő házába és az első emeleten el nem égett tárgyakat szedték össze. Az egyik zsebtolvaj Táncs Mihály beszéli, hogy ruhája többször lángot fogott, fullasztó hőség volt, úgy hogy már teljesen feladta a reményt, hogy a lopott holmikkal szerencsésen megmeneküljön az égő házból. A másik zsebtolvajnak, Csikán Mihálynak arra égett meg. Mindkettőjüknél pár ezer korona értékű ékszert s több zsebszót találtak.

(A tűz színhelyén.)

A borzalmas katasztrófa színhelyére ma reggel óta tízszázalékosan a fővárosi közönsége s a rendőrségnek és a katonaságnak ugyancsak rettenetes erőfeszítése kerül így a kordont fenntartani. A rendőrség részéről Szirmay Andor és Diener Ákos ker. kapitányok és Pavlik Ferenc főfelügyelő vezetésével egész sereg rendőrfelügyelő, lovas és gyalogos rendőr és a 44-ik gyalogezred szuronyos legénysége vigyáz. Az elzárt területet több mint ötven ezer ember veszi körül és a szomszédos házak ablakai telistele vannak a kíváncsiakkal, míg a Rókus-kórházból azok a sebesültek, akik jobban vannak, szomorúan nézik a leégett épületet. Maga az épület csupasz falaival és oszlopok diázisával rémületesen mered az ég felé. A városi és önkéntes tűzoltóság, kéményseprők és a Goldberger-cég alkalmazottai meg mások is fáradságtalanul folytatják a mentési munkákat. A rettenetes hőségben azonban már ma több ember szenvedett hőgutát és ájulást, akiket a mentők azonnal a Rókusha, vagy haza szállították.

A tanács és a katasztrófa.

Matuska Alajos polgármesterhelyettes a tegnapi katasztrófa ügyében ma délután egy órára rendkívüli tanácsülést hívott egybe. Ezen az ülésen Szerbóvsky Szaniszló tűzoltóőparancsnok és a mérnöki hivatal magánépítészeti osztályának néhány hivatalnokja is megjelent, hogy a hozzájuk intézett kérdésekre felelhessenek.

A tanács mindenekelőtt őszinte és mély fájdalommal fejezi ki a szerencsétlenség fölött. Elhatározta, hogy a tűzveszély azon áldozatait, akiknek nincsenek hozzátartozói, vagy szegények, a város költségén temetik el és sirjukra koszorút helyeznek.

Matuska Alajos polgármester jelentette, hogy még tegnap este a katasztrófa színhelyén utasította Faller Ferenc tanácsnokot, a katonasági és illetékes ügyosztály főnökét, hogy szigorú vizsgálatot indítson az iránt, vajjon minden illetékes hatóság teljesítette-e kötelességét. A vizsgálat eredménye egy hét alatt bemutatandó. Ezenkívül felszólította a magánépítészeti osztályt, hogy nyilvánítson véleményt, vajjon nem szükséges-e a fővárosi építkezési szabályzat, és a IX. ügyosztályt, amely a tűzoltók ügyét intézi, hogy nem ajánlatos-e a tüzrendészeti szabályzat módó-

sítása. Mindakét véleményadás sürgősen előterjesztendő. Ezenkívül a jogügyi-osztályt is felszólította a helyettes polgármester, hogy nyilvánítson véleményt arról, vajjon szükségét látja-e annak, hogy hasonló nagy áruházak létesítése ne kötéssé-e össze telepengedélyvel.

A helyettes polgármester intézkedéseit egyhangulag tudomásul vette a tanács és ezenkívül utasította a kerületi előjáróságokat, hogy minden nagyobb üzeletheységet, de különösen azokat, amelyek olyan házban vannak, ahol sok magánlakás van, tüzrendészeti szempontból alaposan vizsgáljanak meg, az eredményről sürgősen terjeszték jelentésüket a tanács elé.

Ebből a jelentésből az tűnik ki, hogy a tanács a borzasztó katasztrófa alkalmából mindenféle szempontot tekintetbe vett, de a tegnapi konkrét esettel nem foglalkozik alaposan. Sok szó hangzott a tanácsülésen a jövőről, ezzel kapcsolatban a szabályzatok és a paragrafusok módosításáról; de az a kérdés: vajjon a leégett palota építésének engedélyezésénél történt-e mulasztás, vagy sem. Erről egy hang sem hallatszott. Bevárja a tanács Faller tanácsos vizsgálatának eredményét. Ugyáltszik különben, hogy a tanácsülésről szóló jelentés nem tükrözi vissza hiven az ülés lefolyását. Arról értesülünk ugyanis, hogy keserű szemrehányások hangzottak el az ülésen és oly zajos volt a tárgyalás hangja, hogy a tanácsnokok veszekedésének lármája a folyosóra is kihallatszott.

Kritika a mentő munkálatokról.

— Tűzoltói szakvélemény. —

Még a rémületnek és borzalomnak azokban a pillanataiban is, mikor egymásután ugrottak le a lángtengerben uszó palota emeleteiről az áldozatok, meg-meg szólalt bennünk az objektív kritikának hangja, mely azt mondotta, hogy a tűzoltóság nem áll a mentési munkálatok tekintetében feladatának magasán. Az a tehetetlenség, melylyel a közvetlen és a zsarátokba bukó asszonyok és férfiak halál-ugrást nézte, a szánalom és borzalom érzése mellett, a harag és a méltatlankodás keltette fel a nézők tizezeiben. Ez az érzés valósággal a düh paroxizmusáig fokozódott, mikor az első áldozatok elhurcolása után sem tett a tűzoltóság olyan lépést, mely a katasztrófa folytatását megakadályozhatta volna, mely reményt nyújthatott volna arra, hogy az ablakpárkányokon sikoltozók megmenekülhessenek a borzalmas haláltól... Ahány ugrás, szinte annyi diadal a halálnak. Menekülésről alig lehetett szó, mert a jó későn kifeszített ponyvába hullók éppen úgy összezúrták tagjaikat, mint azok, kik mellője buktak és a közvetlen roncsolódtak össze. A közönség dühödő ordítása, a nézők örvöngő szikzódása azt az érzést fejezte ki, hogy ez az emberpusztulás nem kikerülhetlen szükség, hogy az emberáldozatoknak ez a hekatombája végzetes mulasztás következménye. Ez volt a mi érzésünk. De mert nem akartunk impressziók alapján ítélkezni, egyik munkatársunkkal a tűzoltóknak olyan szaktekinélyt interjúoltunk meg, kinél — ezirányú tapasztalatai, a tüzrendészeti berendezésekre vonatkozó széleskörű tanulmányai folytán — nincs bivatottabb ember arra, hogy véleményt mondjon tűzoltóságunknak a tegnapi rettenetes katasztrófánál kifejtett mentő-működéséről. A beszélgetést a következőkben ismertetjük:

— A közönség nagy részének az volt a tegnapi tűzveszedelemnél az impressziója, hogy a tűzoltóságunk a mentési munkálatoknál mutatkozó tehetetlenség nemcsak a katasztrófa arányainak nagyságában rejtelt, hanem a vezetés és eszközök hiányosságának következménye. A szánalomnak, az emberszeretet hirtelen felbuzdulásának kísérője volt-e csak ez az érzés, vagy van-e komoly és objektív alapja is?

— Ami a laikus publikum lelkében, mint impresszió támad fel, azt minden hozzáférő szakember, mint kétségeltelen tény konstátálhatta. Ami engem illet, szinte érthetetlen csodaként bántam, hogy mily kevés történi az emeleten rekedt emberek megmentésére.

— Az elkerült mulasztások között melyik a legsúlyosabb?

— Ha nem is a legsúlyosabbnak, de a mulasztások sorában az elsőnek, melybe a többi, mintegy láncszemékként kapcsolódik, azt a körülményt tartom, hogy tűzoltóink egyáltalában nem ismerték a kigyuladt helyiséget és így az oltás és a mentés munkájának megkezdéséhez kapkodásra vezető tájékoztat-lansággal fogtak.

— Nem ismerték a helyiséget? Azt hiszem ez nem tartozhatik a tűzoltók kötelességeinek körébe...

— Sajnos, hogy nálunk így fogják fel a dolgot. Külföldön nem. Ott — amint azt Szerbóvsky őparancsnok ur nem régen tett tanulmányútján is tapasztalhatta — a tűzoltók a nagyobb gyári és üzleti épületeken végzik gyakorlataikat. Máskülönbön csak elméleti érteke van gyakori kivonultatásuknak. Nem értem mi akadály lehetett annak, hogy nálunk nem utánozták eddig a külföldi példát. Hisz úgy a lakó közönség, mint az érdekelte tulajdonosok is csak örömmel üdvözölhetnék volna ezt az újítást... Eppen a Budapesti Napló volt az, mely egy másik nagyobb tűzkatasztrófa alkalmával rámutatott erre az utánzó példára. Ha jól emlékszem, nemcsak a közönség, de a fővárosnak más bivatott körei is helyesléssel fogadták a cikket. Ugy látszik, csak a főparancsnok ur nem méltatta komoly figyelmére...

— Nem gondolja-e, hogy a tűz helytelen jelzése és így a tűzoltóságunk kisebb apparátussal való kivonulása nagy részben levezzi a felelősségné terhét?

— Hisz részben igen, tudniillik, a mentő-ponyva és a tolétra nagy késéssel való megérkezésének tekintetében...

— Hát ezek nélkül is hozzáláthatott volna a tűzoltóság a mentés munkájához?

— Annnyira hozzáláthatott volna, hogy talán egyetlen emberélet sem esett volna áldozatul...

— Nagyon lekötözte, ha ebben az irányban némi felvilágosítással szolgált.

Értem esodálkozását... Hisz ön csak a mi tűzoltóinknak működését ismeri. De ha csak Bécsben lett volna egyszer alkalma nagyobb tűzet látni, megremült volna tűzoltóinknak tegnapi nagy mulasztásán. Méltóztatik tudni, hogy a szomszédos házakat tűzfalak választják el egymástól. Nos a külföld nagyobb városainak tűzoltói, ha másképp nem, ezeknek a tűzfalaknak, a sártelentül álló szomszédházából való áttöréssel nyitnak a veszedelemben forgóknak utat a menekülésre. Persze, az ily módon való mentés csak akkor sikerülhet, ha az emeletek körülbelül egyforma magasságúak. Nos, a mostani tűzveszély ez volt az eset. A 40-ik számú ház emeleti korrespondáns és ha ezekről áttörik a tűzfalat, most sokkal kevesebb könny hullana ebben a tűzbeborult fővárosban. Hiszen külföldi tűzoltóság el sem indul nagyobb tűzhöz ilyen hatalmas faltörő eszközök nélkül. Látnom esodálkozó arkifejzésekéből, hogy ön az ilyen faltörő munkát emminem veszélynél nagyon hosszadalmasnak tartja. Engedje meg, hogy kissé közelebbről megvilágítsam a dolgot. A mint méltóztatik tudni, a ponyvák 35 percnyi, a magas tolétrák pedig 40 pernyi késéssel érkeztek a tűz színhelyére. Ugy-e ez rettenetes hosszú idő, mikor fent a tűzokzorrakkal körülfont párkányokon a rémülettel félig megőrült alakok sikoltoznak kétségbeesetten segítségért... Mi mindenhez nem fordul ilyenkor a szeretettel túlaradó néző, hogy segítsen a szerencsétleneken... Hisz a közönség egy része bele akart rohanni a lángtengerbe és csak az erős kordonok akadályozták meg azt a szerencsétlenséget, mely a mentési vágyunk ebből a gondatlanságából származhatott volna... És mit csináltak ezalatt a tűzoltók? Azt, amit a parancsnokok rendelkez: lövelték a vizsugarakat. Gyöngye vizsugarakat a lángnak szörnyű oceanjába. Mintha a rémület megbénította volna gondolkodó-képességüket. Mintha a felülről lehangzó örvöngő ordítás megbabonázta volna őket. Kürtöltek, fűtyöltek, futottak ide-oda, csak a legegyszerűbb dolog nem jutott eszükbe. Hogy két tűzoltót felküldjenek a 40-ik számú ház emeletére és áttöréssek a tűzfalat. A tűzfalat, mely egy lábnyi vastagságú és melynek áttöréséhez legfeljebb és ezt méltóztatik jól megjegyezni, legfeljebb tíz perc szükséges... Vagyis, mikorra az ugys hiába hozott tolétrák és mentő-ponyvá megérkeztek, az embermentés munkája már régen befejeződött volna!

— Ha jól értem, a ponyvákat és tolétrákat hiába hozták.

— Persze, hogy hiába, hisz a latorjátát — szintén érthetetlenül egyáltalában nem vették igénybe, a ponyvák pedig — amit előre megmondhattam volna — nem váltak be... Fel-fort bennem a vér, mikor azokat a magas latorjátát használatlanul láttam állani, míg a levegőben milliónyi tűzszktról körülbevegve, felnőttek és gyermekek röpültek a biztos halálba. Mért nem tolták a létrákat a tetőnek? Mért égett?... Hát nem lehetett-e volna a mentés idejére a fecskendőket megvédeni? Megkísérlettek-e? Méltóztatott-e a felfelé kuszó mentőket látni? A felfelé kuszó tűzoltókat a mentőtömlőkkel, mentőszekkel?...

Hol voltak a mentésnek ezek a semmiféle tűzvésznel el nem maradhat eszközei? Csunya volt, felháborító volt...

— Nekem is teljesen ez a meggyőződés, de fejtegetésre két megjegyzést kell tennem. Az egyik a tűzfal átörése, a másik pedig a ponyvákra tett megjegyzésre vonatkozik. Én, mint látnak, úgy képzem ugyanis, hogy a tűzfal átörése utat nyitott volna a tűznek a szomszéd hába is...

— Persze, ha hozzá nem értők végzik a munkát és nem két-három ügyes tűzoltó, ki ilyenkor mindig magával viszi a vízcsövet, hogy az emberek megmentése után, megakadályozza a tűz átcsapását.

— Belátom. De nem érem, hogy mért tudta volna előre megmondani, hogy a mentő ponyvák sem válnak be?

— Hát egyszerűen azért, mert kicsinyek és régiek. 1872-ben vették őket. Mindössze kettőt! Kettőt Budapest számára, melynek több mint félmillió lakása van már. És ez a kettő is teljesen használhatatlan, ócska és elavult! Nagyobb külföldi városokban csak muzeumokban láthatók már ilyenek. Ellenben a tűzoltóság új szerkezeteket, óvókkal alátámasztottakat, a legnagyobb súlynak ellenállókat és óriás terjedelműeket használ... Hisz láthatta tegnap, hogy mint mélyednek a földig a miénk, hogy mint zúzódnak a beléjük hulló halálra... Es milynen nehéz őket előkeríteni! Hisz a kerületi tűzoltóságok nem kaptak ezekből a hitvány lepedőkből, az évtizedek előtt beszerzett drága két darabot ott őrzik a központban s hogy azoknak, kik nem égetek porrá a tűzben, meglehessen az a vigasztalásuk, hogy bennük végeztek be életüket... Ne csudálkozzék uram hangom keserűségén, de ha én foglalkoztam volna tűzrendszettel, velem együtt káromkodnék. Elhiszi-e, hogy tolólrák sincsenek minden kerületben, elhiszi-e, hogy tűzoltóink vezetésébe kicsinyes hiúságból visszatartja a tűzoltásban gyakorlott kezek száizait... Visszatartja, holott, mint a tegnapi eset is mutatta, ez a neveléses büszkeség az egész fővárosra végzetesét válthat veszedelmet idézhet elő. Ön nem ért engem?

Hát nagyobb gyáraink rendkívül ügyes és begyakorlott tűzoltócsapatára gondolok. Halotta-e ön már, hogy a főparancsnok ur törődött volna valamit létesítésükkel, hogy érdeklődött volna működésük iránt, hogy foglalkozt volna felhasználhatóságuk kérdésével? Ugy-e sohasem? Ha meghívják értekezleteinkre, nem megy el, ha hősies elszánttsággal végzett munkájukról hall, nem vessz róla tudomást! A főparancsnok ur méltóságán alulnak tartja, hogy együttműködnek velük. A főparancsnok ur fényes sisakban, hófehér köpenyben jelenik meg a tűzvédek színhelyén, amazok pedig kérges tenyerű munkások! Pedig ezek a kérges tenyerek nagyszerű munkát tudnak a veszély pillanatában végezni. Hisz tegnap is oly kevés volt a tűzoltó a veszély nagyságához képest. És ha — az eshetőség gondolatára is átfut rajtam a borzadási — tegnap a főváros valamelyik más részében is fölröpül a tűzvésznek sárkánya? ... Ki birkózott volna meg vele? Ki hívta volna a gyárak ügyes tűzoltóságát? A főparancsnok ur bizonyára nem... Azok a sötét alakok árnyékok vetettek volna talán sisakja ragyogására és a földög, hogy ez ragyogjon. A város pusztulhat, a megsebzett emberek íjesztő denerekként röpködhetnek a forró levegőben... Eh, hagyjuk uram! Csak felízgatom magam ezzel a panaszkodással! Haszna ugy sem lesz. Ha tudnám, hogy igen, akkor harsonával hirdetném, hogy tűzoltóságunk szervezete, berendezkedése nem áll a kor színvonalán, hogy ezen a téren reformokra van szükség, mert különben nem érezheti magát emeleten lakó budapesti ember biztonságban, különben ma-holnap minduntalan felriaszt álunkból a tűzhalálnak lelki szemünk elé villanó réme, különben minduntalan megismétlődhetik a tegnapi katasztrófa, melynek ijedelme és borzalma uralkodik még most is az egész fővárosban...

Tűzbiztonság az építkezésben.

— Építészeti szakvélemény. —

A leégett Párisi Áruház épületének arhitektonikus szerkezete súlyos memento arra nézve, hogy miként nem szabad építkezni. Az építészeti szempontok kellő megvilágítása végett megkérdztük a főváros egyik kiváló műépítészét, Leitersdorfer Bélát, aki a következőkben mondott véleményt a leégett bérpalotáról:

Egy ilyen nagy áruház elhelyezésénél egy bérházban, melyben lakások is vannak, hasonló

célokot szolgáló modern, külföldi épületekben kiváló súlyt fektetnek s elengedhetetlenek tartják praktikusság szempontjából, hogy maga az üzlet-helyiség egy elzárt egész legyen a lakóházban és hogy a lakóházban való közlekedés e szerint tüzetesen legyen elzárva az üzletházától, tehát csupán a lakóháznak szolgáljon a bejáró. Sőt ilyen megoldásnál is — mint a jelenlegi épületnél megkivánható volna — még egy második cseledejlőre volna alkalmazható; például a Klauzál-utcai oldalon a háznak legészében, mely a melléklépcsővel van összekötötésben s amely utóbbi nemesak a házban lakók kényelmét s a tisztaságát szolgálja, jelen esetben tűzbiztonság szempontjából felette fontos lett volna. Alapvető tehát, oly bérházban, mely üzletházal van összekötötésben s amelynek udvarát is az üzletház üveggel fedett része képezi, ha két vagy több utcán van homlokzata a háznak, legalább is egy fő- és egy melléklépcsőn, közvetlen kijárás legyen két utcára, melyeknek bejárói tűzbiztosan vannak elzárva az üzletházról.

A Klauzál-utca s Kerepesi-ut sarkán épült házban ilyen tűzbiztonsági szempontokra nem voltak figyelemmel s ezért elsősorban a közmunkák tanácsát vádolhatják, amely utóbbiamint hallom, megadta az engedélyt a házban oly átalakításra, mely ellenkezik a fennálló építészeti szabályokkal, amelyeket nemesak, hogy be nem tartottak, hanem azoknak homlokegyenest ellenkezői hajtattak végre. Az építés-rendőri szabályzatok megkivánják, hogy a kapubejáró és a lépcsőház falainak vastagsága 45 centiméter legyen. Ha ezt a szabályt betartják s a kerepesi-uti bejárót, a Párisi Áruház üzlethelyiségétől ily vastag fallal elválasztják, még akkor is, ha a lejárót kirakattak használatjára, a lángok nem csaphattak volna át a bejáróra és minden valószínűség szerint az ott-lakók valamennyien megmenekültek volna. Ez az a nagy mulasztás, mely annyi emberélet vesztét okozta.

Az építési szabályzatokkal merőben ellenkezik a tűzfalnak átörése, melynek az első emeleten 45 centiméter vastagnak kell lennie. A Párisi Áruház tulajdonosi tudvalevőleg a szomszédos ház első emeletét kibérelték és a tűzfal átörétek. A második emelettel felélel menő tűzfalakkal az utcai traktus szélességében vastarókkal felöltötték. Ez volt a másik kardinális mulasztása a közmunkák tanácsának, illetve annak a hatóságának, mely erre az engedélyt megadta. Ha ez nem történik meg, a két háznak tűzfala megakadályozza természetesen a tűz továbbterjedését a szomszédos házba.

Hiba volt továbbá a melléklépcső oly elrendezése, mely rejtett és tűz esetén — hisz épp tűzbiztonsági szempontból követelik meg — nem egy nagy udvarba, vagy mint már említettem, közvetlen utcára, hanem egy zugba vezet.

De még sok más apróbb technikai és arhitektonikus hibáról lehetne beszélni. Döntők a fentebbiek voltak. Hogy a házat mennyire viselte meg a tűz, azt, míg be nem hatol az ember, egészében nem lehet konstataálni. A plafondnak jórésze tönkre ment. A vastarókat meghajlottak, a mennyezetek nagy részét le kell bontani s a Klauzál-utcai oldalon szükségessé kell találni kiváltása, melyek alaposan megérőlték.

Az izléstelen gipszhomlokzatok impraktikus voltát bizonyítja az a tűz s vajha kerülnek építőtünk, e gyászos példán okulva, az oleó építkezést Szomoró tanulság nekünk ez a tűz, mely a legfelsőbb építési hatóság megbízhatatlanságának újabb bizonyítéka s amely az építési ügyosztályok jobbszervezését szükségessé teszi. Tanulés egyszerűen arra, hogy a mi építés-rendőri szabályzataink elavultak s alapos reformálásokra van szükség.

Még egyet akarok megemlíteni, ami már nem az építkezésre, hanem a tűzoltóságra vonatkozik. Hogy a ház ennyire tönkrement, szinte érthetetlen; hogy az embereket nem menthették meg háromnegyedórán belül, míg a tűz a tőle el nem érte: szinte hihetetlen. Jóllehet némileg menti a tűzoltóságot, hogy a tűzrendőri szempontnak az építkezés nem felelt meg. Külföldön a tűzoltóságok parancsnoktisztjei technikát végzett szakemberek; a technika abszolválását, mint előtanulmányt, megkövetelik. Természetesen ezeknek az itélőképessége egy ilyen nem közönséges nagy tűz alkalmával gyorsabb és helyesebb. A tegnapi tűznél hiányzott ily erő, amely gyors intézkedéssel, határozott utasítással a tűzoltókat előbb a legmagasabb emeletre vezényelte volna és a mentést a legfelsőbb, már vékonyabb tűzfal gyors átlukasztásával a szomszédházakon teljesítette volna. Ezt azonban csak kitűnően felszerelt, mentőeszközzel jól ellátott tűzoltóság végezheti. Technikai szempontokból tökéletes mentőeszközök teljesen hiányoznak tűzoltóságunk felszereléséből. A tűz eloltásához tűzoltóra és vízre van szükség. Ez ugyan már nem arhitektonikus kérdés, de kétségtelen, hogy mindakettőből a tegnapi tűznél kevés volt.

Az okuló Berlin.

Berlin, augusztus 25.

A budapesti nagy tűzvész itt, ahol temérdek, sokkal nagyobb áruház van, nagy aggodalmat keltett kereskedői körökben, de nem kisebb az izgatottság a vevőközönség közt sem. A nagykereskedők most azon iparkodnak, hogy tudtára adják a közönségnek a szigorúan betartott elővigyázati rendszabályokat, amelyek a rendőrségnek kötelességévé teszik a nagy áruházak megvizsgálását. A kereskedők közhírré teszik, hogy a rendőrség mindazon házakban, amelyekben nagy üzletek vannak, naponta megvizsgálja, hogy a folyosók és a lépcsők könnyen hozzáférhető-e, a tűzoltóság felügyel arra, vajjon a vilámlas világítási készülékek és gépek kezelésénél követik-e a német elektrotechnikusok szövetkezetének utasításait; s időközönként tűz-próbákat tart annak ellenőrzésére, vajjon az üzletek mentőszervezete idejkorán helyén van-e. Ezek a tűz-próbák a leglelkimeretesebben folynak ugyan, de elképzelni is borzalmas, hogy egy ilyen nagy áruházban tűz támad, amelynek alkalmazottai közel ezren vannak.

SZÍNHÁZ, ZENE

Népszínház. Mialatt Krecsányi színtársulata Gorkij nagybeesü drámáját játssza a Népszínházban, a színház művészi személyzete már a fővárosba gyülekezett, hogy résztvegyen az e hó 26-án. szerdán tartandó első próbán. A személyzet ügyesre próbái Stoll Károly főrendező vezetés mellett Erkel Jenőnek Masinka, az egyetlen gyöngye című és Bokor József Huszárkisszony című új operettjéből. E két hazai termék, valamint Dankó Pistának, a nemrég elhunyt dal-költőnek a cigányéletből merített, hátrahagyott népszínműve az ezzel kapcsolatban rendezendő cigányzene-versenyenl fogja betölteni a Népszínház szeptember havi műsorát.

Városligeti Színkör. A Városligeti Színkörben, szerdán Ujházi Ede utolsóélti vendégfelléptével a Heidebergi diákok tizenötöséről kerül színpadra.

Rigoletto. A Budai Nyári Színházban holnap, szerdán, Oltész. Kottid, a Zeneakadémia művendékének felléptével Verdi Rigoletto-ja kerül színpadra. A címszerepet Környei Béla, Guldát Otendán Klótid, a herceget Mihályi, a többi szerepeket Deli Henrik, F. Kálai Lujza, Vajda Alfréd Sarlai és Kövesdy éneklék.

Krecsányiék a Népszínházban. Krecsányi Ignó budai színtársulata még három este játsza el a Népszínházban Gorkijnak Éjjeli mendéhegy című drámáját és pedig holnap, csütörtökön és pénteken. Az utolsó három előadás énekes darab lesz. Szombaton A korvettili harangok vasárnap Boccaccio, hét-ön pedig Az edes lányka kerül színpadra.

Zeneiskolai beiratkozás. A Budapesti Zeneiskola most kezdi meg működése nyolcadik esztendőjét. Major I. Gyula művészi vezetése mellett. Az intézetnek iennállása óta elért kiváló sikerei a zenetanítás terén, a nyilvános vizsgáiai hangversenyeken felmutatott meglepően szép eredmények mindinkább meg erősítették jó hírnevét látogatottsága mindinkább növekszik. Ez az öröndetes jelenség kívánatosá tette, hogy az igazgatóság az eddigi intézet mellett (V. Váci-körút 16 sz. II. emelet) testvérszkoát nyisson Kerepesi-ut 30. sz. alatt (Szecesszióház). A beiratások mindkét helyen már augusztus 25-án kezdődnek, naponta 10—11 és 3—6-ig. Tanszakok: zongora, énekeszeneszerzés, hegedű, gordonka, cimbalom stb. Major I. Gyula igazgató mellett kipróbált tanerők működnek, kik igazgatójuk módszere szerint tanítanak. A Magyar Női Karének Egyesület is szeptember hóban kezdi működését, próbát a Magyar Zeneiskolában tartja. Ujjonnan beírói óható blyégek ott jelentkezhettek.

Kulffay Izabella álmalag képestitt zenetanárnő az idén két új erővel gyarapította zeneiskolájának tanári karát. Sikerült intézetének megnyernie Lichtenstein Dórá, aki ugy Magyarországon, mint külföldön, mint dalénekesnő is nagy hírnevet tett szert, továbbá Csutor Kálmánt, aki a berlini konzervatóriumnak volt jeles tanára. A beiratások szeptember 1-én kezdődnek. (Károly-körút 9. sz.)

Mesteriskolai zongorára. Somogyi Mór zongoraművész tíz év óta iennálló zeneakadémiájának keretében a zongoratanítók mesteriskolával bővítte ki. A mesteriskolával oly intézmény létesült, amely a már kész zongorázókat a legmagasabb zenei oktatásban részesíti. Foglalkozik a zongorázás technika legmagasabb fokra való fejlesztése mellett, a mesternévelés színterikai és analitikai formatanával, a zenetörténet és esztétika magasabb szempontból való tárgyalásával, amely azt célozza, hogy a növendék az illelő zeneművet helyes megvilágításban és keletkező idejének korszelleméhez mérten interpretálhassa, szóval, hogy a szó legszorosabb értelmében zongoraművészeket képezzen. A mesteriskolában a magasabb művészi zongorajátékot Somogyi Mór zongoraművész, a kitűnő pedagógus tanítja. A mesteriskola tantervében felüli még az általános zenetörténelmet, zeneesztétikát és zeneszerzést. Beiratkozni lehet naponta az intézet igazgatósági termében 9—12-ig, Kézsbet-körút 44. sz.

Beiratás a zongoraiskolában. Riesz Olga államilag képestitt okleveles zenetanárnő zongoraiskolájában (Andrássy-ut 66. sz.) szeptember 1-én kezdődnek a beiratások és naponta délelőtt 10—12 és délután 3—5 óra közt folynak.

KÜLÖNFÉLÉK

Ha...

Ha fölzd a taps, s fögördj a függöny,
Egy káprázatnak vagyok rabja én.
Úgy érzem, mintha én volnék a játszó
S én állnék ott a színpad peremén!...
... Vadul mint Macbeth, bájlon mint Lia
S virágot szővra, mint Ofélia!...
— De hogyha vége a komédiának,
Egy szempillantás — s nyoma sincs a láznak...

Ha kora reggel csalogányhang csendül
És fölvernek az unjokó dalok,
Egy álom surran lekemem keresztül...
Álmodom — ébren, hogy dalnok vagyok!
... Zsongnak agyamban víz melódiák,
Csengő futamok, pajkos áriák...
— De hogyha elhal kton a csalogánydal,
Elszáll az álmodom a szálló madárral...

De hogyha szívom lekaszált mezőkön,
Megittasulva a fű illatát,
Ha hallom, — amit idelep a szellő —
Arató-lányok busongó dalát,
Ha látom, a nap hogy lángol, ragyog,
Akkor — ó akkor poéta vagyok!
— S a lán, mely átjár, foszjoljon bár köddé,
A poéta — az megmarad örökké!...

Miklós Jutka.

— **Érdekes órák.** Egy előkelő angol úrnó hagyatékában egy kandallóórát találtak, amely talán páratlan a maga nemében. Az óramű gyanánt egy halvaszületett gyermek fehéren zománcozott, dusan aranyozott koponyája szolgált. Az elhunyt meghitt barátai azt rébesgetik, hogy e sajtászerű óramű egy romantikus esettől áll összefüggésben. A koponya homlokára illesztett óralap négy centiméter átmérőjű, aranydszítéssel van körülvéve és 28 briliáns pompázik benne. A két mutató apró vérvörös rubinokból van összerakva. A dréga kronométer értéke lega'ább 800 font sterling (körülbelül 20.000 korona).

Nem kevésbé sajtászerű az a karatóbóe illesztett óra, amelyet egy earl leánya kapott esküvője napján a vőlegényétől. Az apró aranyórán magán a rendkívül értékes voltán kívül még van más különöség, az elegáns bőr-karkötő ellenben, amely tartóján szolgált. mindenesetre rendkívülnek mondható, amennyiben egy atrái törzs-bórból készült.

A legapróbb időmérő, amely egyáltalában létezik, minden valószínűség szerint az az órácska, amely egy londoni nagykereskedő gyűrijébe van betéve. A kereskedő valamikor az a baleset érte hogy egy vasuti katasztrófia alkalmával bal kezének közepes ujját kiütötte. Az elvesztett ujj helyébe mesterséges ujjat csináltatott magának, amely külső látszatra

alig különbözött a valóditól. Hogy azonban azt a helyet, ahol a hamis ujj az amputált kézre rá van helyezve, eltakarja, az az ölete támadt, hogy egy széles aranygyűrűt húzott ujjának arra a helyére s a gyűrű középebe egy crát foglaltatott be, amely nem nagyobb, mint egy huszfilléres. Futólagos tekintetre ugy tünik fel a fölöttébb szép és kedves óra, mint valami sokszínű gemma.

— **Az orvos négyezerkétszáz év előtt.** A mostanában oly sokat emlegetett babyloni ékirások és Hamarugi király törvényei az orvosokra vonatkozólag is igen érdekes adatokat tartalmaznak. Ezek a törvények részletesen szólnak az orvosok fizetéséről. Ha késsel dolgozott az orvos, vagy egy szemet mentett meg, tíz ezüst seket volt a fizetése. Nemes emberről öt seket, rabszolgáért két seket kapott. Csonttörés helyreállításáért szabad embertől öt seket, nemes emberfiától három seket, rabszolgáért két seket járt. De a felelősség is nagy volt. Ha késsel dolgozott és a beteg meghalt, vagy szemét vesztette, az orvos kezét levágták. Ha nemes ember szolgája pusztult így el az orvos keze alatt, másik szolgát kellett érte adnia, ha a szolga szemé pusztult el, a szolga értékének felét meg kellett fizetnie. Az orvosokat kötelezték arra is hogy a rabszolgákat megbélyegezzék és szigorú büntetésekkel sújtották azért is, ha e körül csalárdul járt el.

— **A szerezősen foga.** A négerek fehér fogát mindenki bámulja és általábanosn elterjedt vélemény, hogy ez ennek a népnek faji sajátága. Ez azonban nem áll, mert egy orvos, aki hosszu ideig ét köztük azt mondja, hogy bizony a négerek nagy gondnal ápolják fogukat. Reggelenkint a tökéles után, valamint minden étkezés után a bennszülött gondosan kimossa száját; naponkint többször fogait porral egye e ólra való, mindkét végén rotozott vesszőcsökkel tisztítja, amelynek rojái a fogközökben kelélen behatolnak. A szerezősenek naponta körülbelül egy órai időt szentelnek fogaiknak.

— **Tőzegruhák.** Évek óta kísérleteznek, hogy tőzegrostokból kelmet készítsenek. Mindeddig nem sikerült, mert a feldolgozott tőzegrost kemény és törékeny volt s nagyon nehezen lehetett fehéríteni vagy megfesteni. Egy bécsi mérnök vegyszerek segítségével tőzeggyapotot állított elő, amelyből finomabb fonalat fonni szintén nem lehetett ugyan, de durvább szövetek előállításához már elég hajlékony volt. A tőzegszövet nagyon meleg, védi a testet a nedvesség ellen, nehezen gyulad meg, nagyon tartós és olcsó. Ugyanez a mérnök tőzegből nemcsak szövetet, hanem sebkötéstere párna- és paplankitöltésre nagyon alkalmas vattát, kötelet, végre papírost is készített. Most egy düsseldorfi gyárának finomabb fonalat is sikerült a tőzegrostokból előállítania. A düsseldorfi tőzeggyapot ruganyos, puha és úgy lehet fenni, mint a gyapjút. A tőzegruhák nagyon felszívják a test izzadságát, télen pedig a hideg ellen védenek. Kötészerű használva a tőzeggyapot felszívja a test váladékát; ajánlják továbbá ágybetétül betegeknek, sőt kalapok és szőnyegek készítésére is.

— **A nők mestersége Angliában.** A legutolsó angol népszámlálás alkalmával többek közt olyan statisztika is készült, amely megállapítja hogy a nők melyik foglalkozásnál vannak képviselve Angliában. Az érdekes statisztika szerint alig van olyan mesterség Angolországban, ahol a nők nem foglaltak volna teret; így: 212 orvos, 140 fogorvos 3 állatorvos került ki a nők közül. Irodákban 337 nő dolgozik. Iró-és újságszerző 1219, festőnő 3699, tanítónő 17.000. Kovácsmesterséget 316 nő folytat, ércöntő 440, marhapásztor 13, mészáros 3, gyémester 136, bogárné 1317 kardkovács 6, kazánkovács 4 nő. A legnagyobb számmal ugylátszik a kereskedelmi pályán működnek, mert 55.784 nő van üzletekben mint elársonítónó alkalmazva, 660 nő fuvaros és kocsis, 882 kereskedelmi utazó, 36 kertész, 1 kövező, 265 vasuti pályabr, 3 háztelékészítő, 279 sirásó és 54 kéményseprő.

KÖZGAZDASÁG

— **Vetőmagvak.** (Mauhner Ödön tudósítása.) A vetőmagvizet meglehetősen nyugodt. A forgalom a most kelendő zöldségtakarmányozási magvakban is gyenge és nagyobb-üzlet oszaki ószi borsóban és ószi búkkönyben fejlődött ki. Szászos búkköny, valamint kóposzta reccé iránt is nyilvánult érdeklődés, de korántsem oly mértékben, mint az más évek hasonló időszakában szokott lenni. Bibóhere csak gyéren kerestették a kínálat a termelők részéről is csökkent e okkban. Lucernamag eléggé fogyott, az új termés illető tudósítások még hiányzanak. Vöröshermagot illetőleg a beérkező jelentések eléggé kedvezőek, a szép idő áras is nagyban elősegíti a here fejlődését. Fehér hermag minőségű igen szép, mint az a Csehszágából érkező minták mutatják. De a jelenlegi árkievelés mellett a forgalom nem igen fejlődött ki. Jéggyétesek nyársúrért 50 kilónként Budapest: Vöröshermag 70.—72.— K., lucernamag 65.—60.—K., muharnag 10.—11.—K.

— **Szesszárak.** A kontingens nyersszesz ára Budapest 38,50 korona pénzben. 29,50 korona árban — Bécsben a kontingentált készára 41,20 korona pénzben 41,60 korona árban.

— **Borjavásár.** 1903. évi augusztus hó 25-ikén. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás. Belöldi élő borjú 392 drb, leltő borjú — drb, bécsi borjú — drb, — drb, nővendékmárha 12 darab, bárány élő — darab, leltő bárány — darab. — Árjegyzések. — Belöldi élő borjú I. rendű 90—104 f.-ig, kivételes 108 f. II. rendű élő borjakért 74—88 l.-ig, I. kilónként leltő borjú

REGÉNY

A szép özvegy

— REGÉNY —

Irta: KEVILL-DAVIES ALBERT

(10)

IX.

Házassági tanácsok.

Leonard Effiet új barátónje nagyon melegen fogadta.

— Ön biznyára jól érezte magát Harden-nél, — jegyezte meg lady Featham. — Laura mindig figyelmes vendégei iránt és férjével igen józan egy házaspár, tüntető szerelmeskedés nélkül, amit utálok és másrészt családi jelenetek nélkül, amelyek a vendégekre nézve mindig kínosak szoktak lenni. Ha az emberek éppen anyai gondot fordítanak a házasságra, mint más szerződésekre, nem volna oly nagy a szerencsétlen házasságok száma. De fejjel rohannak bele és élethossziglan tartó szerződéseket kötnek egymással, még mielőtt egész határozottsággal tudnák, meg tudnak-e felelni egymás igényeinek. Szegény férfiak szegény nőket vesznek feleségül — természetesen a házasságuk szerencsétlenül üt ki. Félek néhány száz tont évi védelemmel arisztokratá leányokat vesznek feleségül, akiknek természetesen egyebük sincs, mint tulhajtott igényeik. Ideges férfiak nőül vesznek házasságot aszszonyokat, városi férfiak falun nevelt leányokat. Mind e házasságok rendszeren szerencsétlenek. És így tovább, kedvesem. Hosszu fejezet ez nagyon. Mind az a szentimentális lim-lom, amit arról olvasni lehet, egyszerűen bolondság és csak egy-egy üdéakkal tölti meg a fiatal emberek fejét. Ön természetesen, mint mindazok a kedves leányok, akik nálam éltek, előbb-utóbb férjhez

mennek ama társaságba, amelybe én önt be fogom vezetni és az ön arcával és alakjával csak világosan meg kell mondania, hogy mily házasságot óhajt. Ha gazdag férjet kíván, meglesz, ha előkelő állásut rá fog találni okvételül; ha mind a kettőt egyetemes szeretné jövedő férjében, még mindig kedve szerint válogathat. Nem hiszelek, ha azt mondom, hogy ön feltűnést fog kelteni. Feszült várakozással tekintek a jövő csütörtök elé, nagy estélyt adok akkor és szeretném már látni, mint fogadják önt.

— Mily jó ön és ön az én tiszteletemre már ily hamar költségekbe verné magát?

— Igen, kedvesem, csak az ön kedvéért és most mondja meg nekem, vannak-e ismerősei és szeretné-e, ha azokat is meghívnam.

— Nincs, nem hiszem. De megálljunk! Meghivta ön lord Beachville-t és Herbert Lonsdale-t?

— Igen, kedvesem. Ismeri őket?

— Igen, nagyon szeretetreméltó utitársaim voltak a hajón és szeretném őket ismét látni.

— Alkalmasint el fognak jönni. Még valaki?

— Oh igen. A Munraven-család.

— Kik azok?

— Amerikaiak és nagy barátságban vannak Beachville lorddal.

— Hol laknak?

— A Metropole-Hotelben.

— Nem látogatna el oda ma délután velem?

— Oh igen. Ez pompás ötlet és aztán meghívhatjuk őket.

— Ismerté őket Amerikában?

— Nem. Csak a gőzösn ismerkedtem meg velük. Nagyon kellemes emberek és New-York legelőkelőbb családj közé tartoznak.

— Hányan vannak?

— Apa, anya és leánya.

— Milyen nő a leányuk?

— Rendkívül csinos, nagyon csinos és nagyon tehetséges.

— Jól van. Meg fogjuk őket látogatni ma délután.

Délután négy órakor lady Featham és Leonard Effie beléptek a Hotel Metropolba, Munravenék lakására.

A lady lényének legvonzóbb oldalát iparkodott bemutatni és biztosította Munraven és nejt, hogy amerikai ismerőseitől gyakran hallott róluk és azért jött el, mihelyt értesült ideérkezésükről és nagyon örvend, hogy láthatja őket.

Munraveneket természetesen nagyon meglátogatta ez a figyelem egy angol lady részéről és nagyon szivesen üdvözölte a nőket. Aztán lady Featham Alice kisasszonyt üdvözölte és néhány hízelgő megjegyzés után leült egy keretvetro és Munravenel és nejevel társalgott, mialatt Effie és Alice egy sarokba félre vonulva fecsegték. Effie elbeszélte barátónjének, hogy most lady Feathamnél lakik, aki negyedszázad előtt jó ismerőse volt családjának és mindenáron ragaszkodott ahhoz, hogy nála lakjék. Aztán elbeszélte, hogy Hardenél is lakott rövid ideig, felemlítette, hogy idég kikkel ismerkedett meg, és beszélt a ruhákról, amelyeket megrendelt és vásárolt.

Alice elragadtatással beszélt el, mily barátságosak iránta az emberek és hogy már többen meghívták falura. Herbert anyjáról, Harriet lady-ről is tüzes színekben beszélt.

Effie szíve tele volt féltékenységgel, amikor közönyösen kérdezte:

— Gyakran látta őt?

— Ah igen — válaszolt Alice — gyakran reggeliztünk nála és kétszer kikocsikáztam vele.

— Alkalmasint meg fogja őt látogatni falun is, ha a szezonnak vége lesz a városban?

— Igen. Már meghitt bennünket Beachvillebe. De még nem határoztuk el, hogy odamegyünk-e.

— És a lord még most is oly odaadó ön irányában.

— Sohasem vettem észre, hogy odaadó volna irányomban.

— Egy napon lábai elé fogja rakni címét és gazdagságát.

L. r. — L. g. II. r. — f. től — f. g. kivét. f. kilónként, levonás nélkül. Rugott borjúkért 60—70 f. g. Növendékmárha 5056—L. től — L. g. I. r. — f. g. középmínőségű — f. g. alárendelt — f. g. I. k. kint. Bárány élő — k. k., ledött bárány — k. kivételesen ár — k. g. párunkint. Az irányzat élénk, az árak 5—6 fillérről emelkedtek.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásárosarmokban megtartott sertésvásárra bejelentettek 1047 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak 3866 darab fiatal sertést, 6271 darab magyar hizott sertést és — darab nehéz sertést. Összesen 20,614 darabot. Jegyzések: klg-r. kint élőszület (aiovgasztási adót nem számítva): elsőrendű sertés 102—104 fillér, kivételesen — fillér, középmínőségű 98—100—fillér könnyű sertés 92—96 fillér, fiatal sertés — fillér, stüldő 80—100 fillér.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, augusztus 26.

Jó kínálat és élénk vételkedv mellett készbuzza szilárdabb irányzatú és a forgalomba került 55,000 métermázsza buza kezdetben ártartó, később néhány fillérrrel magasabb árakon kelt el. Rozs nem változott, zab valamivel kellemesebb.

Eladott:

Búza (Uj): Tiszavidéki: 1800 mm. 80 k. 7 K. 82½ f., 1800 mm. 81 k. 7 K. 75 f., 200 mm. 81 k. 7 K. 77½ f., 300 mm. 81-5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 80-5 k. 7 K. 67½ f., 2000 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 300 mm. 80 k. 7 K. 75 f., 800 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 300 mm. 80 k. 7 K. 75 f. felső, 100 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 2000 mm. 79-8 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 500 mm. 80 k. 7 K. 77½ f., 250 mm. 80 k. 7 K. 77½ f., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 65 f., 500 mm. 79 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 65 f.

Fejérmegyei: 250 mm. 76-5 k. 7 K. 47½ f. Makói: 1000 mm. 79-2 k. 7 K. 80 f. 6. 0000 mm. 79 k. 7 K. 80 f. u. 700 mm. 79 k. 7 K. 80 f. u. j. marosi, 800 mm. 79 k. 7 K. 80 f. 6. marosi.

Marosi: 3:00 mm. 79 k. 7 K. 65 f.

Hartai: 1800 mm. 78-5 k. 7 K. 65 f.

Dunaföldvári: 1300 mm. 73 k. 7 K. 60 f.

O-Kanizsai: 5000 mm. 77-8 k. 7 K. 67½ f.

Babátai: 5000 mm. 78-2 k. 7 K. 62½ f.

Bánsági: 3000 mm. 78-5 k. 7 K. 65 f.

Felsőmagyarországi: 300 mm. 79 k. 7 K. 55 f.

sárga, 100 mm. 77 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 60 f.

Dunai: 1400 mm. 76-4 k. 7 K. 45 f.

Pancsovai: 500 mm. 76 k. 7 K. 35 f., 230 mm. 76 k. 7 K. 32½ f.

Raktáróru: 400 mm. 75-5 k. 7 K. 30 f. kevert.

Búza (Ó) Tiszavidéki: 300 mm. 81 k. 7 K. 90 f.

Pestmegyei: 100 mm. 80-7 k. 7 K. 62½ f., 100 mm. 80-5 k. 7 K. 62½ f., 100 mm. 80 k. 7 K. 62½ f., 100 mm. 78 k. 7 K. 62½ f., 400 mm. 80 k. 7 K. 62½ f., 200 mm. 79-5 k. 7 K. 62½ f.

Bácskai: 300 mm. 76-5 k. 7 K. 55 f.

Mina három hónapra.

— Ne beszéljen így, — válaszolt Alice élesen. — Atyám lehetne ő.

— De kedvesem, mi amerikai nők, akik azért jövünk Angliába, hogy élkelő férjeket keressünk, nem nézünk a korra. A nemesség mindent takar.

— Csodálkozom azon, hogy beszélhet ön így, mintha mindannyian kalandornők volnánk, — válaszolt Alice megbotránkozva.

A fiatal özvegy észrevette, hogy messze ment és bocsánatát kérően szólt:

— Csak tréfa volt. Ne vegye sohase komolyan, amit én mondok.

— Ugy látszik, — válaszolt Alice mosolygva. — De néha ön oly szárkasztikusnak tűnik fel előttem. En a jóban és igazban hiszek. Ön azonban úgy beszél, mintha minden jó csak álarc volna, azért, hogy a rosszat eltakarja.

— Nos, Alice, nem akárom önt boldog hitében megintatni. De egy napon ön is megismeri majd az emberi természetet minden önzésével és alacsony érzelmivel.

— Elég, ha minden napnak megvan a maga szenvedése, azért ne beszéljenk többé erről. Nagyon boldog vagyok hitemmel. De ha ön azt hiszi, hogy teljes megelégedés az osztályrészem, nagyon téved. Azt hiszem, mindenki vágyakozik valami után.

— Es mire vágyakozik ön?

— Azt nem mondhatom meg. Nincs leány a világon, akinek több oka volna, hogy hálás legyen isten és emberek iránt, mint nekem.

— Es senkinek sincs kevesebb oka rá, mint nekem.

— Oh, hogy beszélhet így!

— Igaza van, kedvesem. Nincs okom rá, hogy hálás legyek bárki iránt is, csak magamnak tartozom hálával.

— De hisz ön oly boldog, vagy legalább nekem úgy tűnik föl.

(Folytatása következik)

Rozs: 200 mm. 6 K. 10 f., 500 mm. 6 K. 05 f., 300 mm. 6 K. 05 f., 100 mm. 6 K. — t. paritásra. Arpa: 300 mm. 5 K. 50 f., 150 mm. 6 K. 50 f. Zab (ó árú): 100 mm. 5 K. 80 f. Zab (új-árú): 200 mm. 5 K. 60 f., 200 mm. 5 K. 45 f.

Készpénzfutás mellett.

A kasszura hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzsde s-ókaisai szerint készpénzben és kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

Típus	Kilós	Kilogramm ára		Kilós	Kilogramm ára	
		K-tól	K-ig		K-tól	K-ig
Tiszavidéki új	78	7.80	7.40	7.56	7.65	
"	77	7.85	7.10	7.60	7.70	
"	78	7.46	7.50	7.60	7.75	
Fejérmegyei	78	7.80	7.85	7.56	7.65	
"	77	7.80	7.45	7.60	7.70	
"	78	7.40	7.55	7.60	7.70	
Felsővidéki	78	7.80	7.80	7.56	7.65	
"	77	7.85	7.45	7.60	7.65	
"	78	7.81	7.55	7.65	7.75	
Bánsági	78	7.85	7.85	7.56	7.65	
"	77	7.80	7.45	7.60	7.70	
"	78	7.40	7.55	7.60	7.70	
Bácskai	78	7.85	7.45	7.56	7.65	
"	77	7.80	7.45	7.60	7.70	
"	78	7.45	7.50	7.60	7.70	

Egyéb gabonafajták	Kilós	Kilogramm ára	
		K-tól	K-ig
Rozs új elsőrendű	70-72	6.10	6.36
" másodrendű	60-67	6.10	6.10
Arpa kasszárnyi	60-67	6.20	6.20
" apróval	60-67	6.40	6.50
" elsőosztályú való	64-66	6.10	6.10
Zab	30-36	6.30	6.55
Tengeri		6.80	6.20
Repece új		6.20	6.30
" káposztás		10.75	11.10
Köles		0.00	0.00

A határidőszület folyamán a következő kőtések körtének:

Októberi buza 1903.	7.84-7.86-7.85
Áprilisi buza 1904.	7.65-7.66-7.65
Októberi rozs 1903.	6.17-6.18
Áprilisi rozs 1904.	6.44-6.42-6.643
Októberi zab 1903.	5.46-5.50
Szept. tengeri 1903.	—
Augusztusi tengeri 1903.	—
Májusi tengeri 1904.	5.12-5.18-5.16-5.17
Augusztusi repece 1903.	—

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1903.	7.86-7.87
Áprilisi buza 1904.	7.65-7.66
Októberi rozs 1903.	6.15-6.16
Áprilisi rozs 1904.	6.43-6.44
Októberi zab 1903.	5.48-5.49
Augusztusi tengeri 1903.	0.00-0.00
Májusi tengeri 1904.	5.17-5.18
Augusztusi repece 1903.	—

Délután fél 5 órák zárul:

Októberi buza 1903.	7.85-7.86
Áprilisi buza 1904.	7.65-7.66
Októberi rozs 1903.	6.17-6.18
Októberi zab 1903.	5.48-5.49
Áprilisi zab 1904.	—
Augusztusi tengeri 1903.	0.00-0.00
Szeptemberi tengeri 1903.	—
Májusi tengeri 1904.	5.25-5.26
Repece augusztusra 1903.	—

A budapesti értéktőzsde.

Magasabb külföldi jegyzések következtében a mai tőzsdén kedvezőbb hangulat uralkodott és a forgalomba került nemzetközi értékek szilárdan zártak.

Előződsde: Osztrák Hitelrészvény 641.50—642.25. Magyar Hitelrészvény 707.25—705.50. Rimamurányi részvény 440.—443.—. Államvasuti részvény 647.50—648.75. Koronajáradék 97.60—97.65 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Aranyjáradék 119.50—120.— százelek. Koronajáradék 97.65—97.70 százelek. Fővárosi község 1897. 97.25—97.75 százelek. Magyar Hitelbank részvény 707.—707.75. Jelzálogbank részvény 498.—499.—. Leszámlítolóbank részvény 439.—440.—. Osztrák Hitelrészvény 642.—642.25. Rimamurányi vasút részvény 440.75—441.25. Közüti Vaspálya részvény 594.—595.—. Városi villamos vasút részvény 292.50—293.50. Államvasuti részvény 648.—649.50 korona.

4 órák zárul: Osztrák Hitelrészvény 642.—. Magyar hitelrészvény 708.—. Leszámlítolóbank részvény —. Rimamurányi vasút részvény —. Osztrák-magyar államvasuti részvény 648.—. Közüti vasút részvény —. Városi villamos vasút részvény — korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserü hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: luocerna magyar — korona, vörös aprószemű — korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánsági — korona, középszemű — korona, magyazemű — korona, Disznószőr: budapesti 67.—68.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna:

légszárított vidéki — korona, városi 4 darabos 56.50—57.—. korona, 3 darabos 58.50—59.—. korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.—14.—. korona. 120 darabos — korona, 100 darabos 14.50—15.—. korona; 85 darabos 16.25—16.50 korona. azonnal szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.—13.50 korona, 100 darabos 18.75—14.—. korona, 85 darabos 15.50—16.—. korona. Szilvaiz: slávoniai 18.—18.50 korona, szerbiai 16.—16.50 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előtőzsdén a cártóltagás hire és a magyar helyzet kedvezőbb felfogása barátságosabb hangulatot szült. A szilárd irányzat folytatódott a déli tőzsdén, hol mindvégig fedezeti vásárlásokat eszközöltek.

Zárlat terült.

Bécs, augusztus 25. (Magyar értékek zárlata.) 4% os aranyjáraké 113.40. Lisszi és szegedi kölcsön-corsjegy 155.25 Magyar vasuti kölcsön ezüstben —. Magyar keleti vasuti állami kötvény —. Magyar leszámító- és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasműrészvény 441.—. Magyar koronajáradék 97.75. 4% os Magyar földterem. kötvény 97.35. Magyar hitelbank részvény 708.50. Magyar nyeregmény kölcsön corsjegy 201.—. Kassa- oderbergi vasuti részvény 278.75. Magyar keresk. bank 2673. Magyar kurzoripar —.

Bécs augusztus 25. (Osztrák értékek zárlata.) 4% os papírráraké 100.15. 4% os orosz aranyjáraké 120.90. 1860 os corsjegy 153.30. Osztrák hitelsorsjegy 437.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankkegyesület 489.25. Osztrák-magyar bank 1583. Déli vasút 78.—. Dunagőzhajózási részvény 852.—. Dohányrészvény 356.—. Császári és királyi arany 1134. Német bankváltók 117.35. 4% os orosz erőt járadék 100.40. Osztrák koronajáradék 100.35. 1864-ik corsjegy 246.—. Osztrák hitelbank részvény 642.25. Unionbank 500.—. Osztrák Ländersbank 404.50. Osztrák-magyar államvasut 646.—. Elbavölgyi vasut 416.—. Alpesi bányarészvény 354.50. 20 frank arany 10.06. Londoni váltó 230.15. Bécsi Tramway Lít B. —. Bécsi Tramway Lít A. —. Lúgót köhő —. Az irányzat nyugodt.

Bécs, augusztus 25. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelsorsjegy 642.25. Magyar hitelsorsjegy 709.—. Angol-Osztrák bank 272.—. Bécsi bank egyesület 469.50. Union bank 509.50. Ländersbank 406.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 647.25. Déli vasut 78.—. Elbavölgyi vasut 417.—. Északnyugat vasut részvény —. Dohányrészvény 358.50. Rimamurányi vasut 443.50. Alpesi bányarészvény 352.50. Májusi járadék 100.—. Magyar korona járadék 97.35. Török corsjegyek 117.75. Német bérlembi mátra 117.25—117.38. Napoleonór 19.03.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, augusztus 25. (Tőzsdéi tudósítás.) A mai zárlat vonatolt volt. A hangulat általában szilárd volt, ambar az árfolyamok nem igen emelkedtek. Osztrák értékek Bécsre magasabbnak. Kohók gyengébbek, míg szénrészvények magasabbnak voltak. Gelsenkirchen jelentékenyen emelkedtek. Járadékok alig állandók. Vasutak üzletelnek. Canada Pacific magasabbnak. Később az üzlet nyugodt volt. Szénrészvények, Gelsenkirchenek és Consolidációk emelkedtek. Magáncsillámítás kamattal 3% os. Utimópénz 3% os.

Berlin, augusztus 25. (Zárlat.) 4% os papírráraké 100.40. 4% os osztrák aranyjáraké 102.75. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 98.10. Osztrák-magyar államvasut 138.90. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.15. Magyar vasut beruházási kölcsön —. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 186.40. Aitalános villamosági Edison 186.75. Gelsenkirchena 186.90. Laura-kohó 205.25. 4% os ezüstjáraké 100.40. 4% os magyar arany járadék 100.40. Osztrák hitelsorsjegy 202.40. Déli vasut 16.30. Károlyi-Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.25. 4% os uj orosz kölcsön 99.40. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 103.10. Magyar hitelbank —. Dynamit Trusi 149.—. Harpeni 181.90. Az irányzat nyugodt.

Berlin, augusztus 25. (A Budapesti Napló tudósítójának hírvirala.) Ais forgalomban 4% os magyar aranyjáraké —. Magyar koronajáradék 98.10. Osztrák hitelsorsjegy 202.40. Osztrák-magyar államvasut 139.—. Déli vasut 16.40. Északnyugat vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy (Uztimo) Lombard —.

Páris, augusztus 25. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. Török konzol 32.17. Egyiptomi járadék 108.90. Osztrák-Ländersbank 436.—. Páris bankrészvény 10.96. 3% os francia járadék 97.67. 4% os spanyol járadék 90.95. 3% os új törleszthető járadék —. Crédit foncier de France 12.65. Apest nyaralórészvény —. 4% os 1890. román kölcsön 88.50. Görög kölcsön 212.75. Váltó Olaszországra 9% os pari. Váltó Amsterdamba 206.36. Váltó Brüsszelen 9% os. De Beers 483.—. Chartered 60.89.—. 5% os bolgár kölcsönvény 417.50. Magyar aranyjáraké 101.85. Déli vasut —. Váltó Londonra 251.50. Osztrák aranyjáraké —. Török sorsjegy 126.—. Meridional vasut —. 4% os olasz járadék 102.40. Oltomank bank 587.—. 3% os francia járadék —. Osztrák földhitelezintézet —. Déli vasuti elsőbbségi kötvény —. 4% os 1896. román kölcsön 88.—. Dohányrészvény 295.—. Váltó Bécsre 104.06. Váltó német piacokra 122.12. Rio 132.—. East Rand 188.50. Randfontein 73.—. Magyar Jelzálogbank 641.—. Az irányzat szabálytalan.

Frankfurt, augusztus 25. (Zárlat.) 4% os papírráraké 100.35. 4% os osztrák aranyjáraké 102.90. 4% os magyar aranyjáraké 100.35. Osztrák hitelsorsjegy 202.30. Osztrák-magyar államvasut 139.—. Északnyugat vasut —. Rustiehradi vasut —. Londoni váltóár 230.70. Bécsi bankkegyesület 118.90. Villamos részvény 125.—. 3% os magyar aranykölcsön 88.—. 4% os ezüstjáraké 100.35. Osztrák koronajáradék —. Magyar koronajáradék 98.06. Osztrák-magyar bank 118.80. Déli vasut részvény 16.40. Elbavölgyi vasut —. Bécsi váltóár 85.13. Párisi váltóár 90.75. Union bankrészvény —. Alpesi bányarészvény 187.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, augusztus 25. (A Budapesti Napló tudósítójának hírvirala.) Arolvamok januárja. Ais forgalomban Osztrák hitelsorsjegy 202.40. Német bank —. Disconto 185.75. Serümi kereskedelmi bank 152.75. Gelsenkirchena 186.30. Harpeni 182.—. Laura-kohó 225.—. Olasz járadék —. Hibernia —. Az irányzat nyugodt.

Hamburg, augusztus 25. (Zárlat.) 4% os ezüstjáraké 100.10. 1860. sorsjegy 153.50. Déli vasut 16.—. 4% os

Osztrák aranyjárdék 102.80. Osztrák hitelbörzevény 202.25. Osztrák-magyar államvassz 138.40. Oslasz járdék 102.80. 4%-os magyar aranyjárdék 100.80. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Augusztus 25. A sertésüzlet irányzata: csöndesebb. A Húsos sertések ára: L A Magyar első osztályú Oreg nehéz (párónként 400 kilogramm felüli súlyban...)

A miniszterek nem fogadnak. A képviselőház elnöke fogad 9-10-ig. Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig. Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9-1 óráig. Kölekedési Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-től 12 óráig.

Finnország és az Északi-tenger táján esékely depressziók terjeszkednek, míg Európa többi részét egyenletes, aránylag magas levegőnyomás borítja.

Vizállás.

Table with columns for ship names (e.g., Dunas, Móra, Rába) and arrival/departure times for various destinations.

Napirend.

Napló: Szerda, augusztus 26. — Római-katholikus: Zefirin. — Protestáns: Zofirin. — Görög-ortodox: (augusztus 13.) Maxim. — Zsidó: Elul 3. — Nap fél: 4 óra 55 per.

Időjelzés.

As Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. Budapest, augusztus 25. Hazánk időjárásában lényeges változás nem mutatkozott.

Most jelent meg! Latin-magyar Zsebszótár közeépiskolák számára. Szerkesztette SCHMIDT JÓZSEF all. főgymn. tanár. I. rész: Latin-magyar. II. rész: Magyar-latin.

ARANYOSI MIKSA felső kereskedelmi iskolája Budapest, V. Nagykorona-utca 13. Államérvényes bizonyítványok! Egyéves önkéntességi jog!

Nyári lakásokban egy a betegségek ellen, valamint az egészséges fenntartására a Guttman-féle szalmacsont, legmentesebb elvárható egyszobos-csontok, elosztások és pót- de chambre nélküli hoteleknek. A monarohia legnagyobb ártala ezen különlegességekben.

ZOLA EMIL korszakkalkuló nagy regénykínusa a NÉGY ÉVANGELIUM mind a három része megjelent egyedül jogosított magyar fordításban. Két kötet 7 füzve 7 korona.

Biztos gyógyulást keresőknek nem betegségben szenvednek mint húgyvese és hólyagbajok, húgyvesefertőzések, vizeletzavarok, éjjeli magömlések, sebek és bajok a húgyvezetékben.

Butor 25%-kal olcsóbb, mint bárhol! Elegáns és szigorúan szolidan kidolgozott szalon-, háló-, konyha-, őr- és leányzóba-berendezések a legutolsó divatu fazonban állandóan a megfelelő nagy választékban készen raktáron vannak.

SPECIALSA sérvkötőkben! Keleti-féle legújabb cs. és kir. szab. sérvkötő pneumatikus poitovallal a legtekélyesebb a maga nemében! Nem csuszlik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kitérő fekvése által fölülmul minden más gyártmányt.

Dr. Garai Antal v. or. és kir. osztály főorvos országos hírd és legnépszerűbb 50 évre fennálló rendelésintézet Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.

Tan- és nevelő-intézet nyilvánossági joggal Budapesten, Hold-utca 19. sz. Az intézet 25 év óta áll fenn. Dr. László Mihály nyilvános főgimnáziumában és nevelőintézetében mely államérvényes osztály- és érettségi bizonyítványokat állít ki, a beiratások szeptember 1-én kezdődnek.

Színházak, szórakozó helyek.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. augusztus hó 26-án.
A Fővárosi nyári színház személyzete és Szirmai Imre és Kiss Mihály m. v.
Éjjelei menedékhely.
Jelenetek a mélyégből 4 felvonásban. Irta Gorkij.
Kezdeté 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. augusztus hó 26-án.
Szerbia.
Irta: dr. Strausz Adolf.
Kezdeté 7 1/2 órákor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. augusztus hó 26-án.
Rigoletto.
Opera 4 felvonásban.
Kezdeté 7 1/2 órákor.

VAROSLIGETI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. augusztus hó 26-án.
Ujházi Ede vendégfelléptével.
A heidelbergi diákklet.
Vig színmű 3 felvonásban.
Kezdeté 7 1/2 órákor.

FŐVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.

Ma és mindennap
nagy különlegességi előadás
Les Sousloff
a világ legjobb akrobata-láncaival.

Darings **Baumann** **Balfours**
a világ legjobb akrobata-láncaival.

A télikorban reggel 5 óráig **Vöröcs Elek** cigányzenekara hangverseny.

A magy. kir. államvasutak budapest jobbparti üzletvezetősége. 24779. sz.

Pályázati hirdetés.

A m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége a budapest-keleti pályaudvari villamtelepen létesítendő tartályok főgőzvezetéké Worthington-féle szivattyú alkalmasára a helyszínen eszközözendő felszerelésére ezenel nyilvános pályázatot hirdet. Az ajánlat alapul szolgáló tervek, ajánlati feltételek, valamint közlelbi felvilágosítások alulról üzletvezetőség IV. (vontatási) osztályában (VIII. ker. Külső kerépesít-ut 3-5 sz. II. em. 72. sz.) szerzethetők meg.

Az ajánlat 1 koronás, mellékletei pedig ivonként 30 filléres okmánybőlyeggel ellátva, lepecsételve és a borítékon „Ajánlat a 24779/1903. sz.-hoz” felirattal megjelölve legkésőbb 1903. évi szeptember hó 21-én déli 12 óráig alulról üzletvezetőség titkári hivatalához (VII. külső kerépesít-ut 3-5. sz. I. em.) betervezendők.

Bánatpénz fejében legkésőbb 1903. évi szeptember hó 19. déli 12 óráig gyűjtőpénztárunknál (Budapest, VIII. ker. Külső kerépesít-ut 3-5. sz. földsz.) a gőzvezetékre tett ajánlatnál 100 kor., azaz egyszáz korona, a szivattyúra tett ajánlatnál 50 kor., azaz ötven korona, együttes ajánlat esetén pedig 150 korona, azaz egyszázötven korona kézpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban letendő. Az értékpapírok a budapesti és bécsi tőzsdák legutóbbi, 14 napnál nem régebbi árforrásai szerint, de a nevértéket meg nem haladó értékben fogadhatnak el.

Kézpénz letét után kamatot nem fizetünk, az értékpapírok esedékes szelvényei azonban kívánatra kiadatnak.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem melléklendő.

A pósta útján beküldött bánatpénzek és ajánlatok térítvényenylel andódnak fel. Az ajánlatok között a szabványászati jogot magunknak tartjuk fenn.
Budapest, 1903. augusztus 22.
Utánnyomás nem díjazt. Az üzletvezetőség.

LOVAS IZSÓ, tanár zene konzervatoriuma

Gyár-utca 5. I. em. Andrassy-út mellett.
Tanárok: zongora: Lovas, igazgató: Ludányi Adél, zongoraművész: hegedű: Vallett Mátyas, a magy. kir. Opera tagja; cello: Popper Felix a magy. kir. Opera tagja; cimbalom: Kiss Soma cimbalomművész; ének: Neményi Hona, a Solymosi szinészeti iskola énektanárja.
Tanszakok az összes fuvó- és vonós hangszerre.
Beiratás kezdődik augusztus 24-én délelőtti 9-től este 8-ig az intézet helyiségében.
Női felügyelet! Külön órák!
Bennlakók felvételtnek.
Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.

Szimfonia hangverseny.

Prof. Wieschendorf II. karmester

Szerda, 1903. augusztus 23-án.

Előadás a Szt.-Lukácsfürdő dunaparti nagyvendéglőjé ben

- I. „Magyar”-induló Székla Auber
- II. „Az ördög rézeszédése”, nyitány Guardia
- III. „A napolyi öböl”, keringő Liszt
- IV. „Magyar raga” V. Egyveleg a „Bányamester” a. operából Zeller
- V. „Lika”-nyitány Doppler
- VI. „Szerenád” (vondó négyes részére) Volgyi
- VII. „Szerenád” (vondó négyes részére) Haydn
- VIII. Karénes és finálé „Mignonból” Thomas
- IX. „A szonyfurfang”, gavotta Csibulka
- X. Második E-dúr polonaise Liszt
- XI. „A mesterdalnokok” előjátéka Wagner
- XII. „A kis Savoyard” (fuvó- és hárfa részére) Oberthur
- XIII. „Alompantomima „Jancsi és Julikából” Hamperdink Strausz
- XIV. „Kinek hígyjé”, keringő

Ős-Budavára

Nyitva d. n. 6 órától reggel 4 óráig.

Ma szerda, augusztus 26-án

Tündéri kivilágítás.

A nagy varielő-színpadon:

Little Pich

az elérhetetlen karikatúra-komikns, továbbá Hafael és Colombel francia duettisták, Genny család, különleges akrobaták, Feschák csoport, orosz dzsek és táncművészek, Morcanehni, Miss Ravensberg, Max Marcelli zenetanító stb. stb.

FOLIES COMIQUES-ban

két új bohózat és

Steinhardt az 5 érdekos, új szórólésimával.

Pályók és ülőhelyek az esti terülés miatt előfordíthatók.

Kezdeményes jeryek a városi tőzsdákben kaphatók.

Van szerencsém a n. 6. közönség nagybecsi tudására jutattam, hogy a

LANTOS-féle

Steinfeldi Sörházat

Teréz-körút 28. sz. a.

a mai napon átvettöm. Legfőbb törekvésem lesz, mint a Gambrinus sörcsarnokban, a legkényesebb igényeknek megfelelni. — Kiténő konyha, valódi itaiok, mérsékelt árak.

A n. 6. közönség szíves pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztellett.

NEMÉNY BELA.

A beírások

Vámos Gizella államilag képesített zenetanár zeneköltségében aug. 26-án kezdődnek. A beírások eszközölhetők naponta d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig; vasár- és ünnepnapokon csak d. e. 9-1-ig az intézet helyiségében: Erzsébet-körút 8. I. em. (a New-York-palota átelében).

TANSAZAKOK: ének, zongora, hegedű, gordonka és cimbalom.

Beírási és egyéb mellékdíjak 6 korona. Tandíj az énekre 14, a többi tanszakra 10 korona havonta. Felöltött számára esti tanfolyam.

Kitünő találmány! Gólszerző és kényelmes

az új találmány, szabadalmazott

FÉRFI-ING,

melynek nyakbőrsége magától szűkösre vagy bővebbre szabódzik. Kizárólag nálunk, a feltalálónál kapható a kövöltkező minőségben: Tartos jó chifonból kemény, sima, vagy redős mellől Ft 2.25 — 2.75 paha, batist vagy piacet mellől Ft 2.50 — 2.75 Azonkívül mérték szerint minden testző kivitelben készíthető. Megrendelésnél kérjük a gallér számát megadni. Továbbá: Kétféle színezetű francia és angol szri divatrukk, valamint bel- és külföldi kalapokban. Árjegyzékkel szívesen szolgálunk. Meg nem felelő árut kicserélünk vagy kívánatra a pénzt visszadjuk.

A nyári lényre különösen ajánljuk színtartó francia batistgingeinket árán 2 Ft 50 kr.

Vértes és Sebestyén

és. és kir. szab. felhőremlő-készítő

Budapest, IV., Múzeum-körút 15. sz.

Fogpiszkáló

cikket minden minőségben, mint legelső forrás legutánaosabban szállít
LÁNG M. A. és Társa, BUDAPEST, VI., László-utca 12.
Nagyban szállítás kereskedőknek!
Postasomag szétküldés is!

A 19457. számú

„Eljárás és kemozo elektromosság segélyével elektródák nélkül eszközözendő hevítésre vagy olvasztásra” című, 1900. május 9-ről kelt magy. szabadalomra
vevők vagy engedményes keresetnek.

Szíves ajánlatokat „W. U. 5435” jel. alatt továbbít
Messe Rudolf Bécs I., Seilerstätte 2.

= AZ ISKOLA =

kezdeté alkalmából, a gyermekek kiruházása érdekében el ne mulassza senki a külön e ólra berendezett nagy gyermekruha-osztályunkat megtekinteni.
iskola öltöny . . . 4 frtól
„ tálikabát . . . 7 frtól
Őszi-tavaszi felöltő 5 frtól
kezdve. Minden tiszta gyapjuszövetből.

KOCHI TESTVÉREK BUDAPEST.

Legnagyobb férfi-, fiú-, leány- és gyermekruha áruház — Károly-körút 26.
Seabott árak. Tulajdonosok: Károly-körút 26.
Minden gyermekre egy esz meglepetés vár.

Legújabb levelező.

Legújabb levelező, szűgyvéd és házi titkár. A közönséges életben előforduló mindenféle levelek, megírvások, ajánlatok, szerződések stb. mintával. Ára füve 2 kor., kövő 2 kor. 40 fill. Az össeg előzetes bakli-dés esetén bérmentve kitéldek meg. Megrendelhető: Lampol Robert (Wodlauer F. és fia) és. és kir. udvari könyvtáros-kezelőben, Budapest, Andrássy ut 21. szám

Dr. RENNER

vizgyógyintézete

— bejáró betegek részére. —
Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555).
Az intézetben gyógykezelés alá vételnek: Álmatlanság, szédülés, fejfájás, valamint minden ideg- és gerinobajok, gyan geségi állapotok, ideges szívbetegségek, a gyomor és belek rendszere stb. — Gyógyeszközök: A vizgyógyító-mód ószes eljárási kiíról, szonvasz fürdők (szivabók száma), fényfürdők (elhátsáknál és csosos bántalmaknál), és elektromozás minden faja, masszáz stb.
Kívántra prospektus. — Árak mérsékelték.

Közhírré teszem, hogy a közadós Horalek Ferenc és neje csódtömögéhez tartozó és Izsák község (Pest megye, vasut állomás) határában fekvő Horalek-féle telepen mintegy 150 m. m. különféle jókori s kései faju

csemege-szülő eladó.

Ajánlatok Novotny Imre, Izsák címre küldendők.
Ugyancsak ott mintegy 700—800 hektotiter

must is eladandó lesz.

A borszülő 80%-a rizling.
Ez a készlet esetleg szőlő alakjában is eladatik.
Erre vonatkozó ajánlatokat ugyanoda tessék intézni. Vasuti állomás Izsák és Ágasegyháza.

Dr. Fényes Samu csódtömögöndnök.

Szabadalmakat, védjegyeket

és mintavédelmet kieszközőknek:

Bernauer Zsigmond (Dr. Szilasi és Bernauer) VII., Kerepesi-ut 32.	Kelemen M. István (Kelemen és Társa) VII., Hotel Royal B.	Schön Fülöp (Schön F.) VII., Erzsébet-körút 19.
Bölcsey Pál V., Nádor-utca 34.	Meller Ernő VII., Erzsébetkörút 13.	Dr. Szilasi Jakab (Dr. Szilasi és Bernauer) VII., Kerepesi-ut 32.
Harsányi Jenő V., Nádor-utca 34.	Neufeld Armin VII., Lózsóf-körút 8.	W A V
Kálmár Jakab (Kálmár) VII., Kerepesi-ut 44.		

magyar hités szabadalmi ügybírvők testületének tagjai.

Állami felügyelet alatt! Állami felügyelet alatt!
Gerő Ferenc katonal előkészítő-iskolája az egyéves önkéntességi képesítő vizsgára
VI. Nagy János-utca 3. szám.
Ezen több év óta fennálló és eszép sikerrel működő iskola előkészít 6 és 10 hónapra terjedő tanfolyamon az önkéntességi vizsgára kiváló képességekkel tanuló közreműködővel olyan ifjakat, kik az önkéntességi jogviszony felvételét bizonyítványon nem bírnak. Köszönettel ismertető kívánatra küldetük.
Az új tanfolyam szeptember 1-én kezdődik.
Beiratás naponta délután 4-7 óráig.
V I D É K I E K R É S Z É R E I N T E R N Á T U S.

